

Group. J

دیوان غزلیات لطیفی

دیتا پوری
تار و لیف (ر)

داخل

نضاب منشی فاضل سیحان نویسی

حسب فرمایش

شرف بکدر لو اندر لو ماری روان

لا اله

تکلیف پریس بیرون بھائی وردا زہ لاہوریں باہتمام محمد حسین درودی سنہ ۱۳۱۵

۱۷۸۶

غزلیات نظیری

نیشاپوری

تا

(ردیف راع)

حسب فرمایش

امشرف بنک پو

اندرون لوہاری گیت لاہور

غزلیاتِ نظیری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روایف الالف

بر سوائی برآدر سرز مستوری برون ز پا
بر آمد شوق از غلوت نهاد این راز بر صحرأ
قلم برداشت هر ذره ورق پر گشت از انشا
در آن مجلس صفا بودم که عشق از حسن شد پیدأ
بفرصت قطره دریا میشود چون قطره شد دریا
ز حاجت حسن مستغنی و ما محتاج استغفأ
بایں خمار بے پروا سرے داریم و صد سودأ
ز نائے شستم خالی فغان زین شوق کار افزأ
قیاس وصل و محرومی لگتالنت و فنا بینأ
که شهر نے بر سر سودے یوسف میکند غنا

اذا ما شئت ان تحي حيوۃ خلق المحيا
حديث حسن متاتي درون پرده پنهان بود
ز حظه و خال رخسارش قضا شکست نمود اول
در آن گلشن هوا بودم که مستی زاد از زگر
بزحمت اتصال افتد چو پیوند بے برید از هم
کجا ناز و نیا از عاشق و معشوق که گردد
شراب و شاد و میخانه و ساقی همه دشمن
تقاضا بر تقاضا میرسد از نسو دل هر دم
اگر نالم ز حوایں رخ گردان حبه بدهد
فزون بیت احزان پیر ز بیا چه میداند

نظیری اگر طبع داری که مقبول مغال باشی
فلا تحمد ولا تبخل ولا تحرم علی الدنیا

در لطفند عید کردہ عزائم عیسیٰ را
 در پائے نیل ساخته چشم کبیل را
 راز کزان خبر نبود جبیل را
 کردہ سبیل مشت گدا سبیل را
 دل کردہ باد قهر توخون رود نیل را
 ناکردہ گرم جازدہ کوس رحیل را
 خورسند کردہ تو عزیز و ذلیل را
 وز معصیت نہ کاستہ رزق کفیل را
 دارد دو عالم از تو کثیر و قلیل را
 درستی توره نبود قال و قیل را
 صد شبہ در بہت قیاس و دلیل را

توحید حق بیان نظیری بلند ساخت

برتر نہید پایہ عرش جلیل را

بمجد اللہ کہ ربط ہست با مطلق مقدر را
 محمد کاروان سالار ارواح مجرور را
 نمی دادند نقش ہستی این لوح زیر جدر را
 کہ عقل کل نمیکرد از الف بے فرق ایچہ را
 یکجا جزو میسازند اوراق مجلد را
 احد خود قاب قوسین از بودے میم احمد را
 کندے بر براق معرفت اقصائے مقدر را
 ملائک صف نصف پرست عرش آراست منہ را

نظیری نشاء فوق زجام ہوشمندان منش

مے و مطرب پریشان میکند مستان سرد را

بنا بما حقیقت رنگ ترمیم را
 چندے بجو تراہنہ نفس و مدیم را

اے از کرم نہایت خون سبیل را
 در ملک مصر یوسف کنگان بیاد تو
 گوئی بغیر واسطہ در گوشن خاکے
 دادہ بکج فقر نشان جنت انعم
 پل بستہ غر زہر تو بر معبر کلیم
 ہنر خرد گشتہ حاکم این ملک غیر تو
 در ویشی و بادشہ تو جوڑ تو عالم اند
 فقر و دودہ بر رسوم معتقد بخش سے
 یحیم کہ تو بازستانی متاع خویش
 قائل بجز گشت شنائے تو ہر کہ گفت
 در تو با جہاد نظر سے تو ان رسید

توحید حق بیان نظیری بلند ساخت

برتر نہید پایہ عرش جلیل را

صفا از عقدہ دہاست آں زلف معقد را
 کہ دایے لوح را باجم الفت گزید و بے
 باں حسن شامبل طرح عشق انگذہ شد ورنہ
 بکتب خانہ کن مصحف از برداشت آنروزے
 حدیث دلفروزش بیکہ شد مجموعہ حکمت
 و وجود مرکبہ پز کار عالم کے شدے ثابت
 بسکن بستر از پہلوئے گرمش سرد ناگشتہ
 گلانی میہمانے در رہ امشب میزبان داد

نظیری نشاء فوق زجام ہوشمندان منش

مے و مطرب پریشان میکند مستان سرد را

ساتی بشود رنگی امید و بیم را
 حرف فریب آدم و ابلیس تابخند

از سحر درست خودم بخشش جود
 بوئے نغید خلوت شبها شنیدام
 آنجا که لب زرقعه می پاک کرده اند
 گو فغان کعبه بگریید کباب چشم
 زیباست گر چه خلعت محمود و بریار
 مطرب بیک دو نغمه غنی کن دل فقیر
 جسے کہ در خزینہ لطف تو نیست نیست

روزیکہ جرمنا منظری بر سر

از آب عفو شوی کتاب سقیم را

دارد ز غمره محبت قاطع حبیب ما
 یک بانگ ذوق گرمی ما کفایت ست
 روزیکہ رخ نمود بکار داشت عشق
 ما را تو و قبول نیازی و خلوتی
 از نکت گشت ضرر دل رسیده را
 عاشق ز کوئے دوست بتکلیف آمده
 بهتر کرد از حکایت مادر کشی نفس
 گل را قصور نیست ترا گز کام هست

بر یائے بند کون نظیری زدیم پا

آدینخت عشق از سر گردون ملبس ما

بغیر از رنگ بوس نیست این عشق مجازی
 غزراں جاں خدا کردم سر سناں ہبا کردم
 عبارت کو تیرہ دنگان خاصان ملک زیبا
 کئے تفسیر رمز عاشق و معشوق کم داند
 ہمہ سرمایہ اقرار دایاں بود رخسار
 گرسنہ باز شاہنشاہ دما حنیاد بے طالع

عناکن لذت طعم حقیقت عشق ربی را
 نیزم گوشہ چٹھے بنام بے نیازی را
 چہ داند مرد صحابی طریق کار سیازی را
 بجز کی نیک انداخت پائے حبازی را
 نقاش از خالی ہندویت کہ کافر کرد غازی را
 دلی لکھی نثار آریم خونے شاہبا نژی را

صبح و بروج برہم خور چون بانگ ملوہ آمد
بجز آنیکد رہ نماید روئے از صدہ دروں آید

نظیری چارہ چون ساز و فرب ترکنازی را

ماغیت مانیت میژا و زرش پندزار ما
ہر کشادی کز سوئے باشد گرہ بر کا فرد
از خستہیں جلوہ تہ دلبرے از داشت حسن
شوقی منصور گشت عشق صدوسف فروخت
از غنیم گل و دماغ ما پریشاں مے شود
خانہ ما خاکساراں بر سر راہ مباحث
وقت میخواراں شبنون قضا برہم نزد
باغبان در موسم گل گو در بستان ببند

نغمہ مستانہ مے ریزد نظیری را ز لب

از لوا خالی مبادا خانہ محبت را

بر دست شکستہ از خطا رنگ امید و بیم را
علم ارادت گو کند دوتے نصیب جانمن
عشق از برائے داغ من آتش بجائان میزند
نقدیکہ دوراں بردہ است از کیسہ عمر بریں
رفتم کہ مستان بگذرم در خدمت پیر مغان
نقشہ بباطن دیدہ ام خواہم بحسن کود کے
یوسف کہ کردے سلطنت انہیش ز تعظیم پدر
بر آسمان سروری خورشید اگر طالع شود

امروز صاحب ذوق دل غیر از نظیری نیت کن

ترسکت بر کاخ گدا سلطان ہفت اقلیم را

چند از مولن بشنوم توحید بشرک آمیز را
ذکر شب و دور و سحر نے حال بخندے اثر
کو عشق تا یکسو نہم بشرع خلاف انگیز را
خواہم بزنازی و نہم بیج دست آویز را

ترک شراب شادیم بنیاد کردست ای طیب :
 خلکے بباد آیمختہ گردے زجا انگیختہ
 نے عشق افزاید بریں نے ہر زید پیش ازیں
 پیوستہ ابو درکشش ہموارہ مہرگان درزن
 صحت نخواستیم یافتن تا شکستیم برہیز را
 آجے مہرگان مینورم خاک غما را نگیز را
 کے مائدہ ظرف قطرہ پسا کہ برہیز را
 تاکے کہے بدل خوردیں دشمنہاے تیز را
سیری نظیری زیر چمن کز کھنکی گشتی نشن.

درباغ نرمی ہیں بہم خار و گل بوخیز را
 از کف میندہ دل آسان زبودہ را
 من در پے رہائی واو ہر دم از فریب
 بر سر گرہ زند گرہ ناکبثودہ را
 دل و امید مہرہم دایں آہواں مست
 ریزند بر جراحت ما بشک سودہ را
 ہرگز دلم حلاوت آسودگی نیافت
 تلخت خواب دیدہ در خون عمودہ را
 آشفتن داشت خارش آسودگی دماغ
 داہم بر ہوا سر سود افزودہ را
 نتوان چشید تمذ مکر روزاں بساں
 یکرہ خوشم نچندہ دندان منا نکرد
 ساغر کجاست تا کہ از دل بروں بریم
 تا منفعل ز بخشش بے جا نہ بینیش
 نا دیدہ جوہر او زرو فالافنا ز دم
 نتوان نمود ترک ستائش ستودہ را

منقطع دیار گشت نظیری کلام ما

بیہودہ صرف شکر نکردیم دودہ را

تا بکے بر خرقہ بندم جسم غم فرسودہ را
 سر بطوفاں میدہم این مشب خاک سودہ را
 درووں ہموں غنہ شد خوشہ اشکم گرہ
 پس فرو خوردم بدل خوں ٹائے ناپالودہ را
 گوہ شہائے گشت و یارب یاربم کائے بخود
 نیت گیاروزنے این تفت قیراندودہ را
 سفر صد منزل پیشیم آمدن نشنا ختم
 بازے بلید ز سرگرم رہہ - پیہودہ را
 وہ کہ یک صد کہ باشد محرم مین راز نیست
 چند بر کاغذ نویسیم حال و شویم دودہ را
 انہ شراب سود مندم بخت بد پرہیز داد
 مے کہ مخوردیم پیہور دم غم پیہودہ را
 گل ز بہر اشک لہے وزنگ بکا ہمیم
 در بلوریں حقہ دارو کہر بائے سودہ را

از کنایت گاہستی منع آں لب چوں کنم
 .. با نظیری چوں سستی گوشت بر حشرش مکن
 قند آب آلوده را

در پریشانی میفلکن خاطر آسوده را
 در خور اگر نیم نئے غسل خام را
 بر قدر زخم مرہم ملائی نئے دہندہ
 بر باطن مادرین نتا پس بدہفتہ
 کن جذبہ بکار دل ماہنے کند
 خارج زیزدہ دخل غلط تا بکے کنیم
 قیمت چنین فتاد کہ ترکاں سمت او
 کم لذت کہ ردئے ندیدم ز آفتاب
 گر جام صبح بے صفت فقر پکنشد
 خورشید سرنگوں نمکد کاس شام را

رخت از حرم کشیم نظیری بسو منات
 حرمت نمازہ حاجی بیت الحمد را

بزرگوار ہر روزی ہر روزی ست مرا
 شہودیت زیزا گند گیم باز آوزد
 چو سایہ از ہمہ سمور کمیں خورشیدم
 بہر سراچہ دبستان فروئے آیم
 بدوستی کہ ز بس نحو لذت عشقم
 ہزار نالہ شہود و دودے شوم
 ز خوشہ ہائے سرشکم بلب آغوش مت
 اگر مبر کہ در خون فتادہ ام چہ عجب
 درین رخس فردا ندو روز بیگہ شد
 کہ اہمے کہ پس از مستیم خسار ندا
 بیار عنت خاں کنبہ ہم خلا ہی وہ
 گداخت چٹم نظیری زدقت نظرم
 بر شنائی ہر روزی ست مرا
 دلیل راہ حقیقت برہمنے ست مرا
 بہر کجا بن خاریت مکنے ست مرا
 بروں ز عالم خاکی نشینے ست مرا
 بکائنات ندانم کہ دشمنے ست مرا
 ز سیل گریہ چو کسار دانے ست مرا
 نہاصلے کہ ترانیت خرمنے ست مرا
 ہمیشہ رزم بخود چوں تہمتے ست مرا
 دریں سفر کہ بہر گام بہر زہنت مرا
 چو شیشہ درتہ ہر خندہ شیونے ست مرا
 کہ دم زدن ز فراق تو مرنے ست مرا
 کہ دیدہ نگ ترا چشم سوزنے ست مرا

آب از شرار سنگ خورد گلستان ما
 در راه پائمان نشود کله دوان ما
 همچون رطب شکافتا بند استخوان ما
 بنده اگر درست قنچون کسان ما
 فریاد از درازی خواب گران ما
 موی که می کناز رود از میان ما
 در دیده خواب تلخ کند طستان ما
 صد نو بهار رشک بزور خزان ما
 امروز معکف شده بر آستان ما
 راز می که باد هم نشیند از زبان ما
 بنیاد ما حسرابی با استوار کرد ما

پروانه ایم دوشعله بود آفتابان ما
 مویم وز گذار شکر او فاده ایم
 تا با نصیب ساخته ایم از حلاوتی
 زه در گلوتی ما کند از کینه روزگار
 حدشید عمر بر سر دیوار و خفته ایم
 صد موج راز رفتن خود مضطرب کند
 بس درد ماغ همنفسان مغز سوختیم
 در پیروی از هزار جوان زنده دل ترمیم
 فوخته که جا جوادی مجنون گرفته بود
 در حیرتم که غنچه به بلبل چگونه گفت

گویی که سود ماست نظیری زبان ما

رفت نام و نسیم سر خود کامیها
 یاد دوران جوانی و می آ شامیها
 صید یک مرغ فکر دم ز کهن دامیها
 ترنگ دید و ما غم ز تنگ جانیها
 تکیه بر باد کنند از سبک آرمیها
 جامه زمینده نماید ز خوش اندامیها
 چو می که نه برود آدم از خامیها
 با جل باز نماند ز سک کامیها
 بسکه اندیشه نکردیم ز بد نامیها
 دلق درویش بر آید ز ستی نامیها

زیتم بسکه بتد بیر خود از خامیها
 دس و شیب ز بون غم ایامم کرد
 طایری نیست که تا می زلفش برانیت
 روز عشرت بصداع سر مخور گذشت
 دل بلهو و لعب عمر منه کین مرغان
 خلعت سرو باندام صنوبر بنهند
 شکر پیر که هوا و هوس از جوش نشاند
 پیش از مرگ خود از آفت هستی رستم
 در خوابات سر ناموران گردیدیم
 لوٹ تقصیر چو از آب گرم شسته شود

سازد برگ و می و مطرب به نظیری محبت

بوئی خیر آیدش از نیک سرا بخامیها

بضاب میع بنگ کن سر سبزه بکشد
 و ما چشمه کش دند راه جو بکشا

بزرگوار بن مودیدہ بزوبکشت
 باین فخر و فنا پارہ بر قوبکشت
 چو شیشہ رشتہ ز نارس ہر گوبکشت
 اگر رستہ تراورد و دیدہ موبکشت
 چو باز وقت ہنر بال جستجو بکشت
 ترا کہ گفت سر کیسہ در غلو بکشت
 بہ نزد اورہ اظہار آرزو بکشت
 بغیر راہ کن و پردہ سمجھو بکشت
 و گر بدیدہ وے بر خوری برو بکشت

بہرزم اہل جہد عقدہ بر سخن مگذار
 چو غیر نیست نظیری کے بگو بکشت

بر زمین منصور افراز دستون دار ما
 ایں زمان عصیاں شود از کفر استغفار ما
 موسیٰ اندر طور میر قصد زمو سیتار ما
 روشن از رخسار میخواباں شود معیار ما
 زانکہ گنجے ہست پنہاں در تہ دیوار ما
 از کدائیں درد و اوجید دل ہیماں ما
 عندلیب مست رمزے دانداں اسرار ما
 گرمی سوائے یوسف نشکند بازار ما

خسرو نظمی نظیری نقش شیریں طرح کن
 چرخ بار ما کشد چوں عشق باشد کار ما

ہم فغمہ داؤد کہ دیدست جرس را
 بانور تھلے چہ ضیاء نار قیس را
 رسمیت کہ رہن زندان قافلہ پس را
 بلا آنکہ پرد چیشم و نہی بر مژہ خس را

دل از مطالعہ صبح در حجاب مار
 تنگاف خرقہ بدقت چہ بے کنی پیوند
 یکے بکوزہ پر ہیز خویشن شگے زن
 چو نمونے جاہ جہاں نقص دیدہ بیفاست
 چو شیر گاہ قناعت دہاں آرز بہند
 در اثر اوجام غم و غصہ وقت گم کردی
 حجاب مانع تقریبست مشرق مایل لطف
 چونک چند شہوی ملتفت بر تھے سخن
 بہرزم بے لبھراں پردہ بر معانی کش

بر فلک تابد سیما رشتہ ز نثار ما
 از معاصی تو بہ میکردیم پیش از عاشقی
 از ثبائن وادی ایمن نفس سوزاں تریم
 گرہ بطبع زاہداں تلخت طعم ما چہ غم
 خضر وقتے کمر کہ تعمیر خراب ما کتہ
 ہر کجا عشقت مستولی طیبیاں خستہ اند
 زیر کاں را دامنہ و آب یمن خامش نکرد
 چوں مگس بر فند میجو شیم بر مبلوب خویش

خسرو نظمی نظیری نقش شیریں طرح کن
 چرخ بار ما کشد چوں عشق باشد کار ما

باشہر عنقا چہ نوا بال کس را
 در معرض خورشید سہارا چہ نماش
 بس غنچہ شکفتہ تباہاں چراغ خزاں رفت
 پراند زنا ناداں کہ نظم بچہ ماتد

در کوئے حقیقت چه کند مرد مجبازی
جز حاجت آغواں نشود تحفه یوسف
هر چند ز تیاق بود زهر گراں تر
کس بهره نیست کز آب سوتے بتازیم
تا ہمدم هر بهیمه پرواز نگرود
در آرزوئے یک تن بهمن که غواست
صبح از دم خوریز **فطری** بهر اس است

از نادان شب خیز بودیم عس را
نشسته در ظلم با قمر چه کار مرا
سیح وار کند سیر بر فلک روم
چو ذره محرم جاوید آفتاب شدم
اگر قضا و قدر ز آسمان فرود آید
جنون بمغز ماغم فیتله می سوزد
ز طاعت بریا کرده اجر میخواهم
باشک دیده آلوده غفویچوں جوئم
هزار گونه شکایت بسن خاموشیت
بقهر تا بگجاری بمهر نوازی
چو حسن تو یکے در جہاں نے مانم
نہ رحم ماندہ شفقت نہ دوشی نہ وفا

دریں دیار **نظیری** دگر چه کار مرا

بانگ نے مے بردز ہوش مرا
نالہ نامے تا حیرم وصال
نخل نخل نامے تپ داری
مطرب مے گسار در نظرست
ستر غیم درین پردہ راز
میدہ مے آراہ گوش مرا
مے برد درکت رودوشن مرا
مے چشاند بہ نیش نوشن مرا
نیست حاجت میجے فروشن مرا
نغمہ مے آورد بخوشن مرا

چون سماع نقاب بر داورد نشود بشرم مودع پویش مرا
غزل مطیریم بوجہ آورد بجان رود در سر خرویش مرا
چونش زود در درون نظیری حرف
کاش بودی سخن نیوش مرا

گل خلعت نو داد گر شاخ کهن را بر سلطنت حق سبیل راحت چمن را
شاخ گل خوشبو بر باد سحرگاه بکشد سر زلف غزالان ختن را
شد لاله نجیایه بیایه لعلت از بادیه ببالد چو قدر دیدن را
افراخت فراخی بر دگر دن توبه تا خوش بکفت مست دهد چاه ذوق را
مقرا بقدم نئے تماشا نگراں شد تا خوب دهد چنگ بطرب بردن را
در عهدی زلف زلمین دید دستی سنبل زخم جعد چون مکرده شکن را
گلبرگ بناگوشش درخت یور مناسب گلدستہ شادوبست بر زلف رن را
حوران بهاری به تارے و مطرب در بوسه گرفتند سراپائے چمن را

برگوشش خورد نعره احسن نظیری
پرسی اگر از مرده حدس از سخن را

مے عسکرم بدوستی وجود اینجا صورت دهم مے نمود اینجا
عکس شمع فتنه در من نیک جستم کس نمود اینجا
چمن ما کرد جلوه بر ما عشق ما دل زما ریود اینجا
آنکه بے لطف و سمع گویند هست در گفت در شنود اینجا
و آنکه ناهید نیش مے دانند هست در معرفت شهود اینجا
بوالبشر را قورا ملائکه اند معبود کل هست در سجود اینجا
کرد آنا نیت از سجود ابا هست البیس هست دبود اینجا
زبد تو جبریل وحی آورد عقل برقع ز رخ بکشد اینجا
مردم چشم عالم انسان است شخص عالم بها نمود اینجا
دید جن و جبال آنجا را در بصر هر که کل سود اینجا
نپند با نزد ما همه نقد است دیر یا جسد هست زود اینجا

جام گیتی نما نظیری یافت

زنگ از آئینه ز رود ایوب

مانند سرب بند برپا	بیهوده شدیم دشت پیمیا
بے بحر نموده شکل ساحل	بے آب نموده موج دریا
سرداده بباد بودو نا بود	بگرفته ز خاک عرض و پهن
براون رسیده گه ز پستی	در پست بنیاده گه ز بالا
چون غلّت تیشی در آمد	نہ مانده بھج و نما ند سیمیا
دزنائے دمیند دم مغنی	لب بست فروشت غوغا
عاشق کو عشق چیت دانی	در مانده و در بے ہادا
گر شتہ مطلب محاسنم	اے کاش بنویسے این تقاضا
آخر پنجم مایہ قرب جوئیم	بال دیر مودو راہ عنقا
آتش نشود بباد خاموش	بدر سر زود بفسر سودا

چون حق بشود عیاں نظیری
گوئیم کہ سلا الہ الا!

چہ منت از مدد روزگار بر سر ما	کہ جن فطرت اصلی نمود جو ہر ما
بشعرو شاہدیم از کودکی نظر باز نیست	کہ عشق خیزد از آب دیوائے کشور ما
ز ذوق ما نشود با خبر مذاق سقیم	درست ذائقہ داند مذاق شکور ما
کمال لعب بزه کرده در گیس بودیم	کہ طائرے بنشیند بنام و منظر ما
متاع راحت و شادی ما بغارت داد	چہ فتنہ بود کہ ناگہ ز در آمد اردر ما
کدام عربہ انیگز طرح جنگ انداخت	کہ سنگ تفرقہ آمد بجام و ساغر ما
کسی شگفتہ ز معجون آب و گل نشود	سر شتہ اند بغم طینت مخمر ما
عشق وجود با کسیر عشق زائل کن	کہ زر شود مست از کیمیا کے احمر ما
ستارہ دل عاشق نہان کند خورشید	کہ آفتاب فرداں ترست اختر ما
گدا خستیم ز درد و بھار نایابی	بیک مدوجہ کہیں آجے نود با غلر ما
نابر آرد برین پردہ کن نظیری اقصی	کہ بہت دلبر از است دلبر ما

تکبیر خود بروز سرشور و شرم را
مانند ترنجم که بخوابست بهار شش
تاسره آب پیرم اگر در بکشت میتد
کو تا ہی غیشم پیچنے پند دگر است
در هر قدم صو خطرم بر سبز لاهوت
ره لطف نکتم مرشد را که بهر خام
شاید که جو تعلیم و رضا بندت گردد
سعی کنم و ربخت بمنزل برسم
از خانه چشمش نگذارم بدر آید
صد لایه بامید یک ابرام تو کردم
چوں توجہ کنم از غزل و قول نظیری
دوران خود از صد نهراں یک هنرم را

نعت صلح

اے کردہ خراب خانہار
صیاد و شان بدام زلفت
کردہ یہ بتاں دلربا شرط
وز بہر تو صد ہزار صیاد
شاہاں بفضاحت تو دادہ
در عقدہ جعد نیم ثابت
تا کشتہ غمزہ تو کردم
ز آمد شد ہر مزار و معبد
شیرازہ نظم خویش بندم
صوتے بوائے تو بر آرم
بر ہم زدہ آستانہار
در باختہ صید خانہار
بروہ بگروشت خانہار
آراستہ دام و داناہار
منقاج درختاں خانہار
مشاطہ ٹکستہ شاناہار
پڑا خستہ امہا خانہار
فرسودہ ام آستانہار
منوٰخ کنم فاناہار
بر باد فہم ترانہار

گردید بندیم غم نظیری
خواری زربد میگا نہار

میت زین دهر آید دانه ما
 کبک کهسار و بلبلس گلزار
 هر طرف صوت تازه بندند
 حرف شیرین شود فراموشش
 دیں خوشاق خانه بردوشیم
 بسمل ملک مال می با زیم
 لمن الملک میز نیم امروز
 خورس از استوا سجود کند
 حذر از ماکه برق در بریم
 زخم قوس قضا بمانیم
 خنجر یک روزه نظیری نیست
 حاصل عمر جاودانه ما

بریدن نرود ذوق تو ز اندیشه ما
 اصل ما آب ز سر چشمه تحقیق خورد
 می منصور که در جوشش ز کامیها بود
 درخ خانه نه بنیم بجز جلوه دوست
 عشق آورده خلیل الله ز آذر چرخ
 کوکن از هنر عشق ندارد نامی
 گل و برگ چمن عشق نظیری ما نیم
 نرود تا آمد از خاک رگ دریشه ما

نظر بر روی او زدیده بکشتا
 گل پژمرده ما با غنای چید
 مبادا عالمی را چین بر آید
 بگلشن بگذرد در طعنه گل
 ز خود گم گرد و بر می دریده بکشتا
 مبادا غنچه ناچیده بکشتا
 گر از زلف خود همیده بکشتا
 زبان بلبلس شوریده بکشتا
 شبنم طره زرد لید بکشتا

گرہ برہین ابرو ارچہ داری
سہراہ نہا فہ میچیدہ بکشا

زرمز عشق آگاہی نظیری
معمائے ازل نشینہ بکشا

مستی ربودہ از کف ہستی زبام ما
تا گشتہ ایم غافل ازو دور مانده ایم
فانی کہ نور مردک چشم عبا لمیم
خود را برہنہ بوصف تمثیل زعم
بر کف کلید جنت و بر لب سلام حور
خرمن بہادرت دہیں دشت پر غریب
پستان دایہ در کف مشتاق شاہ دست
تا اقتدا بحافظ شیراز کردہ ایم
مطرب نمی دہد خبر سے از مقام ما
پدرام می شویم کہ وحشی ست رام ما
بینی اگر بدیدہ معنی حرام ما
کاند رفائے ماست بقائے دوام ما
رضواں ستادہ در طلب بار عالم ما
مرغ نسود گوشہ بالے ندام ما
بے گریہ قطرہ پچکاند بکلام ما
گردیدہ مقتدائے دو عالم کلام ما

باران گریہ طبع نظیری بہار ساخت
کو باد تا برو بگلستان پیام ما

در پردہ رہ نہادند وقت سخن صبارا
عیش دیار غربت چوں برق دگداز است
وجد و سماع صوفی غالی از ان مقام است
ہمز خوردہ کہ دارد گل در قبا نگیند
بنا فقر و تنگدستی شوم ست عبے مستی
بر قدر قابلیت دادند ہر حسیہ دادند
از مرغ غنچے یاسبزہ ساز دنیا
انصاف و مہربانی عہد از جہاں بر انداخت
بادشاہ عشق بازاراں آخر کسے بگوید
از کاہش مجاں بر قدر خود فرمایند
من نیک می شناسم پیغام آشنا را
نتوان بقید کردن ذوق گرینہ پارا
چیزے بیارمانداں آہو خط را
حاشیکہ ہمت ذوقی میگردو آشکارا
در کشور عنویراں تحوت کشد گدرا
حق راست بر تو جنت تہمت مکن فضا را
نہاد اتم از کجائی حرفی بگو خدا را
شد رستی خوشا مد شد دوستی مدارا
بے آب ددانہ کشتی مرغاں خوش نوا را
باین خیس مردم یاری مکیسہ را

خوش نظیری نظیری حل قتی خود کن
مامل ز کام مردم بانگ احت آسیا را

ادب گرفتہ غمانِ نثار دوستی ما
بخود زد دوست نیا نیم تازے مستیم
ہزار ساغر دیدار شد تہی و ہنوز
نثار شوق ندارد صبح ما ہرگز
مثال صورت موہوم بے نشان بودیم
زرقعہ گہرت کار بر رخسار آید
زگوشتہائے فطری طباخیر پست بہ نیت
عذار دف نخورد ضربت دو دستی ما

ز شہر دوست مے آیم پیام عشق برب ہا
گہو منصور از زنداں انا الحق گو بول آید
چون کہس طیبہ دار داز رحمت چہ غم دارد
سحر کہ خستہ در بخور از غلوت بول آیم
زدست او جراتہائے زہر آلودہ بنما غم
دل شب داشت درے از کرد رہائے حوام
بمحض التفاتے زندہ دارد آفرینش را
ز بیدائے کہ بزل شد کرم ضبط خود اول
نظری پر کش تا دیدہ دل در کشایدت
کہ از چنگی عالم تنگ مے گردند مشرب ہا

گر لیکن در آدم عشق سخن سرا ہے را
گل بخراں شگفتہ شد دین دل بستہ وانشد
نئے زہے خبر وہم نے بدلے اثر کنم
ہر ملے کہ صعب تر روز ہے عاشقان شود
درس ادیب اگر بود ز مزمرہ مجتے
خاتم جم بنیکستہ تن سیکل عشق سانختہ
میں نظری از خاک رو دے برم کہست
بر بزدوش سرد ہی گریہ ہا یہائے را
در بن باغنت نے بخت گرہ کشائے را
صورت کچم ز کاروان زمرہ ورائے را
طعمہ ز استخوان سر و وصلہ ہماٹے را
جمعہ بکشت آورد طفل گر یز پائے را
منظر دوست کردہ دل جام جہان نمائے را
برد شد اثر ملے نالہ آں گدائے را

بگزد راز عشق کہ نہ خطوہ نہ گامت اینجا
خط آزادی سرو بمرغبان بند ہند
نکر طوبی و جہاں در ورع عشق قضا ست
جرعہ از شبہہ خاطر ز کلو بر گردد
خود بخود بانگ نغم خود بخود آوازشوم
ہمہ مے نوشی مستی نشاط و طرب ست
زا برہ ساغر مہ رخسارہ سہانی نبود
غائب از دیدہ ہازم نشود یک ساعت

فیض آب خضر از منظم نظیری ریزد
کہ صفائے سحری تادم نام است اینجا

از چاہ غمغیش بدر آورده ناہ را
غابد کہ بندش بد آید ز خانقاہ
گہ روز حشر پرده زردیش بر افکند
آن کجکلہ چو باصف عشاقی بگذرد
از نہیت تجلے دیدار سو خیم
عاجز شبہ است دیدہ زاد را کہ من او
بارے چو در بغل ہمہ خمین نے رود
امید ہست کنز سراں بام بگذرد
خاکش بفرق کن کہ بجاناں نے رسد

گرای عطش بخلد نظیری از جاں رود
جویم ز بسبیل آتش پیغاہ را

برائے خشت نغم خوبیم گو آں پیر تر سا را
جہاں را نیست آن معنی کہ باید فلک را کردن
بخود از بہر جہت دادا ہم ورنہ معلومست
ہمیں پس شہادے اختیار یہاں مشتاقاں
کزیں بازیمہ طغلاں خرد مشیت مکی مارا
الف باخوان ہرکت شکافداں مہمرا
ز دریا چند در آغوش نخبند موج دریا را
مکہ عذرانہ جانب یوسف بود جرے زلیخا را

موشی نزل عشق آسم کہ بردگاہ سلطان
کماں برزہ نمے آرند بازوئے توانا را
ہمیں مقدار میخواستیم از رخ پردہ برداری
کہ سینا سیم پذیر بینش ناداں و دلہا را
نظیری خاطرے ہر دواغ دل آزرده تردد
قدم ہر شیار نہ بربخا کہ درخوں مے نہی پام را

تو اگر ز کعبہ راندی دگر از کشت مارا
غم بندہ پرور تو بدری بہشت مارا
چو حدیث راست گویاں ہمہ مذاق تلخیم
بسفینہ عزیزاں نتوان نوشنت مارا
گل و برگ خاٹہ ماہمنہ بلب لال مستند
کہ بھاشتی برآمد ہمہ کار و کشت مارا
کہ نشست نیم ساعت بر باز لال طبعان
کہ ز پردہ بنیاد ہمہ خوب زشت مارا
ز عتاب تلخ ساقی دل ماغبار دارد
بجلاوت حریراں نتوان برشت مارا
ہمہ روز دست حیرت چو گیس زدور لیسیم
کہ سر آستین ہماں بشکست نہشت مارا
نہ صنم بجائے یابی نہ گلے باب و رونق
ز خطا ہمہ برآمد ہمہ خاک و دشت مارا
بتواضع جم و کے سرا فرو نیاید
کہ حدیث عشق و سودا شدہ سر نوشت مارا

بعد از غم نظیری زخمار بادہ رستیم

نکند دماغ خوشبو گل صد بہشت مارا

جز نام صنم نقش کن لوح جبیں را
تا چپ ننگی راست نتواند نگیں را
از شوق شہیداں حریم سر کوش
چوں دانہ در آغوش ننگبند ز میں را
پیدا است رہائی من از ضعف امیدم
زہ زود بسرے رسد آواز حزن را
من دام بہ پنجہر گہ انداختہ بودم
شیر آمد و بگرفت زمین دام و کین را
آب رُخے از آئینہ گفتم بر ما نم
وادی بر ہم ریخت لطف آبلہ چیں را
با شیخ تسلیم و با خصم بشفقت
با ہر بدل ساختم از عشق تو کین را

بیرون غم از خویش اگر پائے نظیری

یکپا یہ فرو تر بہم عیشیں ہیں را

دل شکستہ بود تھمہ خزانہ ما
نہیں ملک تو اں ساخت ز آب گیشہ ما
تو کار غیب چہ دانی کہ حسرت طعنہ من
کہ جز بمسکینے نشکند سفینہ ما
کن بکشتن مامشورت کتا با بودہ ست
نفاں دوست مبارک نہ بود کیشہ ما

نہار کار درست از شکست ما گرد
طلسم ما شکن و بر خور از دین
یگانہ ایم بہ بقدری از چہ بر در دوست
بقدر ذرہ توان یافتن قسرت
چراغ صومعہا زندہ مے توان گردون
بدوستی تو یعنی بسوز نیست
نایب کعبہ نظیری زیارت ماکن
کہ ولبر نمکیں مت در بدینہ ما

زبان پیام ہوس داشت ششم اعتبار
درون سینہ بریدم سر تما را
چہ گو نہ معرض تما کنم کہ سخن غنور
نہ دادہ راہ دین پرہ رمز و ایما را
دران نظارہ کہ بر تیغ و کف شعور بود
ز رشک سوختہ بود آنگہ ز لعل را
ذخیرہ ز بنوں بہار نہما دیم
کم است سود تنک مایگان ہودا را
نویز شہ ز کرم میکند محبت نیست
توان سستما سخن از دوستی مدارا را
گرازد درج بگذا اہداں قدوح نہ ہند
چہ مالست حلیاں بادہ پیم را
گذشت شوق ز اندازہ گوشہ نظر مے
کہ مے فروش کنایت بے مجاہد را
بکینہ دل بے رحم کافرت باز م
کہ کردہ است بن دوست گزرت را
بدینہ سخن نظیری اگر تو خواہی بود
شکر فروش کند طوطی شکر خارا

ہر گز تم کہم متو عذر گناہ را
ریم چو خسامہ از مرہ خون سیاہ را
شاید کہ شرم ذلت مارا گراں خرد
آنجاکہ خرم نیست بہا برگ کاہ را
منظر رہ سماع باہنگ مے زند
صوفی خانقاہ غلط کردہ راہ را
آں عارفان کہ در رمضان بادہ میخورند
بنند در دلالت قدح عکس ماہ را
معراج ماہیت افتادگی بود
در عشق قریب صدر بود فقر چاہ را
آجہا کہ بے تفاوتی و رحمت است
بدخواہ انفعال ذہد نیک خواہ را
گر خون یک قبیلہ از آن رخ طلب کند
سدلمان زداد خواہ نخواہ گواہ را
گرین عشق بازی وستی بود حساب
فرو گنہ برد شفاعت گناہ را
عشق آمد بخرقہ پشین فروختیم
تشریف شاہ اکبر و عباس شاہ را
کہ دیم خاک مسکت و نیستی مبر
تغظیم صدر منزلت و بارگاہ را

گر شسته اند خلق، نظیری بیا که ما

روشن کنیم ز مزمن خافیه بیا

نگاه گم شده بر راه کوی یار مرا
خود از محبت جانان بخود جدا دارم
زهریقین که شود صاف سینه صاف ترم
بے بری مزمن طعنه کز هزار چن
ز روزگار چه منت که بر سر من نیست
خدا ز آفت یژمردگی بنگهدارد
مزاج دوست خموشی خرد و بے چه کنم
تعلق تو نظیری
تو بجه که کند دوست ذاکر مرا

امشب خوش آشناست برویش نگاه ما
از بسکه می شدم محبت جدا از تو
شغل محبت است که مانع ز طاعت است
دورخ اگر بچاشنی آتش دست
دل بے غمت مباد کزین فیض گشته است
صد میل وصل آمد و صد شنه تازه شد
ما نخل ما تمیم نظیری
نگلیں شود مکیکه بود درینا ما

ازین دیرانه تر میخواستم دیرانه خود را
حریران شسته مهر و محبت راننے دانند
نه مورش خواهد که سختی به مرش چند از نخی
زیم آنکه طبل رحلتے ناگاه بتوازند
غیر زیاں دیده از خاک ستم سازند نورانی
بایات زبور و نغمه داود و نفرو بتم

ازین دیرانه بیرون می برم دیوانه خود را
بدست دشمن خود میدهم پیمان خود را
نمی بینم ز جنس هیچ خرمن دانه خود را
همیشه رخت بر درگاه دارم خانه خود را
تو شیخ بزم خلوت نمی کنی پروانه خود را
بیان دردناک به نعره بستانه خود را

نظیری قصہ قمر باہر خسرو داستانہ شد

کونوں میں ہم کتابی کے کلمہ اخلائے خود را
آنکہ بر ما رقم کیں زده از کینہ ما
نقش آئینہ خود دیدہ در آئینہ ما
عید و نوروز بوم نکتب مارا ہر روز
محضر سلطنت عشق اگر بخواہند
خوردہ دل زخمی از ان غمزدہ کنوائی دوست
زای نگاہیں کہ بند بنالہ چہیمت رسید
زای نگاہیں کہ بند بنالہ چہیمت رسید
آزمودیم بزدورے ہمسال نبود
چندے داشت خم از بادہ پارینہ ما

طرفہ شورے سحر از سینہ نظیری بر غمت

ساخت کار ہمہ را گریہ دوشینہ ما
غبار از دل ہر شاہ و بیغم نشان را
بآب دیدہ شوم خاک جویم آستانش را
ز مستی کے شوق آں بکبل شوریدہ احوال
کہ نشنا صد اگر صبار بندہ آستانش را
آن میکہ دگاہے نالہ از بسکہ تالیدم
کونوں از نالہ من خواب آید باستانش را
کہ با من ہر باں سازد دل نامہر بانس را
ہمہ در عشق اواز شک با من دشمن جانتد
کہ ہر کس بد سر ہر کسے خواند آستانش را
مرزین عشق شورا یگزینہ در شک خواہد لغت
سوال بوسہ کوہ از ان رخ لب گزید از قہر
ضیافت کرد ابرامش بشیرینی بستانش را

نظیری قاتلے دارد کہ آمرزیدہ میگردد

سگان از کونے او گر بگذرانند آستانش را
ہر روز جو ہم آب سُخ روز رفتہ را
گویم بغیر تنگ ز مردم نہفتہ را
لب بستم از سخن کہ دریں مجمع نفاق
بہ یافتہ ز گفتہ حدیث نگفتہ را
ہرگز شب امید بدوراں من ندید
جام مٹنے دو سالہ و ماہ دو ہفتہ را
خفاش بخت من چونہ بیند چہ فائدہ
گر سرمہ نہ آفتاب کشد چشم خفتہ را
در خون ہمیشہ نشتر مرگان شکستہ ام
ناسفتہ کردہ ام ہمہ در ہائے سفتہ را
فراش کونے دوست مژگے نالہ یک سحر
در چشم بخت کن جن و عاشاک در رفتہ را
ز بہت آبدیدہ نظیری نہ اشک تلخ
در دید کہب میکنم الماس تفتہ را

دلاگداز کہ آئینہ کردہ ساشک ترا
 تو کعبہ در دل ماکافراں چرا جوئی
 کسے ٹکارئی عشق ترا چه میدانند
 زخار غار محبت دل ترا چه خبر
 بہر کسے نظر از شیوہ دگر داری
 بنغمہ و گرم زندہ سازے مطرب
 تو حرف تلخ فروشی دمن شکر نوشتم
 تو از نسیم نظیری
 چو گل نہاں نتوان کرد بود رنگ ترا

کردم ز شکوہ منع دل زار خویش را
 وقت نظارہ بت پرہیزگار خویش
 جرم من مستبیش تو گر قدر من کم است
 صد مشریت جنس دلم را چو آفتاب
 ترسم کہ رفتہ رفتہ بہ بیداد خو کنی
 لے دل موجبات کہ صیاد پیشگان
 عمرت بود کہ دوش نظیری
 آساں نمود مردن دشوار خویش را

غیم بیرون گرفت از ما ہوائے منزل مارا
 تو چوں رفتی از اینجا آفتے زد جہ فصل مارا
 بیک شکل نمودی حل ہزاراں مشکل مارا
 تو اں تعویذ بازو کرد سحر باطل مارا
 برہمن بت بنے سازد مگر مشت مکل مارا
 شب مالوزے بخت جہ جہ محفل مارا
 بیدار تو چشم افتادہ بخت مقبل مارا
 کہ بر فراک مے مند شکار سبل مارا
 فراق دوتاں بسیار پیش آمد دل مارا
 گل افشاں بود با تو ہر سرخارو بن سنگے
 عنفک اللہ بقید عشقم از ہستی بآوردی
 اگر مقبول اگر مردود حرف ما اثر دارد
 سرشت ما خواص مہر طبع دوستی دارد
 ہمہ افسانہ گیسو در خمار تو نے گوئیم
 بشارت در گذر داریم و شاہد در نظر داریم
 دیں صحرانظیری نیست لاغر تر و صبی

زحمانم عمی در خاطر یاراں شود پیدا
چو بیدارم از بای چناں یاراں زندان
کسے نگرید از ما گرازیں تقوی بروں آیم
بتے از حلقہ پرہیز گاراں بر منے خیزد
پشیمانی مکش از بیع من کلین سہل قیمت را
زلیخا کو میا را بزم و فرشی دلیری ممکن
چراغ زندہ منجواہی در شب زندہ داراں زن
نظری کاں بنائی کہ در ساغر چو میداری

کہ پیش ناہداں قدر گنہ گاراں شود پیدا
از پئے آشوب مادر زلف دارد شانہ را
حسن بنیاد محبت بر پریشانی نہاد
عروجت جلوہ بر نہاد دہد در راہ دوست
عشق کامل نیست تا در بند مال دسکنی
ہر برہند خود را بر آتش محو آتش گشت رفت
جلے یک ناخن درستی در سراپا کم ماند
گرد و عشق از مزاج پیر ملذت کے رود
عقدہ دل مشکینہ طرہ بکشد بعبس
سرگزشت عہد گل را از نظری بشنود

عندلیب آشفتم تر میگود این افسانہ را
ز عاشق میشود معشوق را نام و نشان پیدا
خود بہا محو گردد کہ تو این رخ پرہ بزاری
من آنکہ روزیکہ بر رخ فتنہ میشد زلف میگفتم
در آن صحرا بے تبے پریشی کہ را بہر بہر نہاں باشد
تپے گر عارض جسم نشود ایں را دو اسازم
تمنا کشی کہ در گرد خاطر مضطرب گردم
خویشکونیا پیدا تا نگرود باغبان پیدا
گمان پوشیدہ گرد ہر کجا گرد و عیاں پیدا
کہ برونے قوتش خواہد گشت ہر گز در جہاں پیدا
دل میزد کہ در کارواں در کارواں پیدا
چہ سازم سوز عشقے را کہ شد در استخوان پیدا
چو تملجے کہ گردہ در سبزش میہماں پیدا

شورش زنجیر در شور آورد دیوانہ را
تا نشوز و خاک را دہقان نیز ددانہ را
اندک اندک عشق در کار آورد بجگانہ را
آنہماں آتش علم گرد کہ سوزد خانہ را
در حقیقت شعلہ بال و پر بود پروانہ را
ہر زماں دیوانہ ویراں ترکند ویرانہ را
بوسے بے باقی بود مگر بشکنی پیمانہ را
یک گرہ زان زلف در ہم بشکند صہبشانہ را
نقاش میشود معشوق را نام و نشان پیدا
خود بہا محو گردد کہ تو این رخ پرہ بزاری
من آنکہ روزیکہ بر رخ فتنہ میشد زلف میگفتم
در آن صحرا بے تبے پریشی کہ را بہر بہر نہاں باشد
تپے گر عارض جسم نشود ایں را دو اسازم
تمنا کشی کہ در گرد خاطر مضطرب گردم

نبل از خلاصه اجاب پر کر اذنی خواند که می ترسد شود مکتوب من هم در میان پیدا
 نمیدانم زمین درجاں سیار بها پلفصل شد که اکثر میشود در بدگمانی امتحان پیدا
نظیری سوئے ادم رو که امروزست یا فردا
 که از خاکسترت هم نیت در کویش نشاں پیدا

ز بس بود دل خود کام ناسپاس مرا ز روئے هم زرد اندوه بقیاس مرا
 بلا مقام مرا پیش ازیں نمیدانست غم تو که دوری شهر رو شناس مرا
 چه روز بود که تشریف عشق پوشیدم که خوشدلی نشان زد زین لباس مرا
 ز رشک دوش چنیں در هم که نتوان بود بسزم وصل تو امشب با التماس مرا
 رخ که داشت ملک ملیش از توجه غیر چنان نمود بچشم که شد بهراس مرا
 ازاں بز آه **نظیری** فراغت داری
 کوی فسرده دلال کرده قیاس مرا

شرم می آید ز قاصد طفل محبوب مرا بر سر رایش بیند از ید مکتوب مرا
 دست پرورد تو ام ای عشق با من هر که بیند از تو میدان بد و خوب مرا
 فرصت باد که بیاید سمگای چنیں این قرار و طاقت دین صبر ایوب مرا
 ناز پرورد صالم گوشش بر جزم کن آرزو بسیار باشد طبع فحجوب مرا
 بے سوا لے خون خود در حشر بے خشم باد زانکه دلم از طلب عارست مطلوب مرا
 شوخ طبعی ز اخلاط غیر مغنت چون کنم پیش ازیں نتوان شنیدن جرف دلوب مرا
 امشب از یوسف رخس چشم **نظیری** روشنست

باز نور بے هست در کاشانه یعقوب مرا
 دیدمش در دل هفتم آه پرتا شیر را در کماں از بس که دزدیدم سگتم تیر را
 پائے رفتی نیست زین بزم که در بر دین بخت دارد در کیں بجز گریبان گیر را
 خوشن دل از خیرم که در بزم وصال دینا بخت ذوق در دوا مضطرب و لذت تغیر را
 از کمند عشق جستن می شود ترک ادب درین طغیان جتول از هم کبند زنجیر را
 بے سبب وادی گرازم محل از من میباش کرده ام خاطر نشان خویش صد تقصیر را
 گشته دل پامال حیرت عشوه در کایش کن قلب زنده دما ضائع کند اکسیر را

از ننگا ہے سد نظیری میدمن در انہمال

زبانکہ این وحش نے از زو بہا سے تیر را

کجا بودی کہ امشب سوختی آزرده جانے را
سوالے کن زمین امروز تا غوغا بشهر و قند
بہر نرنے کہ میگیند اخلام و فاجوب بہت
کتاب بہت ملت کہ بخواند آدمی عامیست
بافسوں موم آہن کہ رون آسان تر دکان باشد
بغشاق اشک گرم رنگ زرد از بہر آن ملوند
اگر از خار خار بیو فانی مائے بگل بنود
دلا سیلاب خوں را از ننگا کف سینہ بر دل کن

نیدانم نظیری کیست ہوں آمدم زان کو

بجال مرگ دیدم بر سر رہ ناتوانے را

طعم ہلاہل میدہد نہ ہر فرقت آب را
دریائے رحمت بر رخم تا شام مردن داکند
از دومت گم گشتہ ام شاید نشانے داہند
ز اہل دروں باہق ترند آناں کہ بیوں درند
طوفان بہر جانب برد بکشا معلم بادیان
وعطیہ طبیب صبر من بر جان گوارا گشتہ اند
با غایت بیباقتی از عشق خزانم گر خیت
دبران انتظار رحمت، لب تشنگان افتادہ اند

کار نظیری در رضا غم خوردن خوش بود منت

دارم مے فردا ز نا خوش باد شیخ و شباب را

ردیف الباء

خاندہ در کوبے مغالی کردم خراب محابت ہم بلع گشتہ با شراب

دہر پیہم کردہ اہل ذوق عشق
از جوانی ہست ذوقی در سرم
ہر پیہ خوانم از ورق شویم بہ اشک
زندہ دارد مرد را آشا ر مرد
گوشت ر تشریف فرام کہ ہست
بر امید او معجز بستہ ام
چارہ ناسوت سلیم نیست و بس
یہ کہ پوشتم چشم ازین دل خنکاب

چشمہ حیوان نظیری ہیچ نیست
عالمے تاریک و قحط آفتاب

میم در بام و ماہم تا سحر بند زنت امشب
دو چشم جلدہ آئیں بستہ انداز گریہ شادی
شماری تا سحر و ستم بزلہ در ہے دارد
بیمہ شب بلب رخسار و گیسو میزنم بوسہ
مفتی میگساری میکند ساقی نواسازی
بدل طرح وصال جادوانی نقش مے بندم

باقبال محبت شاہد مے در نظر دارم
ز من با محبت خولیم نے نظیری بافت امشب

سحر منادی ببل بگستاں دریا ب
ہر آن دقیقہ کہ دریافتی ز عمر از تست
ترا فریضہ بود رفتنی بخت و دوست
بہر رواقہ بارونگارم افتاد است
نظارہ گل و ہراز و داع یاد دہد
ہنوز بوئے دلم بر شام مے آید
تہ پیالہ چو بر خاک تشنگاں ریزہ می

صلائے محبت گل میزند فضاں دریا ب
کہ میشود نفس رفتہ را ضماں دریا ب
دروں اگر نگذا رند آستان دریا ب
بیک کرشمہ لطفم اگر توان دریا ب
بہیں بہار ہے و معنی خزاں دریا ب
دے کہ آتشم افتد بخاں دریا ب
مرا کہ سمانہ ام مغز استخوان دریا ب

مباد زخم تو جز من بدیگر ہے آید گله که تیر جبالے کشی نشان دریاب

مکبش للال نظیری که جسم و جان کا هست

زلال حام کش و عمر جاوداں دریاب

سبزہ عیش زبوم و بحر ہجر اں مطلب نیشکہ حاصل مصرست زکنعاں مطلب

رسن رلف پے جیلہ دم آویختہ اندہ جزدل تشنہ ازاں چاہ زتخداں مطلب

دزدیاریکہ سجود خم ابرد سیبب غیر محراب کثرت قبضہ ویراں مطلب

فرض و منتبت تملک شائے توازیلام زنت پردہ برزدے فگن یا ز من ایماں مطلب

بعد ازاں کنز چو نیاں بدرم آوردی پیش گرم فگن و قیمتتم ارزاں مطلب

مہر کیں نیست کہ ہر جا طلبی یافت شور آنچہ ہرگز نسپر دند بدوراں مطلب

نحبت دل قوت کن و شکرہ اجباب منوہ دوددل سرمہ کن و کل صفایاں مطلب

آب حیواں زکف درد کشان مے خوشد گو خضر دشت مہیا و بیباں مطلب

ہمہ از کاہش اجباب بخویش افزایند قیمت یاری ازین خویش فروشاں مطلب

جلوہ از حوصلہ بیش ست نظیری ہمدار

کشتی نوح نشد ساقی طوفان مطلب

مہ آنکہ شب داد تو بہ ام ز شراب امشب باز دیدمت و خراب

لب ساغر چنای زخم بوسہ کہ در آرم حریف را از خواب

منہ کز راج آتش گیرم خاک را در دہاں بگرد آد آب

عضو عضوم پرست از مستی کاہلی با ہمہ شوند شتاب

طرف لبریز کردم از بادہ ہجڑ ماہ دو ہفتہ از ہتاب

راہ مستی گرفتہ جانب دست منہدم تا بر آرمش ز حجاب

محو تر مے شوم ز خود ہر دم رفتم از دست فطر از دریاب

قوم نیست پست کن پردہ طاقتم نیست گوشت چنگ ستاب

بر نظیری مگر بہ بحث نیست

بحر زع دانے شود این باب

چون غنچہ دل منہ و چو بور ہوا لہاب زبرگل سوار ایش دعباں از صبا ستاب

آمینرش از صلاح دو یک دل بهم رسد
 شوق اگر نجات ز خود بدینت دهد
 بر سفره هیچ نیست سوال از برون چرا
 شغل توام ز گوشه خاطر نمی رود
 بر صفحه نقشها همه زیبا کشیده اند
 هرگز خضر به نشانه زلال بقا نداد
 آه زویم ویران پاره سوختیم
 چشم از امید داری دیدار داشت
 معشوق ساقیست مزین بر پیاله دست
 یوسف نموده رخ یسرا ز توتیا متاب
 گفتم که تا میل نباشد دو تا متاب
 بگرز و رخ ز آبکینه هم بر قفا متاب
 قفل کشوده بر در گنج عطا متاب
 گو غم چو طفل از پنجه هر دو عطا متاب
 بوق بدست کوته چون و چرا متاب
 مس بر امید داری این کیمیا متاب
 گو هنشین فتنه بنی داغ ما متاب
 گوروشنی خیر و بهم بوسه بر امتاب
 یوسف نموده رخ یسرا ز توتیا متاب
 افسون لب بکار نظیری کفایت ست
 لعش در آتش از پی مهر و وفا متاب

مے باش و از مزاج حلیا نشان طلب
 چون ره بری بصفت نیکا گراں مباح
 مهاں گنج باش و قناعت بجا کن
 مجموعہ الیت عالم از او انتخاب کن
 در طبع دوستان ز حد راستی نماند
 از حلقه زلف طلسم بچنگ آر
 دست کس به امن محل نمی رسد
 هرگاه یوسف ز تو در راه مانده است
 مے باش و از مزاج حلیا نشان طلب
 چو بری بصفت نیکا گراں مباح
 مهاں گنج باش و قناعت بجا کن
 مجموعہ الیت عالم از او انتخاب کن
 در طبع دوستان ز حد راستی نماند
 از حلقه زلف طلسم بچنگ آر
 دست کس به امن محل نمی رسد
 هرگاه یوسف ز تو در راه مانده است
 ننگ ست در طریق کرمیاں معاملات

جاں از نظیری از طلبی رائگاں طلب

عشق دهد با دل شو بریده تاب
 کم نشود سوز دل از نیل اشک
 آه که عاشق کشت از خامی ست
 با سخن تلخ تبسم خوش ست
 پرورش ذره کند آفتاب
 آتش سودا نشیند با آفتاب
 دو کند دل چو نباشد کباب
 شب مله شهید چو گردد شیراب

دیر رود جاں کہ توئی در دلم
در شب ہجراں بنود ریشنی
شعلہ کند بر سر شمع اضطراب
گر چہ بود تا بسحر ماہتاب
دیزہ نظیری نشنا سدرخس
بسکہ گدازد نگہم از حجاب

ز دلایف النساء

اے بنظر آموذ بر تنے زمینان جست
ایک نخت از امانی ظلمت و پرتو دل دجانے
صد فتنہ بہر مرحلہ از خواب گراں جست
وز پردہ بروں آمد در خانہ جاں جست
ناگاہ خطائے شد و تیرے زکمان جست
شو قے بغیر آہ و حرفے ز زباں جست
در مدعیان غفلتہ افتاد ازیں رشک
ز رطبت باد سر بسرا جائے جہاں را
زیں بیش حکایت نتوان کرد نظیری
افروخت درق در کف آتش زباں جست

گر تجلی ما لغت و گاہ ہجراں حالت
بے نہایت از بر ما بود تا مقصد مقام
حیرت اندر حیرت و مشکل اندہ مشکلات
منزل کونین طے کر دیم و اول منزلت
بخت مقبولے کہ چشمش بر جمال قائلست
حاملان عرش را بار امانت در گشت
بعد نظر ہر زین بچشم دوری مادر ملت
ہر کہ صورت دوست میدار و ز مغنی غفلت
انکہ شوئے خاک و زیری تخم را بیجا صلت
حرف لیلی گمئے تلہ انی کہ مجنوں غفلت
ار کرم شاید درے بر روئے مسکین ذاکند
بیشتر شبہا دیریں ورگہ نظیری سائلست

غیر من دیر لای پر دہ سخن سافے ہست
راز در دل نتوان داشت کہ غمازے ہست

زحم کاریت مراحمی و قدح (چم) ببلال گل زگستاں بشتاں آرید
 گو کہ این صفت شکنان قصه ضعیفاں نکند
 تو میندار کہ این قصه بخود میگوئم
 عشقنازیم بمعشوق مزاجی انداخت
 بیم بمل شدہ بر سر پردازے هست
 کہ دریں کنج قفس زمزمہ پروازے هست
 کہ دریں قافله گاہے قدر اندازے هست
 گوش نزویک لبم آ کر کہ آوازے هست
 کز بنازیم کہ با دوست بخود مانے هست

دی نظیری ز سیدہ است کہ امروز رود

صحبتہ را بنود انجم کہ آغانے ہمت

رہ حریف گرفتہ کہ شیشہ یارین است
 جراحتم ہمہ راحت شد از سعادت عشق
 اگر درستی در کار جام دینا هست
 مباحظرت چمن خواند ابر برب کشت
 شراب و حور میسر نگشت و تو برگیت
 شبے کہ با تو قدح نوشتم و بے بگزم
 گلم با کش دل آب مے خورد ہم عمر
 بسوز ساز حریفم باہ دنا لہ حریص
 خرد پیادہ شد از من کہ بے سولہ من ست
 گلے کہ در رہ من بشگفت ز خار من ست
 شکستہ بستہ از عہد استوا من ست
 بہر دو گام حریفی در انتظار من ست
 شفیع جرم خوش بھلے روزگار من ست
 کند فرشتہ سجودم کہ کار کار من ست
 شگفتہ روئی جاوید با بہار من ست
 غمت خاروئے دردے کہ سا نگار من ست

باضطراب دلا جاں سپارو حال میرس

کہ اختیار نظیری ہم اختیار من ست

ذو تے بکمال ست و دھالے بدوام ست
 بر صوفی بے وجد و بال ست عبادت
 دادیم بمعشوقہ دے دنیا و دیں را
 اچانے شب ما و صبوئے حریفان
 جمعے کہ گرفتاری پیام و ہشامہ
 میگیریم و از گریہ چو طفلم خبر نیست
 ساقی غم دوراں مخور و رطل مگر اں دہ
 گوئید بزاہد بچہ عصمت نفروشد
 امروز بما منزلت عشق تمام ست
 بر شیشہ کہ خالیست ز مے سجدہ جوام ست
 بدنام شدن رود جہاں غایت نام ست
 ہمتاب ہمہ روزن و صبح ہمہ بام ست
 چوں شپترہ از نور گر یزند کہ دامن ست
 درد دل ہو سے ہست ندانم کہ کدام ست
 شادست جہاں تا مٹے حسن تو بجام ست
 بوئے مئے دہائینہ ہنوزم بمشام ست

رنجورالم دیده پیری است نظیری

جام سحری چون نخورد ماه صیام است

هوا بدیده رسالت و باغ موز و نست
زبان ببل شوخ و از سخن نغز افست
بهوش زنی که تو گداز بر دوش نمی پستی
اگر لذت لطف نه با رومی دانی
بشور وادی و فریاد میل و خوش داریم
ندوخته دوست بود سعادتی دوست
اگر کنار میا با عشق در یابی !!
نشان ذوق حقیقت باز کان ندهند
بسیج کاس چشم گدائی پر نشود

چون نام توبه گرفتیم قدح بیا آمد
نبوشش باده نظیری که خال میبوست

بنی عشق عقل را هرگز در دماغ نیست
هرگز فرشته از سر باش نیزود
طعمم پنهان دوی چه زنی محتسب برد
ما حال خویش بر بر عنقا نوشته ایم
چون چغد بر خرابی خود فال میزنیم
از خنده لاشه تلخ صراحی بکار ما

تلخ است بیتو عمر نظیری چه زندگیت

بیمار با که بر سر بالین چسبیده نیست

صافی شوم از کون که در درو میبانیست
رویم همه چون سایه که در خدمت خورشید
لطف نظر سوختگان تابش بر قست
چندانکه دکان جمیع خدنگساز شیب است
بر عرش بزم جوش که در غمکده جانیت
مدگانه سجودت که در طاعت مانیت
ایجا پیر میوانه طلب بال همانیت
در همت ما عجز در شست خطانیت

بخیرام بگلشن کہ پچھیر صبحی
توفیق نکوکاری ماد تو عافیت
صد گونہ دوا در سر ہر شاخ گیا ہست
گر کفر و ضلالت بود اردین ہدایت
پیغام گلے نیست کہ بابا د صبا نیست
اخلاص بدینار و مروت بہا نیست
اما چو ترا درد نہ دادند دوا نیست
خوش باش کہ کار از لی جز بے عطا نیست

باحکم قضا سانسہ کنہ در در نظیری

مقبول مغال نیست نماز کہ قضا نیست

اختر شناس در دوش بخت من گمست
دوران صلائے تفرقہ داد و بتراب نیست
ساقی چو فیض اوست ہمہ صرف او کم
شیریں نکرده خندہ شادی مذاق کس
باشد بنا امید ی خویشم مجھے
آسودی اگر بخودم کس گذاشتہ
ناخن ہمیشہ در جبکہ خارہ میزم
کے سرز کار بستہ بر آرم کہ چرخ را
شکل نقادہ کلونہ دردست انجم ست
یک پارہ در طرح نیک پارہ در خم صحت
این جرئہ کہ در تہ حیا یم تکلم ست
گل تیز تلخ گشتہ زہر تبسم ست
گو آشتی مانع گوشتہ حشم تراحم ست
از جور او کشندہ ترم رحم مردم ست
درد نیست رخن سہی مرا سنگ در سم ست
دوران نماذ و رشتہ امید من کم ست

گفتار بے نتیجہ نظیری نے خوند

عود کہ سوز و ندہ بونے ہنرم ست

لحنت دل بر حبیب جیم بر کنار افتادہ است
ساز و برگ شادمانی را کہ میدان کجاست
خستہ دل تر میشود تا تلخ تر تو شمع دوا
از کدورت بر نیایم گر صفا دستم دہد
غصہ مرد و غم بماتم سوخت اکنون حیرا
ظرف این ہنگامہ پیکر جزا باست این
دست دل گم گشتہ تا باز مچکار افتادہ است
در ہم اندوہ و نش طریز گار افتادہ است
پند مردم در مذاقم تو سگوار افتادہ است
تیرہ روزم بخت با من ساز گار افتادہ است
صد چراغ مردہ برگردم زار افتادہ است
گرد ہر دیرانہ صد منصور دوار افتادہ است

کے نظیری خوار ماند عشق را نسبت قولیت

یکد و روز بے غایتش از اعتبار افتادہ است

عشق تو قید علالت زہر ما بداشت
ہر کہ مجنون تو فہم سلسلہ از پا برداشت

جنس از زنده دار باب بصارت مشتاق
چون توان گشت کنون ساکن خلوت که باغ
داشت در گردن معشوق حسانیل کردم
عارفان گوشه چشم بدو عالم ندهند
مخضر بندگی از مرتبه من بیش است
پرده بیایدم آوینت که هرگز نگذشت
بسکه نازکدم از عشق حدی که تارفت
طفل در گریه نظیری چو تو کاقر خوجیت

پدیرت تازمکد امین در ترسار داشت
بلوئے ازان دوسله غم نجم گذشت
خیز از سفال خضر زلال بقا تبوش
نبود علائق دو جہاں گردوا منش
ناموس و ننگ در نظر من برابرست
جز رفت و آمد نفی نیست در میان
برق دل رمیده مارا طلب میکن
چون عندلیب مست نظیری تراز گشت
از خار و گل بریده شد از مدح و ذم گذشت

فرحتی نیست که در پهلوی آن صغیر نیست
همه جا تیر کمان خانه ابرو رفت ست
ریخ ازان ست که این فتنه برانگیخته اند
عارفان گوشت که بر پرده سباز ازل اند
بدم عیسوی و منجبر روح الهی
رسم ناموس جہاں زود زهر برداریم
ترک دیگر نفزائیم که چشمه فقر
علی چند ز غیب دگراں بر آدم زخم
روز مولود جہاں کم ز شب ماتم نیست
نیش ہنر جالپی ست دلی مرہم نیست
ذلت ما ز نزار ملک و آدم نیست
در پس پرده شناسند که نامحرم نیست
خلق دانند کہ ابو اہل خطا مریم نیست
کیں علاقه بہ پراسر ما محکم نیست
جز با اندازه فنون برادہم نیست
کافقت ز جامہ رسوائی ما معلوم نیست

نواں چلکم خطا کرد نظیری لقص

حکم بر صورت امریت کہ آں مبہم نیست
امروز آنچہ تاج سراست دست ماست
تاواں بر آں بجینہ ما سنگ میزند
سر میکنم در سر پیاں خویشتن
گر ہو شمندی بجسے نہمت مت ماست
انڈیشہ از فراز ثریا گذشتہ است
ایمان ماہمان بہ ندائے الست ماست
نکوتایچی کہ ہست ز تقدیریت ماست
بر چہرہ حقیقت اگر ماندہ پرزہ
شہ بانہ فرش مسد کہ می نہادہ اند
جرم نگاہ ہیدہ مغز پرست ماست
ایں طارم خراب چہ جائے نہشت ماست
نگشت اگر بجائیم جمشید بنگریم

پیماک زلف یار نظیری ابشت ماست

چناں زخانہ بدوں رفتیم بدل نگشت
کہ آستانہ بیابان کام فرسنگ است
بجان رتن مفوج گشتہ میسالم
کہ در بر آمدنم رنج و بودنم تنگ است
رگ درواں بگذار و جوگریہ گرم شود
شرارہ در دل فولاد و قطرہ در سنگ است
بدامن دل پاک تو داغ من زرسد
ز بس گریستہ ام خون دیدہ بیرنگ است
دلم ز صورت کارم عزلی اندوہ ست
کہ عکس طلعت زنگی بر آئینہ ترنگ است
بگردش مہ و خورشید طعنہ ہا داریم
بہ بخت خویش زیانکار بر مرنگ است
غریب لفتش خیالے بر آب زو دیدہ
بخز خدایے کہ داند کہ ایں چہ نینگ است
نواگوشت اگر مختلف رسد چہ عجب
کہ یک ترانہ مادر ہزار آہنگ است

سخن بدوئی بود در مذاق بنشیند

لصفہ کلک نظیری چوزخمہ بر چنگست

حریف صافی و دردی نہ خطا اینجاست
تیز ناخوش و خوش میکنی بلا اینجاست
بغیر دل ہمہ لفتش و حمار ہے معنی ست
ہمیں ورق کہ سیہ گشتہ مدعا اینجاست
ز فرق تاقدش ہر کج کہے نگم
کرشمہ و امن دلی میکشد کہ جا اینجاست
چناں مردم دیوانہ کس نے گیرد
جنوں نداری و آشفقہ خطا اینجاست
بدل ز دل گذرے ہست تا محبت ہست
رہ چمن ہواں ہست تا صبح اینجاست

بدی و نیکی ماشکر بر تو پنہاں میست
بہر کجا ردم اخلاص را خریدار نیست
بہر دشمن دایرہ آشنا اینجاست
ز کوئے عجز نظیری / سر نیاز مکش

بہر رہے کہ ذمہ آئینہ انتہا اینجاست

شب از فسانہ ام ز جوں خانہ پر شدہ است
ز آل طرہ کے شبکایت آشفگی ز شد
دزگریہ ہم دیار ز دیوانہ پر شدہ است
اغلندہ پردہ از سب سائی نسیم صبح
پا را کہ رلف او چوکف شانہ پر شدہ است
بازم بکبکست نہ شمع و نہ کہ قناب
دیرو حرم ز نعرہ مستانہ پر شدہ است
ترسم بلالہ و سمن اوزیاں رسد
بام و درم ز ذرہ و پروانہ پر شدہ است
تنگست جائے برفش اشعب بختلوم
طرف چمن ز سبزہ بیگانہ پر شدہ است
یک آشنا نیامدہ و خانہ پر شدہ است
بہرگز عطا ئے ساتی مارا کمرانہ نیست
از تنگ طرفیت کہ پیمانہ پر شدہ است
آں شاخ گل بچوں تو نظیری / میرسد
دارالشفائے شمر ز دیوانہ پر شدہ است

بیتود و شرم در درازی از شب یلدا گذشت
نیش خایے نیست کہ خون شکاری سُرخ نیست
آفتاب امروز بچوں برق دسراے ما گذشت
شوکت حشر کسے را فرمت آہے ندا
ہفتے بود این شکار افکن کزیں صحرا گذشت
جلوہ اش نمود اربن محور قنار شدم
گرچہ بہر سودا و خواہے بود او تنہا گذشت
خواستی آشفگی دشار بردن از سرش
نالہ ام نشند از پس گرم استغف گذشت
با پریش ناں چگویم مولت ہجرش چہ کرد
بسکہ محبت تجود مغرور بے پروا گذشت
بادیاسے آمد برد فتر و ہب گذشت
باز امشب با سب کوئیں نظیری / ہمست

شوکتے دیدم کہ پنداری جمہ و دارا گذشت

در شہر مابدولت عشق احتیاج نیست
چشم ترے نہیں مے تہاں فروخت
در بیچ گوشہ نیست کہ صد تہذیب تاج نیست
خاطر خنمدہ گل دل او اہنے شود
کار و فنا ہنوز چنناں بے راج نیست
مغیر از گریستن غم دل را علاج نیست

شہر نے نشیہ دل مانگ منزل در پہچ پائے میشرے از رجا نیست
 کس زیر چرخ تون آزادی نداشت تاراج میکند براپے کہ تاج نیست
 ماحظ رسدندہ ایم بمہر سے ہفت رسیدہ راعم باج و راج نیست
 از نوش روزگار **نظیری** گداختیم

ایں بادہ را موافقت با مزاج نیست
 شور من ز نعمت آزادی من است زوئے شگفتہ سحر از شادی من ست
 میخانہ ام بوئے بہارم کشادہ اند ہر جا خواہی ست نرا بادی من ست
 بیہوشیم بجلوہ گہ گلستان برد من بلبلم کہ نگہنت گل بادی من ست
 بے ذوق عشق کا بساں نے رس شاگرد عشق بودن از اسادی من ست
 عشقم لوید زندگی جاوداں دھس آں چشمہ کہ نم شدہ دروادی من ست
 گردوں لبش زانچہ طالعن نوشت یک اختر سے نشاء ہمزادی من ست

حسرت برم ہمیشہ **نظیری** نہ صید گاہ
 زیں خوشے رحم کافت صیادئی من ست

بحرف اہل غرض قرب و بعد مابند ست دل شکستہ مارا ہزار پیوند است
 ازاں دم کہ بہرست نکلند دیدن او نگو بگوشتہ چشم ہنوز در بند است
 نظر دلیر نشد تا مثرہ بہ پیش آمد حجاب اگر پکا ہست کوہ البند است
 دو چشم ساکن بیت الحزن بمن گرید کہ من اسیر مبعوثم او بفرزند است
 دراز دستی حسن کہ گل مجسم ریت کہ تا بدامنم از جیب در شکر خداست
 بکینہ جوئی افلاک عشق سے بازیم کہ ہر کہ دشمن ماشد بدست مانند است
 یہیب نشت کہ بیگانہ دارم گذری کیکہ زود کسل نیست در پیوند است
 بیا کہ از مئے پارینہ تلخ کام تریم اگر تو نہ ہر چکانی بکام ماتخذ است
 ہمہ ترانہ آفاق را نہ بردارم بگو شمع آنچہ نے گرد آستانہ است

نظیری از تو بجان کدنت لب شکستہ
 بایں تند کہ بگوئی "بمیر" خورشند اسعت

دل کہ جمعیت غم از بے سرو سامانی نیست فکر جمعیت اگر نیست پریشانی نیست

بیضہ در چنگل شہباز نہد طائر ما
 گز گتم یاد زبت غایب مرا عیب ممکن
 لاؤ بالی شود دریا ب فراختی نشا ط
 نیست لذت ز نظر بازی بزمی کہ درد
 ترک ادبار بتاج سہرجم دو حشہ اند
 برد خسلوت ما پر ہما بجے بخشند
 بل درویشی ما بزور حجاب میدزدند
 صحبت آئینہ طبعال بدنہ تیرہ شود
 تو بمحور می مصری دمن مجنون را
 از قبون دانی چشماں سیاہے کہ تراست

صد نظیری بگدہ داشتن ارزانی نیست

محبت تو بہر دل نشست کین نشست
 بپختہ کہ تو دامن بر بخش افشا ندی
 ہمیشہ گرمی خویت در آتشم دارد
 حجاب عشق عبارتے میاں ما انکسخت
 گرہ جگوشہ ا بہو نگہ بجانب غیبر
 تو میزدی دمن از اضطراب مے میرم
 چخال گرانی خویش از درت سبک بردم
 غمت ندیدہ رہ خاہنہ نظیری را
 کہ چوں بہادہ خویشو در کین نشست

عشقت کہ علم دو جہاں محقر اوست
 صدرا ہنرم زر صف اندیشہ نشستہ
 بگا نگیش بار دہد اشک ندامت
 یاد از ریش راہ تہا یہ نوصا نش
 گز ناخوشباز جابر دجا نگہدار
 مجموعہ احوال دو عالم خیر اوست
 حزد دل "آگاہ نشین" از نظر اوست
 ایں تخم ہمانست کہ طوفان ثمر اوست
 ایں جانہ ہمانست کہ امید در اوست
 کہاں دل کہ زنا دک نہرا سد سپر اوست

گرمزمرہ زہد ازبے آن را کلاں دل کہ ز جانت ہش بگزار دست

گیاں ز تختاں جہاں رفت **نظری**

ہر لالہ کہ از خاک دہد چشم ترا دست

نشاط عید گدا عجب بادشاہ بشکست
چناں بیک دگر آئیختند شیخ و ندیم
رئیس و قاضی و مفتی برقص بر جستند
مباد از پے جاں بود چشم قزبانی
دل شکستہ در آن کوئے میکنند درست
بآب خضر کندر نبرد آئینہ راہ
بقطر روزہ مئے داد پیر بادہ فروش
زمانہ طفل طبیعت شد آنقدر کہ ادیب

بشکست توبہ ہر کس بقدر حال امروز

نظری از خم مے صوفی از ہوا بشکست

خمار مے بلیم قفل زدا یاغ کجاست
نہ عندلیب غزل خوان نہ شاخ گلخداں
شگوفہ را بہ نم ابر جامہ در گردست
یکے بگرد گلستان غیش سیری کن
ہزار جنس مرادم بوقت در گردست
ز شغل کار خودم یک نفس سائی نیست

بخون میدہ **نظری** بسازو بادہ منخواہ

رائے راغ مئے ہمو چشم زاغ کجاست

گر شرر گہش علہ ہر جاگشت پیدا آتش است
ریشک مانع شوق غالب تو یارب چوں رسم
چوں چراغ مردہ از صحبت دلے آوردہ ام
گر بظاہر کاہلم اما بباطن چیا بکرم

چارہ دل کن کہ با آتش ملاز آتش است
راہ عاشق بر میاں ہفت دریا آتش است
از دم خلوت تشیغنا نم تنها آتش است
تن اگر خالکت اما دل سر لای آتش است

گر بجزرستان بری ای دئے آتشک را
از نسیم صبح می سوزد جریاں را جمال
در سلیم رست مار دین و دنیا با ختن
عاشقی و حسن را در پردہ نتوان داشتن
بلین در رقص می آید که حق با آتش است
نازکان را بر سر آں کوشی سر با آتش است
هر کرا در سر قمانی مهت سوزا آتش است
شعله غمازی کند ناچار بهر جا آتش است

گوئی گرم نظیری ریگ در وادی گداخت
از سرکشش تا زانو در آتش است

نشست پہلوئے من و ز قیب مجاہم گرفت
لفد کند نہ استاد غم چوست شدیم
قصا سمنڈ نشاط کرام پیش آورد
معانل بت بندار جلد نشکتند
نیافت صبحم آغوش دمت از برد و منت
بجگ و عربہ راضی شدم ز شرم بر آ
گل تلا فی من رنگ انتقام گرفت
در سرائے بہ ستیم راہ بام گرفت
قدغان مرا از کف لبام گرفت
یک کار بت شکنی رونق تمام گرفت
نمتھے کہ لب از ذکر این پیام گرفت
کہ تیغ غمزہ دگر رنگ در نیام گرفت

نظیری دے و مطرب گدائے خواہ شد
نقہ کشی کہ او عادت کرام گرفت

آں دہد در گریہ پند ما کہ با ما دشمن ست
ہر کہ اول از دروں شادست یا یوں چکار
خود گم از درد رانی ورنہ از ماتا بہ تو
دل اناں آندہ تدرایم کا زارش کنند
خون ز چشم کار دہانے ریخت در بازار مصر
تا عجم گر دید مونس کلفتم با کس نہاند
ہائے ہائے گریہ باید کہ دل خالی کند
گر بہار آید نظیری در خزاں بامن کو

خاطر مشغول عاشق را تماشا دشمن است

جز محبت ہرچہ بدم سود در محشر نہ داشت
ہر عمل با اچہ بنجید نہ در میزان حشر
دین و دلائل عرض کردم کس بجزیرے نہ داشت
قیمت چشم چو آہم چشمہ کوثر نہ داشت

دردم از عشق سوزے ماندوز جان شعلہ
درد دل و در و ما از ناله تاثیرے نکود
شکر کز غم مردم و پشت بگشتم شمس
کاتب اعمال چوں ہجر فرقم را نوشتم

از دل پر درد جانم را نظیری مریش کرد

کم دو چارم شد کہ چشمتے تا بدامن تر نہ داشت

باز دل بلے گل دیوانگی بزرگدہ است
خاطرے دارم چنان کہ نو بہار دوستی
اے توئی دمساز و حرف ماست چندی لہیز
از چراغ وصل دل را نودہ کا نیجائے تفت
ہر کہ جز خود دید بامن آشنا بگیا نہ ساخت
دست و دل شکن کہ اینجا عاجزی آید بکار
در مراد ما نظیری یاریت کارے نکود

برہن زبں بہ دعا در کار ہند و کردہ است

آنچہ رحم از دل برد تاثیر یار دمن ست
ساختن ممنون دیدار و بجزت سوختن
حرف عاشق بیزبانی شکوہ دل عاجزیت
نیت در عالم تمنائے کز قدیم بخت
مضطرب دارم چرا دل درہ آوازی
آں شکارم من کہ لایق ہم بکشتن نیستم
خشم مروتہ شکوہ رفت اکنون نیست عشق تو

کار و شوار نظیری گویہ می آرد کہ او

شاد از تدبیر ہست بست بنیاد من بست

شہر و یں شدہ گریہ متناہاست
از ہمہ سورہ پیولہ صحرابستند
ہر کجا ہست غمے در بند از خانہ ماست
ہنر کرے بگمگی در پے دیوانہ ماست

بال و پر سوخته ہر یک بکنا سے رفتند
 ہتما شائے جہاں بانہا نسیم از تو
 بسربادہ فروشاں کہ بسجذ نردیم
 ماکہ خودشید پرستیم بمحفل چہ بکنیم
 خواب مارا بسند افعول و نگہے شنویم
 تبا کے از موعظت خلوتیاں بے شنویم
 معنی و دیگر و در و بام نظری امشب

ہمد و وجد و سماع اندک در خانہ ماست
 ہر طرف راہ فتد کوفہ و بغداد یکیت
 عشق چوں بار دہد خسرو فرادیکے ست
 پیش ما بمید دے کردن فادادیکے ست
 شائے باد و سر طرہ شمشادیکے ست
 باغ راسر و خرامند و شمشادیکے ست
 موم در پنجرہ عشق تو و فولادیکے ست
 نیم سہل شدہ ماندیم نظری افسوس
 صند بر یکدگر افتادہ وصیادیکے ست

در خون دیدہ گشتہ تنم بسہل تو نیست
 از آبلگینہ حوصلہ ماتنگ تراست
 گویا دواندہ دیشہ نہال محبتسم
 نہیں پیش شیشہ دل ماہم ز رنگ بود
 بے یار باندہ روئے تو از نیم خوئے تو
 بس یا مگداز میگدازد و سر گدشت شمع
 پر داندہ بسوخته در محفل تو نیست

خون ترا چہ قدر نظری خموش باش
 این بس کہ دعویٰ از طرف قاتل تو نیست
 آنکندہ مذاہمہ ما خواند و جالبہ نوشت
 سطرے از غیر نیامد کہ کتاب نوشت

شمع بے شعلہ بہ پروانہ فرساداں دوستا
 ہمہ جاشوق تو لب تشنه بر آہم آ درد
 کف پائے برہ باویہ ام ریش نشد
 قدمے نامدم از منزل ساماں بیویں
 اشک دآہ از در این مدرسہ بردم کادیب
 سینہ ریش ازیں راز نگردید کہ عشق
 عقدہ در چند نظیری بہو سن نکم کنی
 ہیکس نکم تو بر طرف نقابے نوشت

یک آہ گرم صیقل ز نگار عالم است
 مشاطہ فراق تو بر چہرام سرشت
 خود رائی خیال تو از دیدہ ام ماند
 بر من شب فراق شد از جرم ناکسہ
 میادئ کرشمہ تو دانہ نفلند
 این عیب و عار عشق و ہنر را کجا برم
 خود کنار کوثر در زبون و سخن خلد
 تا یک دلت پسند کند قرب او مجھے
 مگر پیر سالکی خبر از طفل راہ پدش
 دانائی فریب تو معنی نیورد
 قانون شکوہ چند
 این نغمہ تو باعث آزار عالم است

نہ ہے نسخہ آفرینش جمالت
 بفطرت زبونی نکاید زبونت
 ہمیشہ حق از دل و راہ تو روشن
 بخت خود هست پر وار ہر تن
 ہمہ وجد با مونیان راز و قلت
 نکت یا ب مجموعہ گل خیالت
 ز ظلمت ہر دنی باشد زوالت
 پوشیدہ موج حوارث زلالت
 تو زوی خود پرواز پر ز بالت
 ہمہ عالما قدسیاں راز حالت

گر بانامہ رواں گرد غتابے نوشت
 دم آہے نگر فتم کہ شبابے نوشت
 کہ فریب سرخارشن سہرا بے نوشت
 در رہ عشق کہ گنجے بجزا بے نوشت
 حزن جن تو بہر مشک و گلایہ نوشت
 قصہ بہر منقار عقابے نوشت
 عقدہ در چند نظیری بہو سن نکم کنی
 ہیکس نکم تو بر طرف نقابے نوشت

موقوف لب کشودن ماکار عالم است
 خونابہ کہ گوشت رخسار عالم است
 اس معنی کہ قبیلہ گفتار عالم است
 صبحی کہ طالع از درد دیوار عالم است
 در دام ہنر نہ کہ پرکار عالم است
 کافم نے خود کہ خردار عالم است
 ماؤ جمال یار کہ گلزار عالم است
 سرمایہ قبول و زانکار عالم است
 شرم از طلب مدار کہ زناار عالم است
 در ضمن نکت کہ نہ اسرار عالم است
 قانون شکوہ چند
 این نغمہ تو باعث آزار عالم است

نکت یا ب مجموعہ گل خیالت
 ز ظلمت ہر دنی باشد زوالت
 پوشیدہ موج حوارث زلالت
 تو زوی خود پرواز پر ز بالت
 ہمہ عالما قدسیاں راز حالت

با عجز تو قلت که ایمان نیارم
 باطن ترا دیدم آدم مقتدم
 ز صدر جنان شد لطف نعلت
 که خود گشته طالع فلز نهالت
 محسن تو نقاش نقشه نیارم
 که صحت گری ختم شد بر کمال
 تو گفت لیکن کفیه بشا نمت
 که در غیب نبود مثال مثالت

نظیری چیا ساز سخانی سخن را
 که روح بنی خوش شود از مثالت

گر کند گیتی دهنائے باد و اواراں خوشست
 محنت شب گیر با شوق حرم و شور نیست
 بگس شورش تو مست از ناله شب خیز است
 مال و عصمت را ز لیلجا بدریں سودا نه است
 خرجه نگذاشت گردون تا از آن بیرون روم
 ذوقی با مرغان براند مرغ تو پرواز را
 حیرتم نیکو ز استیلائے عشق آزاد ساخت
 ستانی گلزنک با یه ساغر گلزنک دوا

فرق طوفان شد نظیری هر که دل بال بست
 زنت بیرون ده که کشتی بگساراں خوشست

جزائے حسن عمل در تبرعیت عربیست
 سواد دل ز مے سال خورده روشن کن
 قبول بے هنراں زلفات معشوقست
 جمال حال شود ترجمان استحقاق
 زمن بشاطه بستان صدق نمے طلبه
 گو که رقت و قیمت نبود دریا بم
 ز دوست روی مگردان و من بفرمان ده
 غلاف رسم وین عهد خرق عادت دال

بعرف عفو نکردن گناه بے ادبی است
 که عینک بصرش آگینه صلبی است
 عنایت ازلی را نش نه بے سببی است
 دلیل آب جگر تفتنگ و تشنه بی است
 هنوز دختر رفد و مهر و مهر عینی است
 که ناز میدان ساک نشان لعلی است
 که هر که صاحبسین حال شدوی ذری است
 که کار لایه پنهان از شمار بوالهی است

شب سیاہ صبح سفید نے آرد چراغ مطلب از دو دمان بولہبی است
 بر تیغ قطع ارادت نے شود مارا خلوص بندگی ما شہادت سببی است
 گور دوست ملالت بود نظیری را
 کہ مستی سحر سحر نیاز نیم شبی است

برالکعبہ مرا کار بادل افتادہ است بکعبہ تہکدہ من مقابل افتادہ است
 صدائے بے جرس بوشنوی غریب مداں کہ رجز باست بدنال محل افتادہ است
 سپند طالع اگر حرص ان یکا دکنہ صلیب زلف تباہم جائل افتادہ است
 بزم کعبہ کنید اتفاق خلوتیاں کہ پیر صومعہ یار دیگل افتادہ است
 نہ کج زستی مے کردہ قبلہ بادہ فروش دلش بگوشتہ میمانہ مائل افتادہ است
 شکستہ بروق جہت تو خامہ حکیم کہ ابروان ترا عقدہ مشکل افتادہ است
 حریف ہیں چہ براحت بساط مے چند زینرہ بازی افلاک غافل افتادہ است
 حرم خاک چو قرباں گہ من دیدم کہ ہر طرف نگہی صید بسمل افتادہ است
 یکے گور عزیزاں شہر سیرے کن ہیں کہ نقش اہلہا چہ باطل افتادہ است
 مجرداں بسک سیراز جہاں رفتند گہر بقعریم دھن بسا حل افتادہ است
 گدائے پیر مغناں شوکہ بادشاہ و فقیر برستانہ میخانہ ساحل افتادہ است
 ضرر بمال نظیری پیش ہیں زند

کہ او بوادے درختں بمنزل افتادہ است
 فخر والا نسبتان از ہند او ست آنکہ ہرگز نگلد پیوند او ست
 گردن شمشاد باز نقش نخت گردن آزادگاں بند او ست
 گرچہ نکل نیستی دارد دہانشی ہستی جانباز شکوختہ او ست
 نقیض زلفش دایہ برغندش شکست گر شکستہ ہست سوگند او ست
 طرہ اہل را ہست پیوندی بصلح چین اہل گرچہ خوش دند او ست
 ہر شہم بہ خواست مے آید خواب بستم مشک غنبر آگند او ست
 مرثیہ بش سفاکے بیماراں شکست نوش نے خوش از ترج و قضاوت
 نفوذ آمیزش ہر دم مے کندہ شک را بواندکے مانند او ست

مجن گل بر باد حوال زود رفت
 کینه کن از دوستان مهر جوئے
 ہر کہ تکیہ ندارد پند اوست
 طبع مغرور خود خرسند اوست
 باز تکیہش ز دوش انداختم
 گو بکش ہر کس کہ جہنمزد اوست

ظلم احوال بر نظیری میکند
 معنی او بہتر از فرزند اوست

مشوقہ من قبلہ نہایت نظر گشت
 غرق کرم حیدر گراںم کہ درانی کوئے
 ز دغہ شیریں بیکے بدل ریشم
 اوراق گل اندر بقل غنچہ رنگین
 پیداست دل آفرینم از گونہ گفتار
 شاد شوم انگشت نمہ ہچو مہ نو
 تراں کلم از دطر فسانست کہ دستم
 تا بوسہ کہ خیر مذاقاں نکند دست
 در نہنم آن زلف کیں گاہ بلائیت
 عقلم کہ کلید در گنجینہ ام آن بود
 بایں دل پر عوبدہ شرمندہ عشقم
 ہر جا کہ غمے تیغ برآورد سپر گشت

ہر سخن شعرے کہ برآورد نظیری
 از غنیت آن نافہ چیں خون جگر گشت

نظر بظاہر و میاد در قفا خفت ست
 کجا ز عشوہ آن چشم نیم باز رسم
 کہے لقب شہم ترکنا ز مے آرد
 شمیم مہر زباغ وفا نے آید
 طیب عشق تہو طبع ز بنیارسے
 کس از معانقہ روز وصل یا بد ذوق
 بگیر کام دل کے کہتیں مردم چشم
 اجل رسیدہ چہ داند بلا کجا خفت است
 کہ فتنہ ساختہ از خواب پائے ماخت است
 کہ در غم و غم فقیہ پائے در خافت است
 بہر عین کہ تو بشکفتہ مباهخت است
 کہ شغب براخت ازیں در بند وخت است
 کہ چند شب زہم آغوش خود جہ خفت است
 کہ نزدت آمدہ و نقش در خافت است

شب امید به از صبح عید میگذرد که آشنا بتمنائے آشنا خفت است

فسانه صرف نظیری مکن که خواب کند

بمکنه که بعد درد مبتلا خفت است

خوئے شه عریه جو افتاد سیت کشته بر سر کو افتاد است
بادب زنی که سرستان را نه کند به گلو افتاد است
آلکه افتاد برین در راهش قدمش از تنگ دیو افتاد است
در خوابات معان مستان را کاسه شکسته سبزه افتاد است
خوشی باز گل و بستان نیست صحبت یار نکو افتاد است
خوش عبیر به بهم آمیخته عشق خو بخو بوی افتاد است
عشق از سنبل و گل و اچیدم ره بران گلشن کو افتاد است
جائے دل خورده مینا چینم دو که یارم بغلو افتاد است
دلبرم را سر سوائی نیست کار جیسم به رنو افتاد است
باخود دشمن جان باید بود چکنم دوست عدو افتاد است

هر نفس دلق نظیری نگه است

عشق را چشم بر افتاد است

جمال ساتی مادر ضمیر لاله گذشت که لاله را منی لعل از سوز پالاک گذشت
دراں شمائل موزوں نگه که هر کس دید کجمن معنی صد دفتر و سال گذشت
بقصد ضبط نگه چیں بر برداں انداخت دلے نشد که کند از سر غزاله گذشت
دل ز حرص سوال از لبش جواب نیافت چو آں گدائے سر سیمه کنه لاله گذشت
سپهر سر چه کند روزیت پنجشم مرد که روز تخم انباں کت گر حواله گذشت
دو ساله دیو کش دیر بوده ام عجبت که شصت ساله توان از می دوسال گذشت
سے ز قفل مینا بول نیسا و روم اگر چه عمر بتحقیق ایس مقناله گذشت
بطعنه از برا غافل فزارع دل چاں گذشت که بدوشت خاله گذشت

خفاکند ز پندار خود چو وارستم

سیاکه کار نظیری شاه و ناله گذشت

بجائے نکلے سود و بداد دل مار بخت
 ہر دین صافی کہ بہ بیہودہ فلک بوخت
 سودائے تو آتش از داغ دل مار بخت
 غم دروئے آرزو بیدار دل مار بخت
 ساقی مے تندی با باغ دل مار بخت
 غم سخن جہانے بسراغ دل مار بخت
 ہر نخل امیدے کہ نش ندیم دینے با و فر
 کلفت ز کجا آمد در بخش ز کجا خاست
 بد کہ بے ملا لے بفرار دل مار بخت

بر عشت مازود ملاست نظیری

تا صبح نفس زد گل باغ دل مار بخت

گل بیداد دہستہ بستہ اوست
 ہمہ جانا غن تصرف بند
 مہر و دل خاک شکستہ اوست
 ہر گرا سینہ ایست خستہ اوست
 ریلو و رنگ زیا حبستہ اوست
 کعبہ دل صنم شکستہ اوست
 قید مرغ رسنگستہ اوست
 دست پر درد و خا زرتہ اوست
 بادہ در خون دل نشستہ اوست
 رخ از آب بادہ شیشہ اوست
 عقل کہنہ فروش رسٹہ اوست
 کہ بدست کریم دستہ اوست
 نزل روح الہ میں نظیری را

نامہ بیک پے عجبہ اوست

دلے دارم کہ طاقت کارا نیست
 دلے دارم کہ قلز مہلے امواج
 تحمل غیر عیب و عارا نیست
 حریف آہ آتش بارا نیست
 فلک رادست بر آزارا نیست
 نوائے ماز موسیقار نیست
 تن مجنوں کہ جز سربازا نیست
 کجا پاشد بہ بند و قید دستار

مرغ عشق را مردن علاج است
سر مرغی نیرد از کسین گناه
زبان بانی کند سخن از آنست
بای شد کعبه از کوئے تو ممتاز
کجا کنگان کجا بغداد مستان
نظیری این عجز از عشق باز نده
که امین عطر کن گزار او نیست

بخم این ایام که مشتری شده دوست
بشکنم زنگ سنج بومستی
در برابر باب فوق کم نندند
قطع دنیا نمن شود چکنم
نیت ممکن بزنگی آرام
شا هیلان چمن تهیدست اند
باش عریاں بدن که جامه گل
بوسه گل چاشنی مل مارو
آب تلخی ببطر پروردند
خط قرآن نگار او کوئی
خط فریبنده کس چش نیست

بر نظیری
میر مجید بنده یلیم شیر گوسفند

هر که نوشیده شوق تو نیاش نیست
دل بحسن تو مقید شود جاوید بماند
تا بکے فکر توان کرد سخن تازه نوشت
هیچکس نامه سربسته ما فهم نکرد
سبب از عقل میر سبب که غم نامه ما
و آنکه نحو تو شد اندیشه حجابش نیست
کز فکر تو بود آمدن آسایش نیست
قصه شوق حدیثی است که پایانش نیست
نه همیں خاتمہ اش نیست که عینش نیست
درس عشق است که اند علم و بشاش نیست

از دلم راه دولت عشق نمود است خوشم
 راه دیگر لبوئے کعبه اعرابی هست ؛
 خاطر غیب نمائے تو مگر جام جم است
 سایه نامه تو بال نهی میداند
 مرد تا جرکه ز غربت بوطن نمی آید
 چون قلم گریه شادی کنم از نامه دوست
 بکسکه از دقت فهم
 نکته نیست که آمیخته با جانش نیست

قرص بر وصل زند دیده و ساهش نیست
 رنگ از گردن چشمت بشراب افتاده است
 شذر شرم قلمت خضر نهال در غلطات
 در جواب تو فرو مانده ترم طفلی
 دل ز اندیشه وصل تو بجا باز گشت
 عشق ما واقعه نیست که آ خر گردد
 شادم از دل که می عشق تو بدوشش کرد
 چرخ را بکاسه پر خون شفق گردانت
 دولت عشق ندارد خطر از عین کمال
 مایا میان قوی عهد تو محکم داریم
 هر حاجت که دلم داشت بمرام به شد
 گر نظیری بفلک
 بیت معمور به کلیه
 بر شده باشد چو مسیح
 ویرانش نیست

عشق عصیان است اگر مستور نیست
 عشق در صنعت تصرف میکند
 بر آرز عشقت عالم پاییز
 آنکه منصور است بر دارش کینه
 گشته جرم زبان مغفور نیست
 دینیاں فرهاد جز مزدور نیست
 راه اند من تا جنوں پر دور نیست
 این امانی گریه خود منصور نیست

حُسنِ از سر ہوش نبیروں میرد
بیش ازین گنجائش مقدور نیست
مایہ صد ماہ کُنعانے بجن
مصر درخولی چنیدہ معمور است
کے بشر استغفر اللہ گویت
دست میغمم دے دستور نیست
دلقریبی ہائے دشمن دیدہ
جان پارہائے منظور نیست
عشرت و عیش **نظیری** کو تہ است
در سرائے تنگ دستان سوز نیست

ایں نخل کہ از چشمہ جاں رستہ گزشت زنت
دیں خط کہ دہد یاد در معجز کہ نوشت است
ماقندہ ز مشاطہ حسینم نہ از عشق
زار مغال رشتہ خط و زلف کدشت است
جز از اردہشت تو دشت مانیت
با پردہ بگو پردہ رجا کہ ہشت است
نہیں تحت دل و پارہ جاں چاشنی گیر
بر گریہ تلخ و ننگ خدہ ہشت است
ذوق غم از طینت خاکی نرود ہشیج
سرخیدہ شادی گل آدم نرشت است
گور وے تو نظارہ کن و خوئے تو بگر
گوید کس اگر آدمی را کہ فرشت است
سترا سر صحرائے رخت لالہ و نر نیست
مد رنگ و گر گل کہ نہ اند کہشت است
گل جامہ زیر بس بک از ان کی انداخت
عربانی گلزار رکوتاہی زشت است
در میر تم از ترک فنا **نظیری**
کس غیر اجل فرش الی در نوشت است

نالہ مانعہ اہل نوارا گرم ساخت
شوق ہنگامہ میں مایہ ماجرا گرم ساخت
نہ آتش وادی بیفاندہ لم نفیس از قدم
موسی ما گرم ہو گردید و ما گرم ساخت
در گرفت از بہر خاطر گرمی پروانہ فرخت
شمع مجلس شد کہ در کاشانہ جا گرم ساخت
گرمی ہنگامہ گلشن پے آشوب ماست
گل کسفت از نعرہ بیل کہ ما گرم ساخت
مایہ مہر و محبت از رواج افتادہ بود
صحبت مابوز بازار و فاما گرم ساخت
بین خسرو گد نبوتے سناختے فرہاد کار
طلعہ نلموس خوئے بادشاہ ما گرم ساخت
ہرین شرکان بچشم خلق قرباں کردہ است
گریمین داستان کہ بلا را گرم ساخت
اعتمادے بر شمیم لہ یوسف نہاشت
سرمد خاک شرم باد صبارا گرم ساخت
شد ز غربت قدم من معلوم بر اہل وطن
گر می ہنگامہ مہر آشا را گرم ساخت

دیم اشفاق رخت محروم گشتم از لبست . وسعت احسان را ستغنا گدا را گرم ساخت
از غلغله رقم معلوم بشد سخن قبول . چون مراد دل اجابت شد دعا را گرم ساخت
از شمع ابرست این نظیری با صبا یا عطر گل
جیل از شعر ترزت صوت نوا را گرم ساخت

گل صلائے عام زو مرغ از سحر خوانی منبت
خانه زیر گشت جولانگاه ماه خربگه
دیدہ پاندا ز خربش تحفه لائق ندید
مردم چشم از فروغش بخت آئیں خانه را
تشنه لب ماندیم از چوں ز آب کوثر دورخی
خنده زو بر طرز مجلس دل زخم آزار داشت
جانفشانی عذر ہے سامانی غمخانه گفت
تا به تعظیم از شکوه طلعتش برخاستم
پیشتر چندانکه زستم پیش شد سرشتگی
سورہ احرار عبد اللہ خاں گنج بخش
در چین باخا و گل ذر کوہ باخا و نسمل
تخت شایان دکن بیشک اقامت گاہ اوست
شاه ز اشغل جهانگیری مسلم شد باد
اینکه گویند اسم اعظم داشت جم افشار البیت
ہمت اندوہ جو کہ این ہمت اگر دست دہد
رشدک ملک شیواں امروز سادردان اوست

ماو عیش و عشرت وایم کہ دولت بر سریر
مہرباں تر باوے از معشوق پنهانی نشست

بشرح حالت من نامہا در اطراف است
بمہربانی او اعتماد شوہان کرد
نہال اشکے فشانم کہ تازہ دولت را
نہار قافلہ در زیر بار اوصاف است
کہ تازہ عاشقم و خاطرش بمن صاف است
خطائے نیم ورم دستگاہ صلافاست

بخشود کرد تبسم بخنده جان دادم
 بهشت روزی نابالغ محبت نیست
 بتلخی از لب این شاهان شاه شناس
 هزار مصرع صرف بهماں سازند
 ز عالمی که کسی دوستی بسر نرساند
 اگر ز راز دلت آگهی عجیب مدام
 بیک تبسم زد دیده ام فراهم ساز

نظیری از ره سنجیدگی نشود غالب

دغل ساز که میزان بدست صراف است

بین قدح شمع بستان این ست
 پر ترک ده که بدو تنی برسم
 باش تا سجده میخانه کنم
 غافل از طوف صراحی گذر
 یک بت ساده و یک خم باده
 می و خمار و خرابات مغاں
 گردن تاک بی بازی بنزد
 کهر بارنگ تهنیت زور ست

مے فردوس نظیری جستی

بمیان آمده بستان این ست

دل بقرب و بعد او مهجور نیست
 گرچه زان نورست روشن دیده
 شمع مجلس تیغ غیرت آخته است
 عجز و اصل شد چو عجب از سر نهاد
 اجتهاد عقل و نفی شام دست
 بر نمی گردد مهرم ذخم ماه
 از نظر دورست از دل دور نیست
 دیده هار طاقت آن نور نیست
 نیست یک دانه کور نهجور نیست
 کبر جز از سرگشی مهجور نیست
 بس بزرگ ست این خطا مهجور نیست
 عشق غیر از علت ناسور نیست

تا بفرمان بت پرستی میکنند
 سر در ازال گل ہوائے در سرست
 بدہ در افعال جز مجبور نیست
 بس نظیری ازین فعال جاں خواست

نالہ دل نغمہ طنبور نیست !

کس نمود جبرہ کہ جگر ہم گزک بخواست
 ہر کہ زیادہ دادش بیشترے بہن نمود
 بے مکی گفت کس کہ سنم ملک خواست
 آمد نقش بازیم و نہ فراز دیدہ ام
 کس شست کہ جد جائے دوش دو یک خواست
 ہر کہ حیران شد مائل از خشک خواست
 من ہم عجز و ہمکنار میل نزاع می کنند
 رنگ رخ سخن نشان میدہد ہر عیار مرد
 صاحب فہم خورہ بین ناصر امک خواست
 گفت دشمن و دوستاں مایہ غیش میشود
 آنکہ شمرہ ز نفس ہمدے ملک خواست
 عالم و یک سو دم دیر معانی و یک صتم
 ہر چہ خواست ڈائے من اختر ز فلک خواست
 منصرع نظم بہ غلط صیغہ نشر بے سقط
 نسخہ نظم و شعر من نقطہ ہونک خواست

طبع نظیری از ازل معجزہ خیر آمدہ
 گزک جا بے کمش نسخہ صنع ملک خواست

گر یزد از صف ناہر کہ مرد غوغا نیست
 جمال منجم دیدی شراب منجم نوش
 کسے کہ کشتہ نشد از قیدہ ما نیست
 زبائے تابش ناز و عشوہ صف بستہ
 گوئے عذر کہ در کیش ما دارا نیست
 ہزار معرکہ در خست تماشا نیست
 کہ خارشک بہ از سنبلی کہ بویا نیست
 بخاک مے خری کانکے کہ دل نبرد
 کہ راہ دور کند راہرے کہ دانا نیست
 بجکم عقل عمل در طوق عشق ممکن
 نشاط نیست کہ کجائے ہمت و کجا نیست
 کہ بدست ما آزرده از قضا نیست
 فلک نہر سربازا بہر غم چیدا است
 کہ طی راہ فنا جز بہال عنقا نیست
 نشاط رفتہ ز دوراں بصیرت نام
 کہ دران دلے کہ محبت بود متا نیست
 پیائے خویش کجا مے توان رسید کجا
 ہوائے وصل کسے میکند کہ بوالہوس است

نظیری ہست بجائے ز غمرہ خویش تر
 شکوہ تا دلہ آزرده است گویا نیست

عشق مرا زبان حکایت بزیادت
رازیکہ در دست نعل با یدم نہفت
جلد و بیاض و دفرم از راز دل پرست
در سینہ تا بچند برآرم فرو یرم
خضم آن حریف نیست کہ دل گیس شد از و
گفتم اگر بمنزل مقصود پے برم
چوں یافت دل کہ بر سر را چہ یندہم
زقیم درہ بکنہ جاش نیافتیم
دیدیم و دیدش ز خودی بے خودی نداد
نیز عشق مد بلاست **نظیری** فسانہ چند

افسون خامشی بلب و دل دہید نیست
میکہ مردم و بر راہ چشم جاں باز است
بخون ما کرت میل ہمت مانع نیست
چہ یوسفی تو کہ در مصر حسن چوں تو کسے
دسار زوے نثار قدم تو ہمہ شب
نمے رود چو گر سہ دلے چہ سود ازیں
چو بلبل قضم من ازیں چہ ذوق مرا
صمد بجائے منم بر زبانم آمدہ است
و عاکتہ بوقت شہادتم ابرا

مکن شتاب **نظیری** بکار جان بازی
کہ چشم کا احسان کارواں باز است

ربان طعنہ ماکوتہ از بیدان نیست
علاج شکوہ عاشق بجز شنیدن نیست
زبکہ گشتہ ام از درد انتظار ضعیف
نگاہ را برخت قوت رسیدن نیست
چنانکہ خانہ زند انیساں فرود آید
شکستہ خان تقس و جرات پریدن نیست
زبے تعلقی خویش تن بایر شدم
کہ جال سپردن اگر ہست دل پھین نیست

بہر وصل و ملال و نشاط گر یہ کہنم
 در آن دے کہ طلب ہست آرمیدن نیست
 ز تیر زلف تو زنا بر میسب دام
 بیا کہ مصلحت پیر بہن دریدن نیست
 مگر نہ طبع نظیری سوال از دکنیند
 دخت گل نشکفت ست و دقت چین نیست

ایں پیش خیل بکجکھاں ہنسپاہ کیست
 دین قبلہ کہ کج شدہ طرف کلاہ کیست
 دامن کشاں چو ابر بگزار میر بود
 ہما آب زر گس کہ و برق گیاہ کیست
 پائیم بد پیش از مہرایں کو نمیند و د
 یا ملل خبر دہید کہ این جلوہ گاہ کیست
 آن اردئے کشیدہ کمال از چہ خانہ خاست
 دین غمزہ گرفتہ تمکین در پناہ کیست
 گیرم تبہمت کند انکار گشتنم
 آں غمزہ حریص سیاست گواہ کیست
 مگر دسر تو گشتن و مردن گناہ من
 بر باد دادہ طرہ ز رخسار یار گر
 مے بنیدم بخون و نئے آردم بباد
 از کف بعد از دامن و دستت نمیدہم
 کف نمیکشد زلف و نئے گو پیش کسے
 چون بگذرد نظیری خون کفن بکشتہ

حلقے فعال کنند کہ این داد خواہ کیست

خواہم این بستان پر غم را بشوے در شکست
 این قفس تنگست بر مرغ تو بال و پر شکست
 روزگار از خاطر مچوں نیل از رخا شکست
 آسمان بر آتشم چون عود در مہر شکست
 پائے از پیش آمدد کارم ز پس دان گرفت
 دست در اندیشہ یارم بریز سر شکست
 غم شکر از عشق اردر گلو کا فورہ ریخت
 تلخ میداد غم در شرم از شکر شکست
 دیدنش بر عشق من حسرت دیگر فرود
 خواستم بیکجاں بر آرم جبکہ نشتر شکست
 دوستاں ہرگز نہ بنید از محبت عیب دوست
 غلام خوش شد اگر مے ریخت گرہ اغر شکست
 در رخسار آہے کشیدم خاطر مے آزادہ شد
 باد بر بتاں زید شاخ نازک تر شکست
 میکشم حرماں مے بے ظرف در بہم وصال
 شوق دلی پمانہ ام را بر لب کوثر شکست

دربون در نظیری شد ہلاک از انتظار

مژده بخشید مکیں را که مجلس بشت

واندا اخلاص مراد ز حال من آگاه نیست
بخت بام سرکش ست و دعا باما بجنگ
فصلها شد از تباهی بر نیامد عمر ما
شست دل صدره کشوم بر هفت کایه نکرد
خاطر و دل ز کیس دوستان در عهد تو
عرض حال جسد ره دارد بخت گاه قرب
پیش ازین در جانسپاریها ازال لب قسمتم
جستجوئی وصل با این زندگی بی طاعتی است

گر نظیری شکوه انبیه مهریت دارد مرغ

عیب صاحب را که پوشیده ذوقخواه نیست

هر کس شهید آن قمر بامی دراز نیست
محمود را اگر چه جهاں زیر قائم ست
شه را چو پرده از رخ شاد بر افکند
معذوم از ضعیف و بگدخته مانده ام
عاشق و فغانماید و معشوق سرکشی
دامم کماں کشے بکس گزشته است
کو غمزه خشمگین شود کوناز کینه درز
مارا چه اعتبار و اثر با وجود دوست

یار از غرور مست و نظیری بخود اسیر

بیچاره دل که بچمکیش چاره ساز نیست

عشق را هم بعهد دل خود کام تو نیست
دیده ام دفتر بیاں و فاحر بحرف
من دل شیفته آزار نمی دادم چیت
آب میوان نخورد صید تو از لذت تیغ
صبح امید شب وصل در ایام تو نیست
نام خواباں همه ثبت است بهی نام تو نیست
که ز خوشیتم خبر از لذت و شام تو نیست
جان بکسرت دهادم مرغ که در دام تو نیست

آتشم دھرو سامان بچہ تدبیر زدی
 آنخوئے دُرِ گوی ز کلام آب و گی
 یکسر موج مرانیت که از رام تو نیست
 به برابری قامت! موزون نازم
 باش در دوستی از خویش نظیری نو مید

که از آغاز تو پابنده ترا ختام تو نیست
 مهر که معنی نمی خیزد ز دل گفتار نیست
 خار خاد کوئی یا بے هستی که نیست
 سحر چشم بت بکار نیست دعا بربن
 تو به پیشیار میگو بندے گرد قبول
 مستی و شاد بپرستی هرزه نمی و نشاط
 پیش پائے گرم و سرور روزگار افتاده ایم
 آنکه اے ناله امشب بے اثر مبادت
 مرفوم از شرمندگی تا چند با سزا گئی

مجلس آخر شد نظیری حال خود با او بگو
 هر نفس بزمی و مدام صحبت در کار نیست

دارغ دل در عشق افروز نمیداند که چیست
 خنده بر عالم مزن کین گریه که نیست
 باغبان دهر خنبل عمر ایام نداد
 عشق از یک تا بخت بنگاه دل اراج کرد
 زخم پیکانم آب زندگی فرو برد و هن
 ترک خصمی کن که دارد خوئے افمی روزگار
 غنچ و انسون ز لیا کار و دیو بس نکند
 عشرت تنگ دل با نوز هر گشت نیست

از حجاب امشب نظیری با ده بر سجاد ریخت
 پارسا آواپ نه خوردن ناله که چیست

گشت دوزخ شرے ز آتش سودایش ریخت
شد قیامت قدے فتنہ ز بالائش رسخت
ہر کر زلف جوے مشک پر پیانہ فگند
خندہ مشکے نمک بسودہ بھبھائش ریخت
حسن در پردہ نہاں بود کہ الفتہ دو جہاں
عشق از گریہ بدل گرمی سودایش ریخت
کام اذال یافت ز بیجا کہ جو یوسف را دید
اول اسباب تعلق ہمہ در بآتش ریخت
از پلے تریم خضر دہد آب حیات
عشق تا بول گل من خیم تمنائش ریخت
سرمرہ در چشم لا غمزہ بیباکش کرد
بادہ در جام چا نرگس شہلایش ریخت
نخل پوند تو نہر چند
نظیری بر کند

در نفس تنم توی عشق تو بر جالیش ریخت
رفتی بزم غیر نگو نامی تو رفت
اکنوں اگر فرشتہ نگو گویدت چہ سود
ناموس جدت بیدہ زبک خامی تو رفت
ہم مصیبت یقین شدی از غرور حسن
در شہر صد حکایت بدنامی تو رفت
یاران متفق ہمہ انکارے کنند
نام خوش تو دور سرود کامی تو رفت
زندے کہ مے فروش ندایش دردے
ہر جا حدیث نیک سرانجامی تو رفت
شہور خاص و عام بہجائی تو رفت
بر داز رخ تو رنگ چا بادہ ہوس
شرے کہ بود در ہمہ جا حامی تو رفت
با کا کا و غمزہ نظیری اثر مند
فارغ نشیں کہ خون دل آشامی تو رفت

ہیچ راز از دیدہ صاحب تمیزان دور نیست
تا بعد ز ازل جب دارم فے دستور نیست
ہر کہ از معشوق غافل گشت لذت در یافت
دیدہ بے معرفت را در دود دنیا نور نیست
گل گریباں چکے نرگس مست رفتن از چمن
سرور غیر از ہوائے در سہر محمود نیست
بر در پر مغاں ہرگز نے میرد کسے
در مقامے کاب جیوانست عیاز نور نیست
چوں سرائے کارواں کاہست دنیا بر گزر
شب نے آید کہ صد سکیں در در بخور نیست
سینہ دارم کہ از مرہم جواہر مے شود
زخمے ازیش محبت نیست کان نامور نیست
بندہ گریباں کہ داز خداوندی بجشش
گرچہ مغرور است اما جز تو مغرور نیست
پر بجا گر عشق ایجا لا متداوست میزند
بلوہ ہا در طین عاشق ہست کا ند طور نیست
کوہن را خود نباشن سنگ یمناد بریدہ
جوئے شیر و نقش شیریں رہنم زور نیست

عشق یوسف را درین سودا بدینارے فروخت بندگی خواهد پیمبر زادگی متغور نیست
گر زنی گر عویش اینجا لاف رفعت میزند جلوه لادریطن مآهی هست کاندی طور نیست
نمازیت خواهی نظیری بسته خوابا مشو
از ناساج حن اگر حور از ملک مستقیم

ردیف الشار

عطاس را نه توانست و نه خطا باعث بر است بهر کرم ناز گدا باعث
اگر چه رزق گدا باز پس نمے گردد مقدر است که بیکدوش دعا باعث
خزان در دو سحاب آید و دو هتاق گشت ببین که برود که برود و شد چها باعث
چون عشق بتقدیر بود من چسبم بوئے گل که شدم ست شد صبا باعث
بر آستانه پیرمغان رھے خواهم تو که سبب نشوی مے شود خدا باعث
خواب و مست چنین "نیریم نمیدانم" در آفریدن من شد چه دعا باعث
لیم رآی و معشوق اگر کرم نکند سخاوت را نشود گنج و کیمیا باعث
عجب ز بهت درویش اگر قبول کند عبادتے که شود سایه هما باعث

ریا ز دیر مسجد برد نظیری
که فقر باده گش و گیر پارا باعث

بر طبع ساجو زود شود خوشگوار بحث دارد بولے طفل شکر در کنار بحث
پر خشمگیں مباش چنان کنایه نازع بر سر غبار خاسته سازی سوار بحث
از هر غمی بخاطر ماکین سبک ترست این دایح مابروح کند در عیار بحث
آنم که حال منستی و مخموریم یکیست هرگز نکوده ام بکھے در غمار بحث
رزم گل نیاز و تضرع در اضطراب نان پرستیزه ام بگرفته انت بار بحث
خطه ملتے بکف صدق داده اند هرگز ز راستی نشود شرمسار بحث
مطلب گر از تو نظیری جفا مکش

جز در ضمیر کند نگردد قرار بحث

ردیف الحسیم

فنون خطّه تو پیغام بهشت شد با داج
 ظهور حسن تو امین هستی بدوران داد
 چه صلح بود که حسن تو با وفا انگشت
 میان زخم و خدنگ تو الفتم پیوست
 حسود مهربان دل طلب کرد و غافل ازین
 سرشک زرق در انگور دانسته گردد
 نماد شوکت شاهان کسے نماند
 سوار معرکه آفران زماں ایرج
 چنان بعربده قلب عدد بهم شکند
 مثال نیت اقبال جدا و انیست
 قبول تربیت استاد میکند شگرد
 بیان قصه رزمش نگوئیم درانم
 غنیمت که من از گنج فقر یافته ام
 سر نظیری و خاک سرای پیرمیان
 ز آستان گریبان کجا رود محتاج

ردیف الحیم فارسی

اے کعبہ کہ گزرت تشیند بھغا ہسیج
 زرخ نظر حسن قبول تو بلندست
 گر بہرہ از خلق و سرشت تو ندارد
 باقہر تو علت نہ دیا مہر بہانہ
 عشق تو مرا زبت و زناں بر آورد
 یا آنکہ ز پے چشم عزیزاں نگراں بود
 کونین چکار آیدم اربا تو نباشتم
 بکم وصلگی از طرف ماست و گرنہ
 از دست کہ ایں زمرہ باطلع نظیریست
 بانگے کہ نباشد نمکد کوہ صدا ہسیج

ردیف الحساء

بانگ فتح نشنیدیم ز دروازہ صبح
 جامہ پارہ نکردیم باندازہ صبح
 رطل حور شید کند غارہ خمیازہ صبح
 جگرے تازہ کنیم از نمک تارہ صبح
 تابیک حملہ کنم غارت جہازہ صبح
 علم روز زہم بر در دروازہ صبح
 بخیرہ شامت و سیارہ شیرازہ صبح
 دل و نائے مہریدم باوازہ صبح
 در گشتیم ز فیضی سحر آگاہ درین
 منے و معشوق باندازہ مائے باید
 کم خراشت دم مرغ سحر بر خیزید
 مغض جام بیار برش بے درزیں سگش
 سپہ شب بشیخون دعا بشکستیم
 و نشہ اور باقی شب و روز ہمہ بر چینیم

دست در گردن عدرائے جہاں اندازم جلد روز بہم برزنم و عازنہ صبح

سرود شمشاد بہ جہان نظیری وقت

بہشاخ سرانیم سرادازنہ صبح

گوش گل میدرد از شردہ پیغام صبح زندہ دارد نفس باد صبا نام صبح

تا تو مرغ فلکی رام گلستان شدہ خواب مرغ سحری نقتہ آلام صبح

نوگل از مرغ سحر گاہ گرفتار تری دم نبرد صبح حریفان کہ نشد دام صبح

در چنان بزم کہ مستان سحر مے نوشد صاف غور شد بود در دمتہ جام صبح

دست دبا گر نزن دل نفسم مے گیرد در گور روز قیام رلب بام صبح

غم مطلوب سر از دامن دلبر نگرفت لایہ نیم شبی کردم و ابرام صبح

حق دیدار نظیری زسانی بہتام

در شب وصل ادا گر نکنی دام صبح

ماندہ ام باد لے از بحر غریزیاں مجروح دیدہ شد غرق طوفان چو جگر گوشہ نوح

در رہ دوست ہلاکت نوزد نیاست بر در وصل وداع کس دیو بند فتوح

صد بہانہ کہ یکے بر نزنند بر تقصیر سد کنایت کہ یکے را بخورنگ صبح

گا ہم از باد ہوا سنگ بیارذ ظاہر گاہم از ملک تضاجرم نرید شرف

بر دل و سینہ من داغ جفا گردد مہر در رگ دریشہ من قوت بلا گردد روح

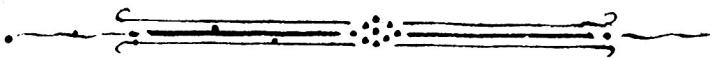
نہ بخود حامل پیمان محبت گشتم عشوہ دیدم و خوش بود سراز جام صبح

صالح و طالح اگر جملہ چو من و اجویند توبہ در توبہ زرشخی بگریزد جلف و جوح

سوئے رحمان علی العرش توجہ کردم با ننگ نزد عرش کہ پاکی ز بحال یا بسوج

در محبت ہمہ بدوئے نظیری بستند

بخود لے قاح ابواب درے کن مفتوح

ردیف الحنا

چگونه نام تو آریم بوزبان گستاخ
اگر بگلین تو بلبے پناہ آرد
بہر ارجمند کہ در راہ تو شنید شود
باب خنجر جلاد دہ طہارت ما
اگر سوائے ازال لب کنیم خیم و بخش
بکعبہ سجدہ عارف نے کنند قبول
محرمات حرماہ ہائے معبود اند
محب کہ جاں بسلاست بر بند مغروران
چکونہ حرمت درویش پارسا ماند

کہ یاد تو توان کرد در نہاں گستاخ
کے نیز بندش گل بر آشیان گستاخ
ہما نمیکندش قصد استخوان گستاخ
کہ پیش تو توانیم داد جاں گستاخ
بمیزبان کہ میت مہاں گستاخ
اگر بدیر نہد پا بر آستان گستاخ
بمقتضائے طبیعت مدہ عیاں گستاخ
ستارگان قدر انداز آسمان گستاخ
سوال زشت و غنی سخت دل زماں گستاخ

بہاد صاعقہ بے نیازی بچہ

چنین مجھے نظیری از نشان گستاخ

خونیت جد کہ بیالین نہم سرے گستاخ
بزار جائے زبوں میزند طبل رحیل
نشستہ نغمہ سراپاں بہم چہ دانستیم
نظام ودائے صیاد مرغ مے نالہ
غبار لشکر یا جوج غم جہاں بگرفت
بہیچ جیلہ نہ پیش اجل خلاصی نیست

چہ سوداز حرم امن و خواب گاہ فراخ
ہنوز رخت زایواں کسے بنزدہ بکاخ
کہ سنگ تفرذماں مے پر انداز سرشاخ
خبر داشت کہ بر سیخ میکشد طبّاخ
کہ گفت سد سکندر نے شود سوراخ
ز گرگ اگر بجہی پوست میکند ساماخ

چناں رسید جاحت بدل کہ دیدہ ندید
ز زخم حادثہ ردنا گہاں نظیری آخ

ردیف ابدال

پروہ برواشہ ام از غم پنهانی چند
 نراں ضعیفان کہ وفاداشت دریں ٹھہر سیر
 سروسامان سخن کردن این جمع نیست
 بس خرابی کہ ز یکدیگر ماں نشناسد
 کشتہ از بہکہ فنا دند کفن نتوان کرد
 بیچ دل راستم حادثہ مجروح نکرد
 بیچ کس را سر پائے نزد ایام کہ ما
 بر عشرت طلبی تحت دل آرم بیرون
 چشم بر فیض نظیری ہمہ خواباں دارند
 کاسہ در پیش گدا داشته سلطانی چند

شمع را زندہ دلی در شب تار آفرشد
 شاخ سرکش شد و دست ہمہ کو ماہ باند
 غنایب از سراید بقفس معنویت
 خلعت دہر یا اندازہ حال اکنونیت
 ہمو دنیار کہ در پائے کریماں افتد
 کمتر از رنگ خالود بمالطف جہاں
 فکر نامادہ نیست کہ امثال گزشت
 نقش رخسار تو بر صفحہ جاں گشت تم
 شاہدان گوشہ چشمی نظیری دارند
 ہرچہ دل صید ہمیکہ دشکار آفرشد
 دوتے زمے نرا کہ حد شور و شر نشد
 بیہا کے از مذاق خم بے بدلہ نشد

این رسمہائے تازہ ز حواں عہد ماست
 باز این چه آفت است درخت امید را
 بینودہ برگزگہ آفت نشسته ایم
 رسوا منم و گرنہ تو صد بار در ذلم
 دستار مار گنج گرہ در گلو شود
 شب زندہ دار باش کہ تاپیریت تراش
 در صد چوں حضور نبود آستان گزید
 بس نغمہا بگوش نظیری ہوس کشید

دراز درون پرست و بہ بیرون در نشد
 قاصد دلے آزرده تر از آبلہ دارد
 مے آید آزاں کوئے در فتن گلہ دارد
 کس خیمہ نغراخت بسر چشمہ حواں
 شاید کہ شود جلوہ گراز غیب جمالے
 معشوق جمیل ست و غیور ار نہ بگوئیم
 آہوئے بغراغت نکند در ہمہ صحرا
 دریائے مے باید و در ظرف ننگین
 فارغ نشوم یک نفس از بندگی عشق
 بے باذہ کم مستی دے نغمہ زلم ذوق
 چوں گفتہ و ناگفتہ بنجیدن است

شعرے کہ گفتند نظیری
 کمال عاشقی خیرانی دیدار ہے آرد
 نہ در شک خود فروشاں میکشد فی ناز کم نجاں
 تو در خواہ از قضا چند انکہ فی زنی شود روئے
 چو آتش دیر میخاند سمندر بارے آرد
 بہند خط جمال یار سودائے عجب دارد
 نہ در شک خود فروشاں میکشد فی ناز کم نجاں
 تو در خواہ از قضا چند انکہ فی زنی شود روئے
 بہند خط جمال یار سودائے عجب دارد
 سہل عاشق خسار و ہندو دالہ زلفش
 سہلک خیال صبح دولت دیدار میخواراں

غنقا بروز گار کسے نامہ بر تاشد
 امسال ہم شگوفہ فشا ند و ثمر نشد
 شد کارواں و مزد رہنے جلوہ گز شد
 رفتی و آمدی کہ کسے را خبر نشد
 خم را کہ خشت میکدہ تاج سر نشد
 بیدار بود تیکدہ زیروزبر نشد
 ہرگز گدائے کوئے مغاں مغبر نشد

ہوس کشید
 دراز درون پرست و بہ بیرون در نشد
 مے آید آزاں کوئے در فتن گلہ دارد
 گاہے گزرے حضور بریں مرحلہ دارد
 چہے ہمہ کس برہہ این قافلہ دارد
 مجنوں نسب از لیلیٰ این سسلہ دارد
 دیوانہ کہ آہوئے رماں در گلہ دارد
 صدگونہ الم طائر کم حوصلہ دارد
 شکوائے فرضے کہ کنم نافلہ دارد
 اینک مے و نے ہر کہ سر مشعلہ دارد

بنجیدن است
 نظیری
 چو آتش دیر میخاند سمندر بارے آرد
 فریب حسن غوغا از سر باز ہے آرد
 بخت اردر بندہی اختر از دیوار ہے آرد
 ہمہ اقرار دایماں برودہ و انکار ہے آرد
 موزہ ہیں کہ با ہم مصحف و زنا ہے آرد
 کہ دست پائے بخت خفتہ رادکار ہے آرد

ز خود بنیان چہ میگوئی بزم بخودان نشین کہ آب خضر اگر حاجت شود حمارے آرد

نظیری از نواز شہائے درد دوست درد و قلم

کہ چون چشم بفریت رملر اسرارے آرد

چوں ابر بہاری بزم سایہ فلک شد
چوں شمع کہ شد زہر پروانہ ز تابش
میخواست شود قابل نظم بلاعت
بے جام ہمہ میکش و بے ہادہ ہمہ مست
شک نیست کہ از نیم نظر کار بر آید
ہمسایگیں را اثر ابر بہارست
از یار و دیار انکمن یاد عجب نیست
بر خاک درش جائے شہیدان ندکس
بر سہر برو بوم کہ نظر کو چمن شد
دلسوزی او باعث جان بازی من شد
صدیایہ نشیب آمد براوج سخن شد
از نظم من تمین معناں رسم کہن شد
آنرا کہ دلیل آصف اعجاز سخن شد
ہم خانہ گلستان شد و ہم خار سخن شد
از رشک من امثال غریبی بوطن شد
لطیفیت کہ کافر تن و عطر کفن شد

مہربان ہشتی خور اندوہ نظیری

نزد ہنگہ حوران چمن بیت حزن شد

گو شمع از پریدن ہائے چشم آوازے آید
مبارک پیے ہوائے کز دیار دستے خیزد
بغل بکشائے پر کن از غنیمت ہائے ایمانے
بساط جادوئے بر ہم خورد جادو نگاہاں را
محاسن اینکہ بردام نگاہ من گذراست
سپہ ز روح درد پرواز شہ را بخت ہنازست
بترتیب بھوے بحدیم دیدم کہ دولت را
سعادت ہائے گونا گوست دور از نظر حسن اد
نابا شد محرم آہنگ دولت قدر ہر سمعے
چو شد تسخیر دل مشتاق را دریاں شکیبائیعت
کہ از غربت دریں زدودی غریبے بازے آید
کہ بے بال و پر آبخامرغ در پروازے آید
کہ از تاراج سخن مملکت پروازے آید
کہ لب با حجت و رخسار با اعجازے آید
غزالے را کہ از لے ہند کند اندازے آید
کہ از بالا ہما در بخت آں شہبازے آید
کمرے بہمت دوراں خانماں بازے آید
بہر انجام فضلے بر سر آوازے آید
نوا نازک بروں ریں پرد ہائے رازے آید
کہ دل مینازد و دلبر ز روئے نازے آید

نظیری دوستبان را راز دل ناگفتہ کے ماند

تمل کن کہ او خود رہبر ایں نازے آید

بہوش سیرچن کن کہ شایداں مستند
 چمن پیالہ کش است مصباح پیمائے
 بریز خرقہ نہاں بادہ میخورد صوفی
 جہاں وعیش جہاں خوف قاف میخیز است
 تو نخل خوش ثمر کیستی کہ باغ و بہمن
 بضربت تو چنان تشنہ ام کہ صبر نیست
 ز بیقرادی افلاک و اغما دارم
 تو افزون ست نہ اندانہ یریشم عود
 بر مزملکتہ ادا میکنم کہ خلوتیہاں
 تو نخل میوہ نشان باش در حدیقہ دہر
 ز کابلی تو نظیری
 گچے باغ شدی گز نشاط وار سستند

ای تجا نہ ہر سنگ سیر نور فروشند
 فواید کہ ہر کس با سیری فتاد ادا
 غیرت نگذارد کہ بچشم و دل منکر
 زمیندہ بود دھولے مستوری خوباں
 ہر دست چنان خانقہ و دیرز آتش
 آن در دکشانے کہ شناسائے عیارند
 اخراج منحل فوایم دتاراج قزلباش
 در عشق تو با قدر و بہائم کہ غریز است
 قربان شد گاہ تو بقصاں سر کوٹے

باریش دل و سینہ ناسور نظیری
 خوش یاسں کہ کم بندہ رنجور فروشند
 مابید بوستانیم مارا ٹمزن نباشد
 از لب ہنوں نیاید آواز عشقباراں
 مردود موستانیم از ما بتر نباشد
 نہ از مرغ سبل جرزیر پر نباشد

تاراج ویدگاں اند آوارگاں معشوق
مدد در اگر کشانید بر خلق گاہ دیدار
اول نشان مردی اخنائے کار خوبست
فیرونئے ضعیفان در عجز و انکسارست
تادل بجائے خلیفت دار عثمان دیدہ
از تیغ کے ہراسم دیدار مزد قلیست
در گوشہ نقابت سبز گلانت و فخرین
ہر جا رود مسافر حرف تو ارمغانست
قاصد کہ میفرستی رمل گرانیش در دہ
از شاخ لہو برگے حاصل نشد نظیری
لب تشنہ یادگشتی کز گرینہ تر نباشد

ز گرد شہائے چشمش مستی پیمانہ می خیزد
چو در روز قیامت ہر کسے خیزد بسودائے
ہمیا ئے فنا ئم جلوہ در کار می خواہم
چو ابل عشق از کبد من می شود روشن
ز بس محو تصور کردن یارم منید انم
سبق از یک درق ملی مجنوں را چہ حالت ایں
ز شرح قفہ مارفتہ خواب از چشم خاما زرا
بر دنیا دیں خواہی سرشکے بر جہالت یزد
گر گاہے نظیری
گرہ کنز ابروان میخیزدش متانہ می خیزد
شہید ز کس او از لحد دیوانہ می خیزد
مہم بر بام تابدا نظم از خانہ می خیزد
نشیند زہ گر بر روزم یزدانہ می خیزد
کہ در کاشانہ می آید کہ از کاشانہ می خیزد
یکے دیوانہ می گرد یکے فرزبانہ می خیزد
شب آخ گشتہ و افانہ از افانہ می خیزد
کونین آب زمیں صد خرم انیک دانہ می خیزد
مے کند آرام گاہ ایچا

جنوں از سایہ دیوار ایں دیوانہ می خیزد
دوش بر سوزیدل و سپہہ بر اقام دادند
نالہ کردم بہنہاں مشوہ خوشم کردند
دو صاف غم دشاری بن ارنوائی شد
پارہ پارہ جگر طور ز غیرت خون شد
سرسچو شمع بہریدند و نہا تم دادند
گر یہ کوم ز شک خندہ بنا تم دادند
تا غم و جملکہ عیش بر اتم دادند
کہ یکے بودم و چوں کوہ کبد تم دادند

گر سینه دیده ترا از مفلس کفهاں بودم،
تا بمقصد سپرم کشتی مشتاقاں را
خو اجه گشتم که ازاں حسن نکاحم دادند
از خضر محبت و از نوح نجاتم دادند
اختر ام نوحه بر اچرخ نظیری زده ست
کس چه داند که چه عالی در جاتم دادند

گلزار بشهر آمد و باندار چمن شد
تا جیب کشاوم که ازاں نامه بر آرم
گوشش همه کس محو غزلخوانی من شد
دیدم که صبا قاصد صد بیت حزن شد
آمد بزبانش ز دل و مهر و دهن شد
هر چند که در بند پروبال زدن شد
عشقش که برد سال گذر کرد کن شد
مخموری من توبه ده و توبه شکن شد
عاشق نشیدم که ز غربت بوطن شد
تا همسفر اشک خودم کار خراب ست
هر زخم که برداشت ز ایام نظیری
نے چاک گریباں شد و نے چاک کفن شد

آخربن آں مغیبه هم کیش بر آمد
نیش سپهرم گر چه نمود از صف شرکاں
واں کافر بیگانه بمن خویش بر آمد
نوشین نیکه از عقب نیش بر آمد
چشمش ز کماں خانه ابرو بمن انداخت
اقبال دو گیتی بکاه نمده بود
کامی که بشمشیر و سناں دیر بر آید
بر خلق نگر دیدگر ار سر که دریں بزم
دیدم ز سر تا قدش حسن و شمایک
داویم بجان منصب همراز بیجاناں
دل نیز دور و غرض اندیش بر آمد
سمان نشد از سعی خیر کار نظیری
دو پانه شد و از خود و از خویش بر آمد

میخانه نود ست بکم و بیش بر آید
تا راج تو دلق از برد و دیش بر آید

حقیقت آئین خود از کیش بر آورد
آوازہ آزادی خویش بر آورد
با آنکہ ندیدیم کے افکیش بر آورد
چوں پنجہ شیراں بغضش بر آورد
از صیقل شیخ آئینہ ام ریش بر آورد
از کشش عقل کج اندیش بر آورد

عشق از خردم خوب رہا نید نظیری

خول گرمی بیگانه ام از خویش بر آورد

بر من مبارک اند گرم مغز جان خورند
موی کز قلم کشند نے اندناں خورند
زاں نے کہ در محبت ہم دوستاں خورند
کا زادگان از دست مبار ز مناں خورند
این تیز ہا تم ام اگر رنشاں خورند
ترسم کہ خام میوہ این بوستاں خورند
زاں رہرواں گرد پس کا زواں خورند

ہر جا گلیست بہر نظیری طرب گلیست

کے بلبلان مست غم آشیاں خورند

در بزم چوں نمائند کنے جا ہمار سید
خود را فروختیم چو سودا ہمار سید
صد کارواں شکر بہ بنے بویا ہمار سید
پیغام بے نیازی عنقا ہمار سید
اندوخت ہرچہ غمزہ زینا ہمار سید
حسن تو شور کرد کہ غوفا ہمار سید
ز ناز را ہنر و نیت ترسا ہمار سید
شد عام آچنانکہ تمنّا ہمار سید

عشق تو ملک انداخت بہفتاد و دولت
حسن تو بقید و وجہاں سلسلہ فرشت
از یک مژگاں تو شد کشتہ جہانے
چوں از تور بد صید کہ کعبین غزلت
خط نیست کہ بر عکس رخت سایہ کندیت
در مصلحت کس ز نرم چنگ کہ عشقم

درد و غمت کہ ہنجو بہا استخاں خورند
برنامہ ام محنت کہ آشفتنہ خاطر
مست آئیم بصلح اگر نگہتے بری
نیشکر آچناں خور و کس ز دست دوست
جانے و صد کہ شمشہ مژگاں چہ میکنم
چشم ہزار شہنشاہ جگر در کین تست
آزدگان بجائے رسیدند و ما ہماں

مجلس چو برنگست تماشا ہمار سید
دلال عشق بود خسرید اردستان
وی خندہ بر بضاعث درویش و لبش
بال و پر از درازی منزلت ہوتیم
آموخت ہرچہ عشوہ نگہ برے با فروخت
گر گم رہیم تیرہ شب از خواب جستیم
بعد از ہزار سعی ثواب و مجاہدات
مارا کجا ست از دش زخم الثفات تو

زخمی نمودستی ما را زیاده کن زان خم که یک پیاله صبا ببارسید

مشکل عنان ناله نظیری می توان گرفت

باد بهار ز کوه صبحا ببارسید

هر سحر خلسه از پائے صبا بکشانید کز کشاوش گریه از دل ما بکشانید

زردنایا فتنم سوختند اندام ز کجا بلبلان را بچمن راه نوا بکشانید

کارم از زلف گر گیر تو پیچیده تراست برین رشته ندانم ز کجا بکشانید

آفرای گل گدھے کن بگلستان تانکه جسم ز گیس بر باد صبا بکشانید

برسم افتاده دل و دیده بر انداز نقاب تا همه عقد گهر روئے نبکشانید

هر کجا غمتنه آن چشمم دیده کار است کفر باشد که زبان را بدعا بکشانید

بسیار این داکره بد نیست دے می رسم چشم از خویش ببندد چو بکشانید

گر بخیانه نظیری بر م این زمزمه را

مطربانم گره از بند قبا بکشانید

نمی توان بگذرد از من انتقام کشید که دایه زهر بطفی مرا بکام کشید

زمانه یک نفسم بر مراد خود گذاشت بهر که داد مراد از من انتقام کشید

هزار نقش خوشم داد چرخ تا دهم قلم گرفت و خط سهو بر تمام کشید

مرا فریب نبرد اندر ره ایوه این جادو عنان خاص گرفت و کند عام کشید

یاق و ناله خرقم ز جام نفسم گوی که کارم از من و مطربان تمام کشید

شراب دور جز آن بے تفاوتی نگرفت که گر حلال رسید و اگر حرام کشید

چه جلای من که بجام شراب و طره خود فرشته را ز فلک میتوان بام کشید

چنان نزار افتادم بختی نیم نظرس که سایه از سر کویم بریر بام کشید

لساط عافیت اے عقل و هوش چنید

وگر نظیری بے طرف یک دو جام کشید

ریشک بن گئے زادے سخن رسد صد جانگه مقام کند تا بن رسد

من بد زانجی این نور سوختم بدوانه چوں بصره آهین آهین رسد

دردا تو مشرب سال و صبا در زدند تا یو کرا دی که به بیت الحزن رسد

گر زیر جھلنے قفسم راسمے نہی
گفتند کم بقاست سمن عند لب گفت
جیسے کہ پارہ شد بکامنت رفتند
زادہ نہ سزکتہ صوفی چہ آگست،
باز بچہ تو مجھ جیسے بباد داد

لے جاں بسی ورد
مرگے مگر بباد دل زیتن زند

خونم از بر خاک ریزی نقص ہاں کمل شود
گرمی اہل محبت از دم گرم من امت
شور و بختی را چہ سازم چارہ تو ان ساختن
باز دوسے ما دلخراشاں را کند لایعزت
پشت پازن برسوس انگہ ہوائے عشق کن
بیچکس بر روئے بستر کسب جعبت کرد
داروئے غم گریہ مستانہ بیندیش اندیش
بندہ نتواں کرد از ادگاں را جز بھر

ننگدستی چوں تو کے یا بد نظیری قرب دوست

سپنجاں نو بادہ ہرگز فراواں کے شود،

ہولے کوئے او آوارہ ام از خامی ساز
صلح عشق شد کفرم یقین انکار یلغ
قلم در اختیار دوست من چوں نقش تو مم
بناخن ریشہ جاں میکنم از ہم خوشاوستے
دل از رو قبول مجلسم غول خوشاوند
چو کج شک از پے بازی غریبم کس طفے

مکن از نرم چون نگاں بیروں نظیری مرا

گرے نیست بالائے تہ پیمانہ سے سازد

فسون او پدر را اند سپر چکانہ سے سازد
محبت کعبہ دیراں میکنم بختانہ سے سازد
گرفتار نہ مباد در گرم دیوانہ سے سازد
کہ گاہے جنگ در زلف نگار شاہی سازد
کہ شب با پنج کفن روز با وزیرانہ سے سازد
نزد لقمہ دام میافد ز عالم دانہ سے سازد

چو عریاں شد چمن مرغ از ضرورت خانه میسازد
چو بر بام و در مردم نشیند چندان سازست
ز دشمن خیل و خیل از محبت گوشه چشم
بجست جز و جزوم را ز هم بے تاب تروارد
پیام نو بهاری لاله گوئم ابر نور فزی
بچشم کم نباید دید قدر ز یزدستان را
بجز زلف پریشانی در خیالم گذرد چیزے
مباد ابرگ و بارم کم اگر افشاندہ ام تلخی

نظیری لازم عشق و جنون جنگست ناسازے

نور مخدوری بمردم مردم فرزانے سازد
امشب چمن از گریه ماتاز و تر بود
نئے رست رگ و ریشہ جاں از بن تلخن
صد لاله ستاں کاشته در سینه و بر بود
بر دور رخس گاه هوس حلقه شمر بود
در پی بنم ناله هم آغوشش اثر بود
پیرایه خواهم همه شب زیر و زبر بود
تا گوش گریبان نظر پر ز گهر بود
بیہوش شدم بوسے تو بآباد سحر بود
دل بود ہماں خوش کہ بامید خبر بود

بگذشت گریہاں نزد سے چاک نظیری

پیشش چه بلا دست دعائے تو بسر بود
با آنکہ ز ہر شش بدلم حور بگنجبد
در دیدہ او نقش من از دور بگنجبد
پروانه بہتاب کند بال فشانی
در بزم گدازش بکاں شور بگنجبد
در عیش بخلوت گداز نور بگنجبد
در حلقہ ماشوکست فغور بگنجبد
سلطان و گدا بر در میخانہ خرابند
مالا چه محل لیک غویزاں پسندند
ز ہر دل کہ ورو نالہ رنجور بگنجبد

نومیدی و آنکه ز تو این تیرگی بخت
 در روز سیاه و شب دیو بخت
 مازدش دیر که دریائے خطا شوست
 در شرع غلط گونه منصور بخت
 از صوره ویرانه پیری جلوه کناست
 زانست که دلوانه مبعور بخت
 کرمست نه دم مزین از عشق نظیری
 کین ذوق و هوس در سر مخور بخت

در آشیان ما پرو بال هما رسید
 هر جا رسید سایه دولت ز ما رسید
 بلبل نغمه شود که ناله بیوستان
 گلین زلفت و نغمه به نشو و نما رسید
 کس با جوائے بلبل و پروانه عمل نکرد
 سرشته ماند هر که باین ماجرا رسید
 با غمزه این معامله پیش از است بود
 حرف بلی نبود که زخم بلا رسید
 هر کس بقدر طاقت خود میکشد غمش
 آهین بقدر جذبه باس ربا رسید
 شب خنده بر بقاعت رویش ز دلش
 صد کاروان شکسته به ناله بویا رسید
 کردند تلخ میش حریرها ز حسرت
 لذت شد از طعام چو چشم گدا رسید
 آزار از جراحت بیگانگان رسد
 می ده که رفت نوبت مستوری و صلاح
 طرف نقاب غنچه بدست صبار رسید
 کس در جفا طریق رضا را بسر نبرد
 کس در حیرت که کار نظیری بجا رسید

پایالم فتنه را هر که در شور آورد
 بر سر راهم بلا از هر طرف زور آورد
 تخم غم در آب و خاک من گو بر میدهد
 خمنه حاصل کنم گردانده مور آورد
 همه شتم زندگانی شمع با لیم نشد
 کے پس از مرگم چراغی بر سر گور آورد
 عشق و تشریف هم آغوشی محالت ای که کن
 خلعت سلطان بر سر من مخلص داور آورد
 نه همین هنگامه ریوایی من شد بلند
 عشق دائم بر سر بازار مستور آورد
 حسن گل بر تنی بیشان بود که کن شاخ گل
 بلبل و پروانه را مجروح در رنجور آورد
 مجلس عشق از فروغ من نظیری روشن است
 محبت از بهر چراغ من آتش طور آورد

هوس پر دانه است اما گردد و میگردد
 نظر خوبست اما دل غمناز آلوده میگردد

نرکا و شہائے شرکاں تو پرخوں دیدہ دارم
 دلم را کردہ دو بخت خوش دگر بگذام از دستش
 تو گر بہم زنی سودائے دل بانے زیاں داری
 دریں مدت غم بھراں عبث بر خود پسندیدیوم
 کنس این بے اعتدالیہا بے صفت را کجا گوید
 بصفقت گاہ گاہے سوے خود مینواں نظیری را
 جلالع دیدہ از دولت ستی نندوے گردو

گننے کہ وقت عللج دماغ من باشد
 مقیدم بہ ہش خود چنانکہ بے خواہم
 بطور عشق ہمہ کار عقل دیگر باشد
 مشو بخویش مقید کہ مرغ زیرک را
 سفر گزین کہ نہال اول ار ملول شود
 چو ذرہ ام بہوائے در تو بازار لیت
 زبکہ جامہ ز شوق تو پارہ پارہ کنم
 توان ز نامہ من یافت اشتیاق مرا
 ز نالہ بس نکتم نہ آنکہ کم رسد آسب
 چو شاخ گل ہمہ مرغان سزد کہ گوش شوند
 کہ بلبلے چو نظیری دریں چمن باشد

آزاکہ قبول تو خریدار نباشد
 از قیمت یوسف نشود یک سروسو کم
 مگو تا تو بروں میروی از سینہ و گردہ
 از زکسن مخور تو در بستر و پالیں
 از جادو جن تو کہ در پیش جنبت
 غم یار من و بخت سزا سیمہ کہ این غم
 آہ شعلہ کہ لطفد بجنس دغا نہ مشقت

در بیع گہ بیچ دلش بار نباشد
 ہر چند خریدار بازار نباشد
 جادادن کس این ہمہ ایں دشوار نباشد
 بر پائے رود قنبہ و بیدار نباشد
 بر خاک چیدہ ہید و گرفتار نباشد
 گراز تو بود چون زلف عار نباشد
 ہر سوختہ زیر نشاء خبر دار نباشد

بادرد تو از کس نکند یاد نظیری

پروانه که سوز دلگشت این کار نباشد
دوشینه سرودے دل افکار بر آورد
امسال دگر اشک صلاح دوم زهم
من تو به نیا ورده ام از کعبه که کافه
تنبه مرا راه ز دوازده العجبی عشق
بر خار که اندر ره ما بر کعب پا خورد
بگذرد بسا هر که در خلوت باز
چون کبک خرامنده بهر ره که گذشتی
بس سر که بزدی در مافلاک نظیری

کیس صبح طرب راز شب تار بر آورد

بن طرم که گشت دوست دشمن شد
چو خانه سرگشت غم را بنیاد
مرغ اگر نشد مضطرب ز آذنت
در اشتیاق تو چندان صنم گفتم
سرا ز غمبار تو گفتم بروں تو انم برو
کشید بر سر دیوار بوستان طمے

مساز خنده دگر رخ به پاکه کشاید

لب لول نظیری که وقف شیون شد

ای کعبه را بنانه باطل نهاده اند
در مانده گشته است باین کار و عاشق
زین گل چه دیده اند مگر جمالان عیش
قدیم بشور فتنه و عمارت شسته بلخ
آه ای چه دوستیست که سر با بے یکدیگر
خوارم کن که بختن آبرو سے راه
بس معنی جمال درین گل نهاده اند
هر سوخته عفتده مشکل نهاده اند
کز سبج راه بایه محمل نهاده اند
بزم آب زندگی با حل نهاده اند
خویشان بریده مدد ز قاتل نهاده اند
با خون صد شهید مقابل نهاده اند

بر سر که هو شیار بود اعتراض نیست
بنامی رخ تمام که بشا نه چیده اند
در پرم غلغل غمت بر گوی چیده شد
گردن بنه به تیغ نظیری که عاشق
بر سر کلاه مردم عاشق نهاده اند

دل ز شوق تو چوں ناله در سماع آید
میست در خم شوقم که مگر بجوشش رود
چنان بناتش من روزگار خوش دارد
به رخ عمشوه بر من جان که هست نازم
بجاست ناله مرغ چمن که گل بشتاب
چنان فسانه بلبل بر من به درو سرشش
سوز اطاعت فرماں کشم جم و کس را
نمونه ز وصال تو و نمائیش باست
بصیر داد نظیری قرار و فرماں ده

که غم بدعت بهجراں باختراع آید
کس چو من نیست که پیش نظر اندل برود
دوستی بود که مردم بهنگام وداع
راه بیگانگی پیش نه داری کس
صبر داری که این تهمت عشق از سر غیر
قصه مانع ز ان وطن خواهد گفت
نیکی دوسی آرد بدل و سمن و دوست
مرد عاشق نداند دل بجا شایسته چنان
نرسد چنان تو گردم که ز بس خوخنو استی
من و آزار نظیری ز کسب عاصباد
نماین آید از آنم گله کنه دل برود

بزم منت غم بار مانہ دارد
 مایچہ بخوں کنیم گلگون ۴
 چون شعلہ ز سوز سینہ رویم
 بس بوسے بر دگل کہ دستش
 ماعربہ مے کنیم بسیار
 آئینہ بعیب ماست گریا
 ہر نامہ کہ دل نمی کہند خون
 خوشحالی روز وصل دیدیم
 این غم کہ ملال آرد از کیست
 بے نام و نشان خوش شمع
 گردوں مہ و مہر دارد اما
 نقدی بصیار ما ندارد

خوناشیم می عشرت کا ماندار

من آن صیدم کہ کس نظر بر حال من افتد
 شکار ت خوش ہو آید گر خود از من زن آئی
 نیم مرغی کہ بس دشوار باشد صید من کردن
 از آن برجم کہ ہر کہ عقدہ پیش چرخ آید
 بزن در نامہ ام لے ابر حشر از کرم بے
 لقاقل خون خود پیش از سوال حشری بخشم
 مرا گستاخ گوئیہاست در مجلس نخواہد شد
 مرا آن از گوشہ چہیست کہ از عالم ہمیں دم
 بے پر شوق مے آید نظری کعبہ متیرم
 بختہ ناگہ لظاق از شوق استقبال من افتد

فلک مزدور ایمائے تو باشد
 بدلتگی کنم دل خوش ہمیشہ
 نواز دہر کرارائے تو باشد
 کہ تنہا جائے غمہائے تو باشد

دنیا زارم ز خود ہرگز دلے نہ را
 شود مجروح بغض استخوانم
 مئے کاشفتگی در شوز آرد
 صریحی کہ خرد باز چپ سازد
 نہایت نیست طور مالدے را
 کہ ورت نیست کاخ سینہ را
 گل صد رنگ میر ویدان خاک
 سحر کہ ہر کہ پیش از خواب خیرد
 دو عالم نقب جہاں برو بہت دارند
 کہ می ترسم درو جائے تو باشد
 سرخائے چو دریائے تو باشد
 نگاہ کار افزائے تو باشد
 عتاب گر یہ فرمائے تو باشد
 کہ مضمونش تمنائے تو باشد
 کہ راتش بر تماشائے تو باشد
 کہ ذردے نوش صہبائی تو باشد
 حریف بادہ پیمائے تو باشد
 بہا زارے کہ سودائے تو باشد

نظیری زندگی در درو دل جو
 کہ در تو مسیحائے تو باشد

پس از نہ مہ جہاں را دامن عیشے پیچک افتد
 نخستیں جامہ بر اندازہ حسن تو ببردند
 بعشق رویت از دل ارغوان و لاله میچینم
 فلکندہ دلخراش ہائے رخسار خستہ و فوام
 پس از وارگی مورقید زلفش تازہ افتاد
 ز حضرت سوختم و ز شرم دو دے بر باد
 ترقی در توجہ کم شہود عشق محبازی
 تمنائے گہم سرگشتہ ام دار و بد ریائے
 جنینت دار را سہاندہ و ذوق جہاں ہم
 ہمیشہ پیچوا جہائے خطر کار و کام
 موقع تا کہ میں خار و خار را رنگ افتد
 قبا بر قد سر واد بہر آں کواہ و تنگ افتد
 شرارے لعل گرد و مہر خورشید از رنگ افتد
 مبادا آئینہ راقسمت کہ در چنگال رنگ افتد
 بتر از نو مسلمانی کہ در قید فرنگ افتد
 الہی آتشے در خانہ ناموس و تنگ افتد
 بمنزل کے رساند مردلا سمیت رنگ افتد
 کہ در مہر گام صد جا راہ یک کام رنگ افتد
 نہ شعورے بے غرا آئندہ شہد و پیش رنگ افتد
 کجا در دو و چرخ و گردش انجم رنگ افتد

نظیری بہر خط تن مطیع نفس گدیدی

چہ نصرت در گذر گاہیکہ ہو باہنگ افتد

آمد گر بصلح و در جنگ باز کہ د
 شد عمر و سر گرانی او بر طرف نشد
 فصلی بہ صلحت ہے جنگ را کرد
 بر من بقدر و مرتبہ عشق ناز کرد

نود را بکام دشمن خود دید آنکه او
عظم نظر بایینه دوستان نکند
چشم طمع بدوز که در قسمت کسان
صد معجزه ز کرامت اعل تو دیدم
هر جای بینم از تو سزائے پرستش
صوت تو از ترانه ناهید برگذشت
با دوستان تغافل دشمن نواز کرد
از اوتی دشمنیم بے نیاز کرد
هر کس کشود دیده محبت فراز کرد
از تو نمی توان بخطا احتراز کرد
بر کعبه می توانم زیمه سود نماز کرد
شد بدین منظر ب حسن توساز کرد
بطیل وجودش نظیری بهم نزد

کوتاه دید مرحله خواب دراز کرد

یک فلسفم بوس هر روز در سیاهم اندازد
ز رصفانی بدم از نریب و رنگ طبع یگان
ز سلطان بکج کلخنه انگنه تقدیریم
ندام مستی طاوس اگر مرنک طایریم
بخون سرگشته ز دارم دے از جرخ فکلا
حیات و مرگ خود چوں حاصل افشاییم
چو مرغان بحر خوانست از بس نفق فریادم
ادان کرده فرض صیحه تا چند محموری
بعیش و ناز نتوان تکیه بر احسان کوی
عزیزاں از تعلق سخت در فتن گرانام
خود فرسایدم بدنگش ز آب و تابم اندازد
چید دانستم که دوراں در کف قلابم اندازد
که خاکستر بجای بستر سنجابم اندازد
فریب طبع بوبه و شراب نامم اندازد
میغمم در خیال خود که در گردابم اندازد
ششم بیدار دارد روزها در خوابم اندازد
بنور صبح رشک پر توهمت بم اندازد
بنزد صالحاں در گوشه محرابم اندازد
شبانم پرورد تا در کف قصا بم اندازد
کسے خواهم درین طوفان غمت سبابم اندازد

ندام شورش و فتنه نظیری اشکیابی کو

که چوں شکر در آتش چو نمک در آبم اندازد

دلجی با هوش دم برون ندید
در کشد بحر با سیم غم عاشق
دل اسرار میں حدیث قدیم
پس نوشتند تا مظهر باطن
منکر آن نگاه وحشی را
چشم بادوست نم برون ندید
رشته انب قلم برون ندید
جو بخکم قدم برون ندید
نشو کل غده رستم برون ندید
زاه از دیده رم برون ندید

نگہ از چشمش از بروس آید
این خم از بهر مرگ شور و حال
بدہ آب خضر کہ در درو دشت
مرد باید کہ فکر یار اتہ دل
بکفم خاموش دمان گونہ
نقوان خم نیز تر سبب
زلفش از پیچ و خم بروس ندید
عیر نیل از بقم بروس ندید
خاک جز جام خم بروس ندید
تا زید شمس دم بروس ندید
تا زخم رنگ غم بروس ندید
میر از کف صنم بروس ندید
مگر نگیر و نسیم نظیری را
ابر سیراب نم بروس ندید

جہاں جواں شندہ عقد بہار مے بند
ز صنع نشود نما آب و خاک الوان شد
نکاح باغ و بہار است دایہ بستان
چمن ز صوت بلند ہزار پندارد
ایں حلیقہ چو گل زود باید شش رفت
مسافر ان چمن نارسیدہ در کوچند
شبے ثباتی گل بر درخت پنداری
گہے کہ دامن صحرا ز لالہ رنگین مست
چہ عیش و سود میسر شود ز دوانے
وصال شمع پدہ ہلت دید یہ پروانہ
ز دود چرخ چو ماہیست ناں بگرد ایم
متاع بخت نظیری نیافت در غربت

امید بار بعبسزم دیار مے بند
باز ز کس را گستاخ صاحب افکند
غنجہ گرد و سبز و خضر سبزہ زنگاری قبا
از گل مستان پدید میگردد چو سبزه دار
چسب گل برستے بستان انگشت از کمال
شاخ گل منبر نہ بل حکایت سر کند
روز عرق آید کہ بر من بر خود در بر کند
لالہ خونین ز خاک کشکان سر بر کند
بلبل شوریدہ رہم نہ با خاکستر کند

شاخ گل شد پنجه آذر که بر در غم خلیل
جلوه شوز گیز باشد که آید در سماع
ترسم از خنودی سانی که هنگام صبح
بر تن ز خور سودا می وز بادربار
جنتی دم دامن کشاید حله عطر آگین شود
سنبل امرار میر وید که از راز سپهر

در روانی گویا طبع نظیری شد چنان

کاخچه آید در ضمیرش ثبت در دفتر کند

دریغ نقش اهلها بر آب جوبستند
چو موج های هوا بر سر آب میرانند
میسر حال این مطربان چاکدست
بخشت حال زدم این مغنیان گوی
نه عاقل است که تن در دبد بخلعت خاک
بکشت و زرع هر احسان رسید آسب
مجزو ناموران غیر نام کین خانا
بغم لب ز که از بے نشاطی ایام
درین جزیره جهال میسر ایم شمع
ازین جهان دلم آماده گر چکن است

هنر از نقش درین کارخانه در کار است

مگیر خورده نظیری همه بکوبستند

افسانه شیریں مرا گوشش نکردند
یک خورده گرفتند پس از نکته بسیار
ماروزه ازین مائمه بر جنگ کشا ویم
معلوم شد ازستی حوصله ما
باید بعصار رفت چو موسی که درین راه
صد بلخ چشیدیم شکسته خوش نکردند
گشتیم فراموش و فراموش نکردند
در کاسه ما جگر سر جوش نکردند
دادند محبت ما و بهوش نکردند
یک چاه کندند که نفس نوش نکردند

در حلقه شد زان خط رخسار فریم
استحار حین دست بهم داده ایلازل
جامه بره پردگیان سحری شوخت
خون نایب بو آمده بر جیب و کنارم
امروز نه زمست که لب نشنه گذارند
آزاکه بے تر ز می دوش نکر دند

فریاد این شوق که در جان نظیری *

تا مرنش از زمزمه خاموش نکر دند

هوس چو دیر کشد شعله در نهاد افتد
نشاط صحبت فریاد رنگ خمر داشت
بشهر و بادیه فرسودم و کسے نخرید
چو غیمت نه دم روزگار بغیر و شید
مرا بدست هتی گرفته نقاب سپرد
خندنگ غمزده گره بر کمان ابرو خیزد
عنان دل ز ملالت بتاب و دستم گیر
ضمیر روشن تو لوح محو و اثبات امت
چو زره خلق جهاں در سواش میکردند
تنم ز سبیل بند زمانه کاشت شد

حذر ز راه نظیری که خانماں سوز است

مباد این خس سوزاں بدست باد افتد

جمهور راه نگاهم بال و بر بند نیست
ضراب ز گیس و نگین دلاں مستم
ز غم بگونه زین شد چه چاره کنم
ازین کشا و جیناں ثبات عیش مجو
بزر سراس بساز و محو خلا و ست کام
ز خوان بر نعمت و دریاں نفع بقسمت ده
مکتور ترے که نیاموختند سر بند نیست
که بر طریق نظر مهر گدردند نیست
قبول صحبت صاحب دلاں بر بند نیست
که گل بدیند بخوار و یکنی نمرند نیست
دوا چو دار و سئے تلخت کند شکرند نیست
که طعمه ز غمت خوشگوار ترند نیست

بدرد سوز که بربستر آب عتابت
چهره یاد جور رفیقان کنم نصیبم بود
مثال مالک دنیا و حال مستقیمت
سزد که مقنعه بر سر کنند آن مرداں

نظر تراست نظیری که محو ذوق شمدی

بهر که غوطه بدیاری نزد
وقت شد سبزه فرش در پیچید
آفتاب از کمین بر آمد سر
مسند سبزه نخل بگذار دلم
همه ذرات خاک بت گم را
حسن رنگی جهان نموده بوم
زناغ کز نه بجد کند پرواز
اصل بهتر که ترک فرع کند
دیده سبیل بهار شد که جهان
ترو خشکی که کوه و صحرا راست
ز حمیت خازورنج خارا را
ارغوان را که خون کند سیلاں

بس فریب چمن نظیری دید

از بهشتش عنان نظر پیچید

عشق است طلسمی که در دایم ندارد
بس حله الوان بعد عشق بریدند
بادیکه وزد و جد کند مست مجنت
بس زادیه حال مرار و زلطیف است
آغا جوغم شده پایان مجنت
از خویش تسلی نشوم تا رفته هست

آنکس که از یافت نشان نامجلد
یک جامه بر اندازد اندام ندارد
عاشق بیرو سودای من و جام ندارد
تا بس انفس صبح و دهمش تم ندارد
کله نیست با نجام که انجم ندارد
پروانه نجبان با ختن آرا تم ندارد

کوتاہ نظران در طلب توشہ اند
 زان دانہ مشکین و خط سبز ندیم
 حال زیر لب از پادشہش بوجہ بند
 سرخوش ز لبش بیش شدم کز لب باغ
 عریانی مار شرف کعبہ پوشد
 جز طبع نظیری کہ حق عشق ادا کرد
 کس نیست کہ در گردن از و دم ندارد

نہ دل آزادہ پایے بست شود
 بہمتہ کال با عقد ال افتد
 عشق را پایہ معین نیست
 بھولے کہ در دماغ افتد
 کار از انکار بکشداید
 شرم از چشم پارسا ببرد
 کہ بیند طلوع حسن ترا
 چوں نقاب از جمال برداری

بحر در سستین نظیری راست
 کے گرم پیشہ تنگ دست شود

ایکے ذول نامند جو حرم حائل کر داند
 از کد امین دودبان میں دلیل افروختند
 این گل شہر بلخ خود روئی نمی آید بار
 در خیال قید زلف غول ہر کس مانند اند
 از قدم تا فرق ناز و نوش و برابر و گره
 از پئے دنیا مشو پویاں دریں موج سرب
 خلق را در ہر نفس موت جیتے مضمر است
 جوئے از میدان سربازان کج ذوال کالی ہوئی

ہمکے از ہنظر بچشم بسمل کردہ اند
 چرخ را پروانہ فنا و نوس مخمل کردہ اند
 تخم بجا کشتہ صد جا آپ در گل کردہ اند
 فکر دیگر کن کہ حل عقدہ مشکل کردہ اند
 خوان دعوت چیدہ اندہ منع سائل کردہ اند
 ہر نفس نقشے پدید آورہ ہل کردہ اند
 در ذوال زندگی زہر ناہل کردہ اند
 طے کوہاں سرنشہ راہ قاتل کردہ اند

ما بچین زلف گشتی بر کنار آورده ایم
 گر خود گرم چو نیم در روانے کیستم
 عشق دریا نیست که شمع دیر سال کرده اند
 ذره ام اما بخور شدیم تھیل کرده اند
 عشق را منگامہ لکھ و زان لظیری روشن
 ہر طرف از گفتگویش گرم محفل کرده اند

بغیرہ روز استم ہمیں معاملہ بود
 نصیب من نازل در بے دوا گردید
 قصور طرز نگارم تمام حسن شکست
 ہوئے من سبب اجتماع دلہا گشت
 بصفہ نقش خط و خال خوشنقش نقاش
 دلم ز سر دہانش بقیل و قال افتاد
 لبش بدادن کا محم منعم و جہد اما
 فریب قول بداندیش گرگ فاسد گشت

بکثرت گفت و خجل می کنم لظیری را
 ز قول بخوش فراموش کرداں صلہ بود

کسے ہلک حدوث از قدم نے افتد
 بروشنائی دل رو کہ زنگاں رفتند
 من ایں موقع ایوان یکنم روزے
 زبان دعوت و تسخیر بہ کہ بر بندم
 مسافر نے کہ بنا بود و خود میند
 دلیل عشق نزدیکے کہ در مہر کا ہم
 چنان ز شوق تو گردیدہ اند سرگرداں
 چنان بہر متش روئے تو جذب دلہا کرد
 بذکر من خط نہیاں کشیدہ آما
 ز لہو خاطر بار اں چنان مقیم شدیم

نویسی اور لظیری دھاگر در سنگام

ز شوق نامہ بفکر

بہر مغرب کہ بویگہت اصرہین گیرد
مستطام تیز پایہ تا نصیب از پیرن گیرد
فقیہم گردن تر دار و دماغ بیکجاں را
پسر کم کردہ چوں انس بابت انجن گیرد
قدق از کس چہ منجوا ہی سبق از کسچ میگری
ز دل جوہر چہ منجوی کہ فیض از خوشن گیرد
فدے نقاش از نیرنگی صورت نیامد
فریب نقش شیریں دل ز دوست کو کین گیرد
نفس تلخست تا طعم حقیقت نیست باغوش
سخن شیریں بود وقتیکہ اورنگ سخن گیرد
ز خود برگذری شد ہی کئی دولت جویشی
عزیز خلق گرد دہر کہ در غربت وطن گیرد
دریں دیر کین چوں امین گرد خاطر انسان
ز غریبی آذین شادوم کہ از شولش آدوم
چہ راحت از وطن آزا کہ بارش در سفر باشد
بہر زندگانی چاک زد بہر کس گریبانے
ز بیل بوئے کمال شرک ہی آید تو نیم
وراثت وصال بکیر از من برہن گیرد

سخن ہر روز عالمگیر تر گردد نظری را

کہ مردم پیش جادو صایہ گل کہن میگرد

دیرین دینار عجب مضر بان یک رنگ اند
کہ دل برند بصد لہ و بیک آہنگ اند
ز صحن سینہ کشاید چشمہ چشمہ نور
بزخمہ صیقل آہنہائے پیر زنگ اند
کلید شادی و غمشیر غم بخت دارند
بدست بر سر قتلح و قبض در جنگ اند
بدل زغمہ بر شیریں صحرارت آیزند
بصوت چوں شکر و شیر آہن فنگ اند
چو حد زیر و بجم لغتہ را بگردارند
بہر مقام خفیف و ثقیل ہم سنگ اند
سبکد لاں چو بقدر اک شان آویزند
بفتح یک غلش این زلہاں چو لغتہ جنگ
ز سر عالم لاسوت میبہندش
بہر آرنک بر آند این فسوں سداں
بگوش گوشہ تحویرش از زند آفتن
سواد صومجہ را سخہ فسوں سازند
کہ دل برند بصد لہ و بیک آہنگ اند
بزخمہ صیقل آہنہائے پیر زنگ اند
بدست بر سر قتلح و قبض در جنگ اند
بصوت چوں شکر و شیر آہن فنگ اند
بہر مقام خفیف و ثقیل ہم سنگ اند
بطنی نیم قدم در هزار فرسنگ اند
بروں روند کہ ز سینہ و بخل تنگ اند
ز بردہ دگر اند این گروہ نیرنگ اند
کہ آفریدہ صنع ہزار نیرنگ اند
کہ بر فروختہ بجر عہدے گل رنگ اند
کہ طبع کا رنگہ نقشہائے آرننگ اند

مشاطه رُخ مُستند بام و قدح اند
اگر چه قاطع ز بند مایه پوشتند
دیل اهل فنا نیند در عروج و نزول
نظیری از پی این جاف و دان بسیار

که در ربودن ادراک چایک ژمنگ اند
نشان پاش بنز کام قبله گاهای کرد
که با کلاله جعد تو کج بکلاهی کرد
سفینه مردم چشم بر آفتابهای کرد
فلک مسخرم از مایه تابهای کرد
مشاطه خال تر افرد در سیاهی کرد
مقیم کنج بخت گشت و پادشاهی کرد
بزار قاصد موزوں بنکته رهای کرد
ز شوئے من رخ تو خوبان خواهی کرد
که آفتاب و پیش ثبت گواهی کرد
که عارض و ذقنت یوسفی و چای کرد
که دل مطالعه صورت الهی کرد

عبادت سحری را مکن نظیری کم

که هر چه کرد و عابائے صبح گماهی کرد
دور از تو نتواند قحجم خالی کرد
حل هر عقده که مے کرد و خوشامی کرد
عشق لبس پاییزه نوحه مرعالی کرد
رخت مجنون نغمه بر د و مرقالی کرد
بگس آلوده شد از شهید و گدا بی کرد
جانے خسته دبر و سوز و غریبی کرد
گشت و کو که دل از گریه توانی خالی کرد

گر دش چشم بنای مستی من حالی کرد
قبض در کار ندیدم چو شدم مست مدام
پایه جبریل بکسی خیالم نرسد
شور این بادیه از بادیه گردیست مدام
هر که بر خوان طمع دست نیانید رسید
عجز در مجلس اصحاب بکارست که جنگ
و لم از خنده نوشین حریفان گرفت

قصه عشق بوصف لطولست طویلیم
 یوسف از خوانی احوال کسادی افتاد
 بود نزدیک که کام از لب شیرین گیرم
 کرد بازیچه معشوق نظیری خود را
 آن چرخ خورواں کند او کهن سالی کرد

خوشا کن بس بجوم گریه ام در دامن آویزد
 چنان در دوست آویزم بدل گزنی و جفا
 نشاند بوی یوسف و یاقوت رشتن
 مقیم گم گشته تو بیری تو با بلبل ماند
 گرفتار در وانه سوزم در غمی گیرد
 وای دایم بدست طعن اصح چون سن و لطف
 چراغ ما چه زیب و فروید محفل سرای را
 به بینی که جلالت از سر و پر وین مشویم
 پی در درد نظیری این همه گفت و شنود ام
 گنج می چینه از گلشن که خدای در من آویزد

نگاهست چشم باد و برنت باد
 چو گل از تابش بر میفروری
 تعالی الله انا لطف بنا گوش
 چنان در دوستی تو سن غنائی
 نصبا تریاں در دوستی که رسد
 مزاج خوشی داری که از دور
 ز بس و خوشی عزالت رماند
 مکاره نازیک از سر نهادی
 خدنگ چشم زود از زبانه لکمی
 چو عزم بدست خویش نماید
 فیست خال هند و برنت باد
 مزاجت گریسته خود برنت باد
 که بر تاب بدن رو برنت باد
 که رخسار طاقت مو برنت باد
 دماغت عطر گیسو برنت باد
 نگاه چشم آه بو برنت باد
 دل شوریه ام بو برنت باد
 جینت چین ابو برنت باد
 کمانت زور بازو برنت باد
 عنان ز آنبو بای برنت باد

بخت و ناز تو گردن ہنس دیم کہ از صو کجاں گویا برنت آمد
چو آید در بیان گلک نظیری
کالی تار صد تو برنت آمد

شحمہ از حسن جاناں ریختند
زال ہمہ طوفان کہ بگنجیت عشق
از قضاں آں جرعه چوں آمد جوش
رشح نورے شند ہویا ہر کج
از خمار وستی آں تو یک
ہر طرفے رنگے بکل بسر شستہ نشد
شہوتے انگیند از مغز نے
وانکہ از الماس بہر جان مایہ
نیز کردند ازاں آلودہ زہر
آب کردند از دل مایہ پارہ
لالہ حسد و عمل آب طر
عکس از داغ دروں برداشتند
اینہم گہائے سبز و زرد و سرخ
جو ہرے از قول شعور انگیز ما
غنجہ را دل زالاں بولے جانخیز
رنگ ہر نقشہ ازاں انگینت طبع
داغ ہر زود ازاں اندوخت عشق
نگینے بر خاست زین سودا لبصر
اصل این فرغ ازین شد عطر سبز

مایہ مے ماند باقی زین عبیر

نظیری در خراسان ریختند

پیراں کہ وقع فضا بت شرم بردہ اند ، آب بخ جواں بدیم پیر بردہ اند

چوں من بآنکس سال که نفس کرده اند سرم
سرگشته اند اگر چه تحصیل تحسیر به
از سالخوردهاں نبود خوش فصول از آنکه
پیران ز روز تیره سیاه کار میشوند
بنیادی و غرور جوانی نمیدانند حیف
شادی بشیب گرمی و اقیوں بود چو خط
که گنج شود بمادار از آنکه برافشازد
باموسه سمجھ سبجه کا فور نکردند
یوسف فریب گرگ مثل کجا غور
و چشمی چو تو شکار نظیری کجاست شود

شش بهانه و ایام نفس گیر برده اند

چه غمست کین که فریاد من دارد
بآب و آتش از سر کشی نرسازد
ز تیرانه فلک را کیس بر انگیزد
مندیم غصه که روستی زمین بگرداند
بچشم دل ز سوپای دل ضعیفم
مبارک که بدف رتد آهین سازد
چه اغما دغم بر دو رویی غماز
بیمه علاقه دل باید مقید بود
من آس غریز را هم که بخت ساعت
رسانست دست تخر که نزل من گیرد
بمضر که ندیمان ز نظم من خوانند

ز نگره کج رخ نظیری عجب هراسم

که کار با ستم مراد بر مراد من دارد

دیرین سپید رقم قسمت و جوانه نمیداند . اثر از مهر و خط این کهن قباله نمیداند

میکل و حکم و دفتر و اسالہ نمائند
 اریں مقوله حکایت درین مقاله نمائند
 خواص مہر گیس ہزار سالہ نمائند
 بغیر روی مے در تہ پیا لہ نمائند
 کہ شستہ کد و شستری کمالہ نمائند
 مہ تمام فلک شد نذر و ہا لہ نمائند
 زینہ زار حکا غیر یک غزالہ نمائند
 کجاست خاک کہ داغے بروے لالہ نمائند

ہزار قرن بریں قصر مردان بگذشت
 زباب رحم و مروت نشان چہ بخواہی
 زبس مرد و زنان منفعت زان شیرا رفت
 سرانچہ صاف قدح بود در ہاں خوردند
 مجوسے رحم ازین گرگ ماہ کنعاں در
 شکوہ چشمت پرویز و حسن شیریں رفت
 زجنس خویش ہمہ بیدارے کف ایام
 نہ میں گداختہ آتشیں خدا را نرسد

لوالہ حجتہ تن پروردان نظیری شد
 بیا کہ قسمت ما تو غیر ناہ نمائند

عشق بجا بہت و بود آمد	عالم از عشق در موجود آمد
ملک از عجز و سجد آمد	در بشر کرباے عشق نمود
آنگہ بر کار ما حسود آمد	رو شد از صدر بارگاہ شہود
عقل و لوح و قلم فرود آمد	عشق بر تخت از زبر نگریست
ہمہ از عشق در نمود آمد	ہر چہ بہت نمودان داشت
ہر چہ در معرض شہود آمد	نیست تجز عشق و عاشق معشوق
شکل این گزیدہ کیود آمد	عقل بر کار عشق سوخت سپند
بود ہر چیز از نبود آمد	عشق صنعت نمود بے آلت
عارے از جنس تار و پود آمد	بہ ماہ مجنوں درو کہ خلعت عشق
دیر ہم زود ترزد و دود آمد	عشق را عشق دی و فردا نیست
شعد بہشت و سخن نمود آمد	شد جوانی و عشق و عرض و ہوا

ز سخن بر لب نظیری جوش
 عشق در گفت و دو شنود آمد

شک در دیدہ نیام کہ حجر با ہم ببرد
 تپش و تپش من اگر سوا نش سزد
 حامل گزیدہ کنم بشرم کہ آیم ببرد
 صد احوال است کہ کس بچہ خواہم ببرد

جز خضر راه بدیوار خسرا بم نبرد
 که بهما بخش نروم تا بعتا بم نبرد
 نوئے از سوختگیهای ز کبا بم نبرد
 زود مستم بسوئے بزم شرابم نبرد
 سوس از راه بهر نقش ششرا بم نبرد
 که ز مسجد بخرابات خسرا بم نبرد
 نه دزد باد که از پایست تا بم نبرد
 صد فسوس ساز نشاندست که بم نبرد

نیست از پاداه بجز باد نظیری در دست

نگذرد آب روان کام که آیم نبرد

صف آهوش بد بنا که کشیدن نرسد
 کار بسمل زنگامش بطپسیدن نرسد
 که زرگ تا برگشها چشیدن نرسد
 دچمن سروچانش چمیدن نرسد
 دست صیالصدش برمیدن نرسد
 فکر خیر ز شوقش برمیدن نرسد
 کار از حسرت بادست بیدن نرسد
 که بسبب فتن آسید گزیدن نرسد
 کس لبهر چشمه حیوا بدویدن نرسد
 که ببال وین خبر دل بریدن نرسد
 مالک از گرمی سودا بخزیدن نرسد

پوشش از گوش شود محو نظیری ترسم

گوش کین لذت دیدن بشعیدن نرسد

بنالم کند را دل ناله مظلوم ره دارد
 گدای عشق بازی بهال بادش دارد

گشته ام بچه سپهر حادثه چون گنج تهم
 نوار ادعز و تنزل شده ام می خواهم
 بسکه عطر گل دل را مشامش بگرفت
 سرخوش از گردش چشم و لب میگویند
 قطعه سبز خطش دیده ام از چشمه نوش
 بکنم یاد لب باوه فروشش بمن باز
 نبرد مرغ که واکند امندم
 بهشت از فرسفتن کیمین نظرم

دیده ام نیم گناه که بایران نرسد
 معنی وحشت زدگان لب بسیارست گردد
 بهیچکه ذوق کامش برگ جاں نخلد
 طره برباد فشان عشوه گلزار فروش
 را هم خاطر شود انا باشارت بر مرمد
 بارخ هوشش بشکارش چه کین و چه کند
 نده جوه عارض که تماشای را
 کرد لخت بگرشور مگر گستاها را
 خضر توفیق بار راه نمنا شد ورنه
 جذب اقبال عروجم بمقام انداخت
 اگر از چاه بایں جابه برآید یوسف

پوشش از گوش شود محو نظیری ترسم

گوش کین لذت دیدن بشعیدن نرسد

عنان دل ز خود را بی بفریادم نگندارد
 دل دیوانه ام را گنج درویرانه افتاد

چه گوید کفر فخر و بے باستگی را حاجت نیست
مرا گو سبست کبر در دماغ او که بانی او هست
تجلی جمالی هست در هر جا که فو قی هست
فقی رے را که شهبانگیه گاه از خشت اندر شد
حکا متها ئے عهد دوستی را کرده ام از بید
بهاں بهتر که کشائی سر را ز دل مارا
بخاک پایے گلبن می نویسد شکوه از عزت
کسکو عشق گمراه شایچه پر و له بگم دارد

شبنخون غم از جا ورست آورد نظیری را
ز اشک و آه شب سلطان مایل و سپید دارد

ناوک غم جاں شکر فاسینه گز خوش نشود
سینه پر حسرتی دارم که از اندوه او
پیش شد گشتگی چنرا که پایم پیش شد
یک توجه از تو در کارست و صد عالم را
شب نرزم های غم بیدار دارد خلق را
من هم از فریاد خود آرزو میگیرم و لیک
بسکه میتو جامه جاں بر من تنگ شد

وصل اگر خواهی نظیری شوقی را سر پایازد
نور عشق ست این چرخ وادی ایمن بشود

دل از ناله خوش گردید امید اثر باشد
اگر دیده دیدها نباشد بهر پاس دل
ز حیران روز مارا در غبار غلے دارد
نگویم جسم او را کشت نغمه غمزه را نام
مکن دورم که بس دشو باشد بال افتادن
دل تا خوب آسایش نگردد روز خودی
بے آسود سستم این خدگم کلمه گر باشد
نجمت از تغافل های بیجا در خطر باشد
نباشد در شب مارو شنی گز خد سحر باشد
که صدره مرده ام دید و د عالم بخیر باشد
ایسر را که در زین طرم بر بال وین باشد
بخاطر شوه آید که آن جاں سنود تر باشد

نظیری شاد دهم باشی که خدمت کار دیرینی

کہ اس قدر زخمیت پیش او خاکت بسر باشد
 ہرگز بسیر گل دل مخروں نے رود
 عشق از جہاں بیدن و از خود گدشتن ست
 کار و فانی پس با فسون نمیرود
 یک دل میدہ نیست کہ اوخوں نمیرود
 از خون ما کجا ست کہ جیخوں نمیرود
 و رہد لے کہ لب بخوں نمیرود
 کوتاہ میں ز لفظ بمضموں نمیرود
 شب نیست کیں فروش بہاوں نمیرود
 آہم ز افعال گجروں نمیرود
 عاشق بدرس پیش فراطوں نمیرود
 دیر است ناقہ بر سر مجنوں نمیرود
 راہ و فانی فرقہ عشق بستہ شد

بوی نسیم فقر نظری شنیدہ است

از رہ تاج و تخت زیدوں نمیرود
 ہا ز م آں مے نمک آلود کہ غم باشد
 بہشت راحت الم کلیہ اضراں بومین
 نہر شبم عشق با فسون فوسے بند و خوب
 شمع مودائے دلم را سر و ساماں مطلب
 دعوی ذرہ در و رخ است کہ عاشق باید
 ہر کسے از تو نشانی بگیاں می گوید
 ہرگز از غل بری کہ شمر انس بچید
 غیر اخلاص و محبت نبود شیوہ ما
 نکند بندہ مجبور گناہے ۱۰ ماہ
 گر ملاک ز سر سدرہ بجا بست آید

از تنگ حوصلگی ہائے نظری در حیل

عشق صرمان آید کہ دہشت گم باشد

کسے کو تشنہ وصل است با کوثر نمی سازد
 کله بخشی و سربازی شراب عشق ہے آرد
 بشیدای مزین طعنم کہ بہت از بجا دل
 عجب گر آسمان سماں تواند داد کام را
 کد میں شعلہ روشن میکن ایش جہرا غم را
 اگر بیگانہ کہ محرم دشن میوز د از در دم
 ز روز وصل در شکم ز شام بھر د افغان
 رہ غیرت خطا کست ہنایش تماشا کن
 بے انتھاں آرد چھائی را چہ آذر را
 ہاں عشق است بخود چیدہ چندیل تہاں درہ

ندام حال شہبائے نظیری این قدر دلم
 کہ جز بایں نے گرداند و بستر نے سازد

بیا کہ بیتو غم از خاطر م بدر نرود
 وراں بساط کہ من خواں عشرت آریم
 ز شہر خویش مرا شہرہ تو دور انداخت
 چہ میشود چو کیماں رہ غریب نرند
 بطبع شوق تو نازیم و آن پذیریش
 دل نزار و تن برد بار خواہ عشق
 چو خون مرده سید وئے باد و تر پوت
 دلم یاد تو دریا نمود چشم و منور

بر آستانہ رہے غا نظیری را

کہ قد مجلس خاصاں بایں قدر نرود

آمد محر کہ دیو و دم رفت در واکند
 ما قابل نشا و شوکر خدایتیم
 تا ہمدنو شکوہ کر کرد گلو کنند
 نمہ بہر آزمائش ما در سبک کنند

با سبب غم اگر عاشق سدا لب تر نمی سازد
 سرے کیں نشا کر کش ساخت با افسر نمی سازد
 کہ طفلش غیر خوف عاشقی از بر نمی سازد
 چو طالع از کسے برکت با اختر نے سازد
 کہ مورے رائے نیم کہ مال و پر نے سازد
 کسے سویم نے بند کہ چشمے تر نے سازد
 وے دیوانہ دارم کہ ہا لب نے سازد
 دراں وادی کہ عشق دوست باقی ہر نی سازد
 اگر خوشبو و تکر ز خود بستر نے سازد
 کسے بر معنی یک حرف صد دفتر نے سازد

آلودگی بگریه زرد اماں نے زخم
تصدیق کم کشند گل و بادہ تابکے
کو زخم عاشقانه کہ در جلوہ گاہ حسن
تو کا دل بنیہ بہ معشوق و انگذار
حق عطائے عشق لب از نیل بیچ ادا

دیگر آب دیدہ

چندان نماند دل کہ غم و غصہ نو کنند

عیشم خوش اداں شعله افروخته باشد
از محنت لب بستم آنکس نشود آسماں
در عرصہ گلزار کنت ناله ز تنگی
نیکی ماوراء بازار خسریو ناله
محتاجی ما باعث آسائش باشد
گرمی مفروضید کہ در مجلس مایست

از صدق نفس چند زنی لاف نظیری

مشکست ہمہ سرب و جگر سوخته باشد

زناں خرم کہ ز ایدان بقدر آب جو کنند
یا بند جملہ ہمسایان و جام جم
در خشت و سنگ مایکہ دیدم معانہ
از خود گدازنے دامن پر سبز تر نہ کرد
ظرفی ہم زناں کہ مبادا بسو روی
خونہ زخم فاش کند ورنہ عاشقان

با کالہاں گذار نظیری شراب را

شاید گلے ز گلشن این دشت بو کنند

شب فناں را بدر خلوت مایہ بود
شورش و عریضہ و شرب آن لطف داشت
نالہ برچید اگر در ویش آزارے بود
بخت من بود اگر فتنہ بیدارے بود

دل بر ایشعلہ مگر شست و شو کنند
در کار بے دماغی ما آبرو کنند
صد چاک دل تبارنگاہے ز فو کنند
بے طاقتی کن کہ نکویاں نکو کنند
کز خلق عمر در سرایں گفتگو کنند

ہر نذر مومے مرا بارخ و قد کلمے بود
گل بیچارہ مگو گلشن بے خارے بود
یوسف بر سر ہر کوچہ و بازارے بود
ہر طرف جاں بکف استادہ ضربے بود
نہ غم پریشش نہ رحمت گفتارے بود

دروصا لش بنظری نفعے باقی بود
دیدمش بر سر آن کوئے غب خودے بود

نالہ از ہر جا کہم خیزد با بجائے رود
گویا صد یوسف پیش بولنجائے رود
تا برگ از طفلیم بہان یغماے رود
ہر کرایک دلم است آنجا بسوداے رود
ہر کجا بیند گویندش کہ فرداے رود
کنو درش تا میروم دل در تہ پایے رود
صد کسم پیش و پس از بقاضاے رود
خاطر شوریدہ مخجون بھجر اے رود

شہر و صحرا نظری سوخت از آہ و داغ
میرود نو عیکہ پنہ رازی ز دنیایے رود

دعا بدرد سر آسماں نخواہم برد
ز رشک نام ترا بر نوبیاں نخواہم برد
کزین معاملہ غیر از زیاں نخواہم برد
کہ از بلا بے شب ہجر جاں نخواہم برد
دگر بخوش تحمل گساں نخواہم برد
سے کہ وقفہ نوشد ز آستان نخواہم برد
چہ چلے غنچہ کہ رگ خزاں نخواہم برد
ز شوق بو بسوزے آشتیاں نخواہم برد

خوبشتن را بدم سحر بدوے بستم
نہ غم مدعیاں بود نہ آشوب ندیم
مصر و بیاں دلم را از بس آمد شد او
بر دل خستہ من بود نگاہش ہر چند
حسن و جیرت ہم افشاے غرض میکردند

میروم جائیکہ غم آنجا زد لہامے رود
وقت جاں دادن بذبال گل نیم چنانکہ
تخمہ رضواں اگر کف ندام دو نیست
نشاند از دوسے بختجاں فروشد می فروش
من نخواہم رفت اما ہر تسکین دلش
بر من اندوہے بجوم آوردہ از بحر اں او
میروم نوے ز کوئے او کہ پنداری بخشم
گر ز لوح چہرہ لیلے ہی آمد سبق

بکش بسوز کہ نام اماں نخواہم برد
مکن ملاحظہ از کشتنم کہ روز جزا
ز دل طیبیدن آغاز عشق مے گفتنم
راضہ طراب دلم روز وصل معلوم ست
بسراست چہ کنی اے فراق بے رحمی
اگر ز دامن یوسف کشند بالینم
بایں ملا کہ من میروم بسوے چمن
نظری ایں چہ بندی و نیز پروا نیست

شیرچو گریز ملکات اول یغمائی دهده
گر نه اول ترک دیدنایه هر جای دهده
ذوق کوثر در مدائن موصحرائی دهده
زناں نمی میرم که ترسم مرگ رسوائی دهده
بن بخت دید چو سیم سر بشیدانی دهده
صوت مطرب بادش بگذا گیرانی دهده

شکو که مکر کن نظری اگر کسی یاری نکرد

درخت ماسوز در چه نقصان تماشائی دهده

اشکم ز تماشائے چین رنگ برآورد
یک انغمز معنی بصد آهنگ برآورد
ناشهر تاراج رود جنگ برآورد
گرد همه شهرم بدف جنگ برآورد
غم خوردن کم حوصله رنگ برآورد
دجیب بغل آینه ام رنگ برآورد
شوخی تو فرسنگ تفرنگ برآورد

ایں خوں شده دل بسکه خرابست نظری

فریش تو نتوان مش از رنگ برآورد

ورنه ما گرم دعاییم و صراحت دارد
آتش از گرمی ما چشم حمایت دارد
عشق آری نبود هر چه نهایت دارد
بر کجا کار عشق بختیبت دارد
جنس نایاب خریدیم که کفایت دارد
مهر در دست بر دانا چه حکایت دارد

کفر و ایمان نبود شرط نظری در عشق

بنو کا فر بنم ایم که ولایت دارد

حسن چند سزیدل شوخی و خود رائی دهده
دیدۀ عاشق نیاید ذوق از دیدار دوست
لذت دشنامش از من پس کا بد تلخ و شور
گر بخود از جبال داد غم معلوم شوق رو دوست
در بیابانهای گنجیم اگر طغیان شوق
گریه ما تلخ و طبع میزبان بخشش بندیر

گل آمد و لبلم نه دل سنگ برآورد
میخواست زمرغان چین شود برآید
عشق آمد و در شهر خود آئین خرد دید
مطرب ز برم خرقه سالوس بد کرد
قشب نیست که از شادی بسیار انجم
یکبار عیب و نهر خویش ندیدم
در راه وفائے تونه طویست نه عرض

نالہ را نیست اثر کرد تو شکایت دارد
مرده را زنده مبادیدم ما باو العجباں
ذوق هر مرغ با ندره پرواز خود دست
عمل مصالح و طایع بجوئے نتانند
کس چه داند همه مایه بنا بود رود
دفتر ناله ما را نکشاید زهم

و در کس را بمن و بودن من کار نبود
دولت آن بود که این فرقت دیدار نبود
بیچ دشواری بدیدار تو دشوار نبود
خون من ریزی و گوشت سزاوار نبود
خورد افسوس زمانه که گرفتار نبود
از چه کارم مہمہ عمر ہمیں کار نبود

باعث زاندم از بزم بجز عاںر نبود
تا شدم از توجہ انفسہ با عالم نکرد
ہمہ آسان ز جدائی تو ممکن نکرد
بیدی در ہمہ جا نام بر آرم کہ مباد
تا کہ از ہر ہائی سخن مرغ اسیر
عشقم از سود و زبان دو جہاں فارغ کرد

خوش ملی کرد نظری برش امشب عالی
سد سخن گفت کہت کشتہ اظہار نبود

چراغ را کہ دودے بہت دیر زود نگیرد
چو صیدے بہت صیادش اول سخت نگیرد
شکوفہ اول افتاد درخت انگہ نمر گیرد
دگر بہتے رسد مخمور راستی ز سر گیرد
مباد دیگرے صید زرا از خاک برگیرد
صریفے آہگی یابد کہ از عالم خبہر گیرد

محبت بادل غمیدہ الفت بیشتر گیرد
پس از دار تنگیا بیشتر گشتم گرفتار شس
محبت بیشتر قائم شود چوں بشکن پیاں
اگر بادے زد و شتاق را شور و سماع آرد
مشو از حال من غافل کہ زخم کاری دلم
مر این مے کہ برد و شوش ل مجروح خوابد کرد

نظری کوئے عشق رت این شاہ بازی وندی
کہ گریارے رود اندر دست کس یلے دگر گیرد

نشا ط آمدن و گفت و دایع ندارد
کسے دوکان کشاید کہ این متاع ندارد
کہ بیچ پایہ براں پایہ ارتفاع ندارد
کہ دہر بر من و حال من اطلاق ندارد
کہ سر ز جام تنگ مشربیم صداع ندارد
برابر پروانہ شعبہ ندارد

بہج و وصل تو جہاں الفت و نزع ندارد
بشہر ما نفوذ شد جز رضا و محبت
براں فراز کہ من میکشم عروج مقابست
چہاں حقارتم از چشم اعتبار نگندہ است
برطل خون جگر میخورم ز نکتہ بشکرم
ز تیرگی شب انتظار شمع امیدم

عہت بوعده لطفش دلت خوشست نظری

کہ دام لطف کہ با محبت تو نزارع ندارد

کمند و دام ما غیر از کما غم نے گیرد
مکن بر خوان ما ہیستہ بحر ماتم نے گیرد

بجام تا تسم لعلت ما ہم نے گپہ
کہ ظرف ما ازیں یک قطرہ پیش کمی گپہ
کسے داروئے خواہد کسے مریم نمی گپہ
شمار ظلم و بیدادی کسے برہم نمی گپہ
دل مارا ہیچ آن زلف خم در خم نمی گپہ

بآہ و ناله سے جوید نظیری بر دوت لپٹ
نکدہ و صفت نے آرایہ و عالم نے گپہ

کنا حسن راجز و محبت ازیاں گم شد
طفیلے جمع شد چند انکہ جلے میہاں گم شد
چناں شوے بر آو دم کہ وقت دشاں گم شد
گدا آمد کہ صمد قرب جوید اتاں گم شد
کہ مضمون سخن صدا بار از دل تا باں گم شد
عجز کعبے رفیم راہ کارواں گم شد
طرب تا بست در بریں کی آسماں گم شد
طرب را در سرف عافیت نام نشاں گم شد

اگر پرسد کے نظیری را گوید شش

کہ در دامت آفرینے کہ شب از آسماں گم شد

جنوں زبانیہ ابرہہ سے خیزد
بزلق یا لکن قطرہ بار بے خیزد
غزال شیفہ در مغرور سے خیزد
زیر پر شجرے صد نگار سے خیزد
سے کہ رفت ز فوش از کد سے خیزد
نہ از فراق جریقاں بھار سے خیزد
کد بادشاہ ز سر اعتبار سے خیزد
کہ صید افکش از ہر کنا سے خیزد

نصیب دیگران مہر لفظ ظل خندہ لبر زبست
بشرینی محبت در دل دیگر زیادت کن
مریضان دیا عشق خوش پیماوی دارند
احساب امشب و فردا بزلق ہدیہ نام
سے از خاک کو گم گشتہ ما بر کند شاید

زبید او تو ظرف مہر رانام و نشاں گم شد
ز مہر بواہوس گرد دولت عاشق نے گرد
نہرینے غنی میدسر و داز تو بیا دآمد
بنالاش خواہم جا در دولت افتادم از چشمت
پس از عمر سے شدم عصفے نعم خندان پیش آمد
متاع ویر اگر دایم بر مار و بکن ز اطلد
ہوس تیاقت روان من مخرج کار ہا گرفت
ہوس را در فراق مرحمت خواب گران گرفت

ز گہمت سحری شوقی یا رہے خیزد
بروسے یا رنگہ رنگہ بیزے افتد
سحاب ول شدہ در کوہ ہار سے گرد
بر دستگیری عشق ناقہاں احوال
تنے کہ رفت ز پا بر غدار سے غلطہ
نہ از وصال نواں مال سے گپہ
سملع زندگی و گلشت لذتے دارو
ہمیں کہ خاطر فرصت رسد صید شش کن

ہمیں کہ قسمت خود یافتی غنیمت داں
 کہ اندکین گہ شیراں نمکناں سے خیزد
 دریں ہوا در خلوت حکیم نکست
 کہ ہوش میرود و اختیار سے خیزد
 جہاں خوش است نظیری قلم بکھوہ دور
 کہ گشت کر ز سر نوک رخاں سے خیزد

چہ شور بود کہ عشقت بمن کرامت کرد
 کہ نارسیدہ قیامت دلم قیامت کرد
 حدیث من کہ مجموعہ وفائے تو خواند
 کہ نے بچوں دل و دیدہ اش علامت کرد
 بکعبہ دل من عاشقان نماز آرد
 کہ قبلہ شد صنم و برہنہ امانت کرد
 بہرین زکنم صد ہزار سجدہ شکر
 کہ در دیار تو دل نیت اقامت کرد
 قضائے کفر ادا میکنم کہ بر من عشق
 نماز و طاعت چہل حالہ را عزامت کرد
 نثار دیدہ تصدیق و تم کہ بخت جواں
 بکویے نذر و نیا نو بر فدا مت کرد
 میزان عشق نظیری صریح و سودا نیست
 دریں معاملہ نتواں ترا ملامت کرد

بے تو بر بال و پر مرغان گلستان تنگ بود
 صوبت بلبل در حرم باغ بے آہنگ بود
 حال آں گلگشت صحرائی کہ من کہم ہمیں
 لالہ را در تہ ہر سنگ پر خوں جنگ بود
 بے تو بر چشم نمک می بیخت باد صبح دم
 گر چہ مروارید سے سایہ ہر جا سنگ بود
 سایہ مجنوں میشد از را ہے کہ من کہم گذر
 کہ ز خیانت خیل صدیلی البص و فرسنگ بود
 نامہ دشمن ملامت بے تو سے پرواز دلم
 آنچہ برے چید زنگ سینہ ام در انگ بود
 گر فرم از نشا و دیدنت از من مرجع
 بانشاط خصمی با جان سخمہ جنگ بود
 بیش ازین چندیں نظیری شوق دوستی نداشت
 تا بنودی جام بے ساقی خمر بے رنگ بود

تو میرانی و جانم با تو ذوق گفتگو دارد
 گدا ہنگام مردن بادشاہی آرزو دارد
 تو شمع بزم ہر کس کشتہ صحبت غنیمت داں
 کہ این پروانہ ہم با گوشہ تاریک خو دارد
 حرارت انبرائے گرمی ہمہاں سے باید
 دل چون موم از سختی جہل با رنگ و نو دارد
 کدائم مجلس و سامان کہ می خوردن میاں دارم
 چہرا غم تیرہ داہم کہ مردن آرزو دارد
 بدستی سزد کہ متہم دارد مرا ساقی نو
 ہنوز زبا و پارہتہ ام پیا نہ بوداںد

سزوگر باغبان و دیارے باغ ازنا بکشا ید کہ بلبل گشت مسرت و غنچه اش فی در سبو دارد

کہ امیں بود جام لطف کے وادی نظیری

ہنوز آں نشہ لب آب غریبی در سبو دارد

منم مرغ اسیرے مضطرب از بیم جان خود نہ ذوق دانہ دارم نہ امید آسپان خود
دل از امید وصل و بیم بھراں کردہ ام فارغ نشستہ گوشہ دارستہ از سودیان خود
ز قوت خویش یا بم طعم زہر و شکر یا گویم کہ زین نعمت تنم پیرو ردہ مغز آتخوان خود
بباغ روزگار آں خود را متواضع کہن نام کہ خود می بخم خود می سرایم داستان خود
بمنز و محرم و بیگانہ عیب خویش میگویم بدشمن میدہم از سادگی تیر و کمان خود
ہر صد شکوہ بر لب بیکشاید یا دلمیری کسے کوتاہ زند قفل خموشی بردبان خود

نظیری صبر کن کیں بند از دل بگسدر روزی

ہنوز امید دارم میکت ضبط زبان خود

روز آں آید کہ با صد خواریم بردر کشد پردہ ناموس شب از روز گام بر کشد
بر سر پروانہ شمع از بھراں سوزد کہ بہت جذبہ عشقے کہ خاک تیر بجای کشد
بہجہ جاگذاشت کردے فتنہ باقی نمائند کاش چوں آید غمت رخت از در و بگر کشد
از درش تصدیق کم کردم چو دانستم کہ او خط نسیانی مرا یکبارہ برد فتنہ کشد
غم کہ ہر شب مجلس افسردہ زویش گشت نغمہ امشب از جرات چراغم دشنہ بھر صر کشد
چارہ کمزیر قراری نشہ وصل ترا بر سراب از چشم افتد دست از کوثر کشد

از فراق امشب نظیری مجلس تمام گہیت

بوسے خون آید چو عودم شعلہ دہجہ کشد

تبسمش لب از شرم خشم و کیں گردد کرشمہ اش گرہ از نانہ بر جبین گردد
کنند بیدارہ شکر و زہر اشک تلخ را بجنندہ کہ از دھراں بھجیں گردد
از و یقیمت آسائش ابد بخرم جراتے کہ دلم یک نفس غمین گردد
چو یاد از سر عالم بھد بر خیم بنم اگر دم بمم از مہر بہنشین گردد
نہ قبلہ دائم و نہ کعبہ کا فہر عشقم چو سجدہ پیش بت آرم قبولیں گردد
گہے کہ جامہ تقویٰ و زندگومینم کہ دست گہیت کہ نہاں در سائیں گردد

سخن طرازی و دانش ہنر نظیری نیست

قبول دوست مگر نالہ حسرتیں گردد.

دلہ را نور رحمت از فواید جان فرو گیرد
شہادت خانہ ام را پر توہمیاں فرو گیرد
بول پر حسرتی دلم کہ ہر سو چشم بکشت ایم
سر شک گریہ ام از دیدہ نادانان فرو گیرد
ز بس ساید بہم دگریش طاقت ناوک آہم
خراش سینہ ام را سوزش بیکان فرو گیرد
ز خور سندی ملاں کہ میتو بر بستر ہم پہلو
سرم را اضطراب از لونی حوٹاں فرو گیرد
در آں سعادت کہ آہم گرد راہ از چہ افشاں
جراحتہا تلخ ہل دود را جہ پان فرو گیرد
بحسرت می سپارم جان بہ بند از گریہ چشم را
کہ گراشتہ بیفتد و ہر اطفواں فرو گیرد

اگر بید بخیز یاد تو در خاطر نظیری را

ز دل تا بگذراند صد ہشتاں نسیان فرو گیرد

نشان آنکہ کردم قطع امید از دیار خود
بہنام در حرم کویے او سنگ مزار خود
بر بہمن از حرم برگشت و حاجی از حرم آمد
من اخلاص عرض بندگی و کویے یار خود
تو خواہی کا فرے داں طاعت خواہی سلمانی
مرا کا رست با صد قل امید و دل خود
خلل گرد بندے دین و ایمانم شود بہلت
ندانم نقص و بنیاد عہداستوار خود
ز رکاب عیارم در وفا دوستی خالص
گرم صد بار بگذاری شکر دم از عیار خود

نظیری از تو در خون زینت ہر دم از صید

تو ہم فزاک را آراشتہ دہ از شکار خود

در بر تو عیش تابستم دیگر و انشد
صد کلید آورد بخت طفل این در و انشد
در گریبانے کہ غم آویخت کمتر شد و ریت
خوشد لے کم دخت دامانیکہ کیر و انشد
تا غم از ویرانہ مارا آمد شد کشود
دیدہ شمع امید ما ز صرصر و انشد
ہیچن لکتوب نا کامی ہم پیچیدہ ماند
نامہ سربستہ ما یسج جاسر و انشد
سجی کردم تا مگر از عشق ببرد ارم دے
قطرہ خون نابہ از روئے اخگر و انشد
اضطراب از بہر جان برون یسے پروانہ کرد
ہیچ و تاب شجلاش از بال و از پروانہ شد

آنکہ شب خواب نظیری را با فسول بسببت

ہیچ کار بستہ آوزاں فسون گروانہ شد

دل تمیدانم کجاریں آستانم میکشد
 ہر سر مو بر تنم دارد خروشی از وداع
 داشتیم در سینہ پیکان خدنگت کاریے
 میکند آسودگی سیرے برگد خراب طرم
 قصہ دارنگی امرونی پیش دل برگد شستہ
 بر سر بازار جانا زاری کس آویختہ
 می کشد ہر ز کشد او نظیری ابد ازین
 گر بعد ز خجراں نامہ پانم میکشد

بقفا چشمتم نمی افتد چو این درواشود
 آنکہ او دیکبہ احشواں پر گم کردہ یافت
 دوست دارد از غریبان نامہ سبب پارگی
 ہر کہ میخواہد کہ منشور خراباش دھند
 ز دمہ غنی زمانہ شستہ ہما تالاقی است
 شد بہار عمر ناچخت ست انگورم ہنوز
 عمر آں کو بر آرم پانم از آید بکار
 کم نظیری راست بر جائے نظر افکندہ آم
 فائے گمزد و ز جزا چشم و دلم گویا شود

بر سر شاخ دیدیں باغ ہوائے دارد
 یک شکر کام امیدم ہمہ شیریں کردہ است
 برین ہم زور ست کردہ نو مید نشد
 حسن ہر جلوہ کہ از جلاے دلت را برد
 نیست در جلقہ متاں زمین آلودہ ترے
 تا بخورشید و صالاش بفراق افتد
 بنسبون پیش بار اقا مفت بکش
 تانہ ند غلط مہرہ فلک مے باز د

ہر گنگے رنگے دہر مرغ نوائے دارد
 نزد خود دہر گنگے فسر ہمائے دارد
 دہر خانہ زنی خانہ خدائے دارد
 از پیش گر بروی راہ بجائے دارد
 اہل ہر سلسلہ بانشت نمائے دارد
 ہر کہ برین گذر و طعن خطائے دارد
 کاں سر چشمہ عجب بوگ گیلے دارد
 گر چہ خصلہ بہند ذوق دغائے دارد

ہندرا ز شہرت خوریز کسے باید کرد
بمن آہن کن کہ سزاوار جسم ال تو بود
کہ اگر کشتہ شود فوجہ سراسے دہرد
شمع در سوزش پروانہ سزائے دارد

غم خور افست مشوق نظیری باتنت

بود ہرزہ بخورشید بقائے دارد

گرتشہ بر سر خم میرم عجب نباشد
با صد امید خواندند کز انتظار سوزند
رحمے نمی نمایند تا جاہ بلب نباشد
چوں دہنے کشاید کاش این طلب نباشد
صہبائے راز داند سر مست شوق کردند
گویند لب کشوزن شرط اذ پ نباشد
من یک سبب ندارم دیگر مرد بخت
یک مدعا سازند تا صد سبب نباشد
چوں فستے بیدند آمرزشے نمائند
پائے اگر غمزد جلے طرب نباشد
ہرگز دے تو اگر لذت نیابد از عشق
غم نیست عشقاں یاد اگر قوت شب نباشد

از غم دہے دوراں دل بد کن نظیری

آزرا کہ واگذارند جز از غضب نباشد

آں بخت فتنہ جو کہ تو دیدی بخواب شد
گلگونہ مہوا و ہوس رنگ وا گذاشت
دل را کہ حرف سوختگاں داغ کردہ بود
خال و خط عروس طبیعت خراب شد
در بحر شوق کشتی دل ریسماں برید
میرفت تا بر آتش ایشان کیاب شد
این نور سبیل و گل ہر کشورے نجاست
در کوئے یار خیمہ تن بے طلباں شد
دایم کسے بقافلہ بودہ امت پاساں
تا در خطا کدام گی رشک ناب شد
خشی لب بہ نشہ لبان آب میدہد
بیدار شو کہ چشم رفیقاں بخواب شد
مستی چہ خوب کرد کہ این پردہ برگرفت
تا مستقیم و دعا مستجاب شد
مستی چہ خوب کرد کہ این پردہ برگرفت

تاریخ واقعات شہان نوشہ ماند

افسانہ کہ گفت نظیری کتاب شد

دوراں مے صہرت سہہ در جہان ما کرد
بر سر چہ نہادیم دل از دیدہ جدا کرد
بازوئے نہر دارم و اقبال ندارم
نیکو شمع و کاسے نتوانم بسزا کرد
نکشود قضا شست کہ آئے بخشیدیم
بر دوست ترم نور دہنجے کہ را کرد

کو از ازل این شجودہ چرخ رہا کرد
خود فتنہ خود شربت اگر فتنہ بپا کرد
نه بر مهر آمد و نه عهد وفا کرد
در عشق کنم بگلو بست و رہا کرد
باینہمہ حدیث کہ گویم جفا کرد
کس حق محبت نتوانست ادا کرد
مرغی کہ بند از سر این شایخ نوا کرد

خود سندی سلیم و رضا گشت نظیری
مسکین نتوانست خصوصیت بقضا کرد

فریاد بر آریلم از ازل یار مشعب
خود طلعت خود دیده در گریه بر انداخت
با آنکہ لبش داد منادی محبت
ناوک ننگی بر سر ہر راہ نشانی
دشمن باہم افکند و دوست با شش
چندین سخن عشق کہ گفتند و شنیدند
برند بجانے پر و با شش سر و منقار

نه بزورم زہ دولت بجان مے آید
ہمہ بے قصد فتنہ بشت مے آید
منکہ شوریدہ ام آتش بنیان مے آید
در عبارت باشارات نہاں مے آید
روش و عادت دیگر کیاں مے آید
میدم خیر چو ابرہہ زیاں مے آید
جائے خوفست کہ گشتی بجزاں مے آید
ہر کہ دامن بسراے کشاں مے آید
کہ از و بے تلف کاری جاں مے آید
گریہ چون کند دل افغان مے آید

این کہ با طبع شہا بست نظیری

میر و دبیر بیخا نہواں مے آید

آں کس کہ آتش تو با شمع کجا رود
بر راہ من جدار و دیوار جہاں رود
جز را عشق ہر کہ رود بر خط رود
گر دم زند حریف سرش بر ہوا رود

نه ز جہم بکف بخت عنان مے آید
نه مرا بازوئے قائم نہ دیدہ بر راست
تو کہ آسودہ دلی از نفس سود خواه
سخن مردم دیوانہ حقیقت دارد
عشق در ملکات عقل چو سلطان گردد
بمیکم شور چو از خانہ سلاطین برود
ہمہ بر غیش زہیم دم آخر سر زرد
مرد فکاه و سرا پر دہ عزت نبود
وصل جویان تو برائے نیسے کردند
طاقت جور و جفا نیست تنگ حوصلہ

بیگانہ رود بد را آشنا رود
از خانہ بنوں کوئے تو ناپاک کشیدہ ام
اتحار ہر جہاں روز ازل کعبہ کوئے تست
مہربانے باریش ز انداز منے دست

بسیار سر که بر سر این ماه خنبر ابرود
در شهر این معامله با هر سر گدا رود
رانے که دو میان مِس و کیمیا رود
کس دودرون پرده چه داند چہا رود
بر کشت زار سوخته آب بقا رود
فرہما بمن اند و پرہما رود
وز کینه دیر در بر دشمن قہار رود

غمگیں مہاش زود نظیری فرج دهند

چوں بندہ مطیع ہمہ بر رضا رود

پہوند روح بود بتوانس و خوبود
بجرتو اتفاق فتاد آرزو نبود
با آنکہ در دم آن قدر اندر سبب نبود
یا خود گل جنوں مرا رنگ و بو نبود
کام ہما برید و دُرش در گلو نبود
بسیار تیرہ آب محبت بخو نبود
لائی بروئے مفلس تاشستہ رو نبود
دانی بدست اگر چہ نگویم نگو نبود
روزے بہن کہ دسترس سنگ درو نبود
یہچہم بہستی تو سر گفتگو نبود

امی طائرے کہ نامہ سوئے دوست میری

گر پرست کہ بود نظیری بگو نبود

چہا کہ جُرعہ بحیثم آبرو نبود
از فرش چہہ راہ براں خاک کو نبود
لعل لبش کہ بادہ باں رنگ و بو نبود
ہرگز قمار خانہ باں رفت درو نبود

عشاق ناز حسن نہ ارزاں خریدہ اند
شادی کہ غبن کے کشی و دم نمی زنی
عشق آمد و تمام گویشم دروں دمید
ایں حاجیاں ز دور صدائے شنیدہ اند
زاں بحر موج زن چمک آید اگر شبے
عریاں تنی عارف معنی جمال اوست
ما پیرن ز سادگی از بزرگندہ ایم

دل کہ توشد بریدہ کم از سنگ و زو نبود
قہر تو ناگہاں بسر آمد بسبب نہ داشت
ناراضی نزاکت طالع سبب شکست
چشم و دماغ مردم عاقل گرفتہ بود
عقلم کہ امتیاز ہر استخوان نکرد
گریل براہ نامہ وقاعدہ نمی شکست
معجز فرو گذاشت ز سرکان گل غدار
گفتم کہ عہد بستن و تنہا گذاشتن
حسن تو در نوازوئے ابرو بلا فروخت
گفت آں زماں کہ غزہ ام این ماجرا نوشت

ساقی قدرج نداد و سفال سبب نبود
میخواست بوسہ رخت آقا بہت بستر د
دندان زد ہزار نگاہ گر سہہ بود
و رباحت دل بعشق مقمر ہر انچہ داشت

ان یقاری دلم ابرو ترشش نکرد
بآنکه میفروشش من نیکو نبود
ته جرمه بند که اسرار دوستی
لائق بهرزه مست سرچار سو نبود
تا صبحی صم صم بود بر زبان
کاسخا مجال عابد الله گو نبود
زناں حسرتی که در دل من میفروش کرد

بس آرزو که داشت نظیری بخته گو
ابر و زنگی یافت که در آرزو نبود

صبحی بنال راه فلک بر بنسفته اند
هر چند دیر آمده در نه بسته اند
هرمان تو ز همت کوتاه بیست
هرگز در کیم بکا فر نه بسته اند
سرمایه شناخت چرخ غیبت داده اند
اماده چرخ و طرف تر نه بسته اند
بر تشنگان بهار بجلی بران چینیست
در پاکریم و طرف تر نه بسته اند
ملی میم خوش تر ای نکرده اند
ماو حشی ایم باز تر نه بسته اند
عالم ز ظلمت شب هرمان سیاه شد
کواکب اگر ره خا و نه بسته اند
مکتوب دوست داری مادر جواب نیست
غیر از سرش بهال کبوتر نه بسته اند
هر مرغ بر بولای گل آشیان بند
بر شاخ شعله بال سمند نه بسته اند

تا چند عود خام نظیری فسر و فتن

دو دس بر آرزو روزن مجر نه بسته اند

حسن چنید خواب و مژه بریم زد
فتنه بر پاشد و نیشت بر گ عالم زد
هر چه در برده نهان بود هویلا کردند
چهره شی بود که این صبح سعادت زد
بے محبت ننمودند اجابت هر چند
بانگ تسبیح ملک بر فلک اعظم زد
مطلبی جمیل ذرات ز جابر بستند
مایه عیش چو بر خاک بنی آدم زد
خواهت آینه تحقیق بمالبارد
قفل کوسبے بدل و دیده نا حرم زد
غرض آن داشت که از عشوه اش آگه باشیم
بر درون زخم ندانندیش ملک افغم زد
عقل چون زید که عشق آمد و خو غمار آمد
لب فرو بست و دم او سلطنت خودم زد
روح آن داد گزین مهر که جان بیرون برد
دست در حلقه فقر اک خم اندر خم زد
سر ازین قصه نظیری اندیازد
اگر عمری سخن گشت و ورق بر محمد زد

شورِ حنّت نمکے برجنگ آیدم زد
 جامہ بر سنگ زرخ تو ماتم زد
 دست دو دامن بیخ نگہت مریم زد
 غوطہ در مدہ چاہ دقت زمزم زد
 ششت آں خال کہ برنا صیدم زد
 گرہ اعجاز لب بر نفس مریم زد
 مایہ نہر میں شمشیر جا نہا کم زد
 کند خاک خاک من و بردیدہ نحرم زد

دولت از فیض دم صبح نظری دریافت
 ورنہ اند بخواص کہ بے جا دم زد

نہ مرگ مردوم این عہد ملتے دارد
 دریدہ پردہ زارست آنکہ خرے دارد
 کہ پریشانش بود دھسکہ مرہے دارد
 کہ مبتلائے ہوا کار درہے دارد
 نکو سستی اگر طبع خور سے دارد
 ہاں عید کہ ابرو سے پر ہے دارد
 تنگ دے کہ چون چشم بہنے دارد
 بروں ز عالم این خلق عالمے دارد

بجاء چشمت دنیا چہ افسانہ

کسے کہ ہجو نظری سے دارد

محرم ماں ملا دو سنگے از قلعے ہم رسد
 یک دل بیدار افیش ہمہ عالم رسد
 از عجا بہلے ددراں دیوار خام رسد
 تا سفال خضر باشد کے بجام جہم رسد
 مزرع نناک مارا خوشہ از شہنم رسد

شادی عشق تو رنگا مہ غم برہم زد
 شہب زدیدار تو گردید مہر آسمن زد
 شہد بہانے تو دکان مسیحا دربت زد
 کعبہ آمد حجر الاسود خالت بوسید
 تا قضا خان ہشتی جمال تو بدید
 بسخت رانی تو طفل ندید ست کسے
 عشق و شاد دل آ زور کہ سودا می بخت
 دوش میخواست قدم بر من افتادہ نہد

نہ فوت صحبت این دوستان غمے دارد
 میاں انہمہ احباب عیب پوشی نیست
 بخوش بیانی ہم صحبتاں نہ جائے مرد
 بہر زہ دفتر امید ہر کجا کہ شاد
 سزار حربه نہ ہر خار باید شش خوردن
 ز طعن گرسند چشماں دلیر نماید
 بکاوش مزہ رگہائے جانش بوفکاف
 ز خویش داہن گذر کن کہ ملک بخویشی

بادہ خاص محبت کے بنا خرم رسد
 وقت عارف شہب نو گرد کہ در خواست
 یافت گرد پوانہ چلے ہے عجیب ہر حیثیت
 نداد مسکین برہ بردار کاب زندگی
 برگ ماہر اگر ہرگز نہ بارد خور دمیم

شکر لشد کن خوش و ناخوش یا دش می رسم
 هر کجا تن چاک گردید از نمک اینا شیتیم
 بس همی شادی که مار از تو نصیب علم رسد
 زخم مایه پاک جاناں را کجا می رسم رسد
 عشق بر سر تن زنده دارد و دور
 شور گردد در سراسر عالم رسد
 سودی از طاعت فروشها نظیری زنداشت
 هر که اسیر مایه رو باشد کفایت تمام رسد

دولف الدال

بر خیزد من نمک بد حادث نشد لذیذ
 هر کس نمی ندارد فایه تکلف
 صد بار تا نسوخت صبراحت نشد لذیذ
 در کام او شراب اباحت نشد لذیذ
 دزخ و برنجز الم تلخ و شور نیست
 تا جوع عشق خانه بدریا شنا و راست
 محنت جز از تصور راحت نشد لذیذ
 بے میوه بوستان بقلاحت نشد لذیذ
 مضار خواب را بوفاق در قیمت است
 تباهی دم نزدیکی بر صراحت است
 با آن کمال حسن و صباحت نشد لذیذ
 لذت و رقی ز کمال نظیری گرفته است
 در ناها سخن بفضاحت نشد لذیذ

دولف الراء

بزم خاص است در دکنه بدستور بیاد
 تلخ روی کن و توبه شیرین بشکس
 معنی و در طلب کن سخن دو بیاد
 ز رخ چوں حورنداری سخن خود بیاد
 چشم وایافته دار معنی خبر و فصل بگو
 دل فاش کن پرده آن غمزه مدر
 مطرب بزم جگر سوز سوز و بے دار
 بر قصبه و سل بکناک غزل انشا کن
 هر که در پرده نه مستور است
 دل افروخته داری دم پر نور بیاد
 محرم سر شده نکته مستور بیاد
 شکر این مشت نمک مینه رفور بیاد
 رازد برینه بیاد دین و طنبور بیاد
 مست و مجنون کن و شفته و پر شور بیاد

ایں غزل در صف ابوان شہیدان بر خواں ز ایں محک گاہ افاضل خط منشور بیار

گل و زکس قدح و شیشہ نظیری داند

خبر از خواب دماغ و دل غمور ر بیار

اے صبا از گل عطار نشانی بہن آر خط تر خانی جاوید عالم ندھند

بگذر از عالم و منشور امانے بہن آر گرامانے بود تاب و توانے بہن آر

فرستم نیست کہ از سنگ قضا سر خام تیر باران ستم از پی ہم چند رسد

نا و نہ میکشم از سبب کمانے بہن آر اگر از مایہ نماند است زیا نے بہن آر

سر نشانی کہ بسودا شش ہی سود دیدہ کشت زار طرم شش آتش نشاند است

مطرب اہر دم برق ربانے بہن آر تا بر آرم نفس سوخته جانے بہن آر

چوں شر در دل سنگ است بجان سخم ملک گیران سخن سکہ باطل زودہ اند

زین ہمہ سم غل نقد روانے بہن آر دلم از صنعت الفاظ نظیری بخرفت

از دم پر بہری سادہ بیانی بہن آر ایزد تر سرشتہ ز آب و گل دگر

گر مرغ سدرہ را بخشی ملے کہ باز در خاک و خوں طیبہ بشود بسمل دگر

ہر مشککہ کہ عاجز ہی مابیاں کند آسان کنی کہ پیش نہی مشکل دگر

از آب و گل غرض شجر قامت تو بود عالم داشت بہتر ازین حاصل دگر

از نور محفل تو جہاں در گرفتہ است نفروختہ چہ سرانغ تو از محفل دگر

خاطر منتہائے جمالت نمیرسد دارم بہ مشاہدہ است منزل دگر

از قامت اب روئے کہ غیر از جلال دست دریائے عشق را بنودین جہل دگر

مستان اساس میکہ فیہا نہ اند رستمے اگر فونہ نہ عاقل دگر

باقی قدر بجھ تو نظیری نظر بغیرہ دفوان ندیدہ است چو تو قافل دگر

طلوع بادہ ز شام و سحر دیرغ مدار ز خاک جرمہ خود چوں قمر دیرغ مدار

اگر گنج سراپیل باغبان آید بگو کہ آب زراد جام زرد دیرغ مدار

حیات تلخ بده عشق خوش گوار گیسر
 بشکر آنکه حدیثش نوح انگبین داری
 نزار به پیشش کوتاه خویش نتوان دید
 درون جانی و در پرده ز سر دم چشم
 همیشه چشم با جهان آشنا دارد
 جراحت دل شوریده خشک میگردد
 بیان مثنوی فیضی در ازانش نیست

بیاضی چهره ز خون جگر در برغ مدار
 دیوم و لایزال و خوشی و بدی
 تا آن خدنگ قافست از خوشی من رفت
 غمزه که حکم بود بر زده خطا شد
 آنجا که شعله آلوده گاه می رود
 خورشید از کمان تو یک تیر می کشد
 دنیا از زده هزار امیدم بدر گشت
 غایب که در بره تو بخاطر شکسته بود
 در کام ناروانی عشق پری و نشسته
 نازاں میرو که بار عشاق گذاشتی

بستی تعلقت فیضی جبریده
 سردم از زلف تو دام کافر ستانے دگر
 با تویی چو حسن رخسار زار دیده است
 چاشنی کج آن لب از مذاقم که رود
 نیست بیم دعوی حریفی حسن تنها زباں
 چاک بان خویش طرح ترکان افکنده است
 ستا بروں آرد سرے از لوح پشانی او
 حسن هر در لباس نور بسته پنهان شود
 دلمبرم نو می کنم از رویت ایستای دگر
 چون تویی که سر بر آرد از گریبانے دگر
 گر بگردم زباں را در ملک دانے دگر
 رخس میت از درمیدانے نمیدانے دگر
 گوئے دیگر میزند هر دم پوچو گاهے دگر
 طفل گر در عقل هر دم در دبستانے دگر
 عشق هر ساعت در آویز بلاطے دگر

پیش گمش گروم از عذر خطائے خود زند
مے بند بر روئے آدم خال عصیانے دگر

در دنیا بانی و نادانی نظیری شکل است

غیر خاموشی ندیدم پیچ در مانے دگر

در دل را میکنم با صبر پیوندے دگر
بر طبع خود تغافل میزنم چندے دگر

اعتمادے نیست بر عهدے که نقصانے ندید
مست در پیاں سبقتن همه چونکے دگر

گر چه میدانم قسم خوردن بجا نوب نیست
هم بجان تو که یادم نیست هوکدے دگر

پائے تاسر دیده ام از شوق زشت که هست
هر سر شکم بے تو چشمم آرزو مندے دگر

پیرنگهاں بلکه گیر دالوس در بیت محزن
بوعے یوسف رائے یا بد فرزندے دگر

تاسے آری که از کف می نهد آئینه را
از جمال تو ندیدم جز تو خرمندے دگر

شکوه شکر نظیری عکس کین و مهر است

آئینه منه که طوطی نشکر قدسے دگر

بر پیرحمی دے داری دل صیاد از خوشتر
زبانی در کتابت میسے است از اذاع خوشتر

بخود قیدے نداری با وجود حسن و زیبائی
زیر خوبی که داری دالم و آذاد از اذاع خوشتر

فیرب خنده میخواند عتاب غمزه میراند
ز خواب خوش بود مهر و وفا بد از اذاع خوشتر

چو دریا میکشدم دم در خود در جوش می آیم
که خاموشی خوشش می آید فیر از اذاع خوشتر

ز بیدارش نمی نالم گرم زیر و زبر سازد
بنائے کو کند ویراں هندیاں از اذاع خوشتر

نثارے بر سرخ اوصد عوض زیر لب دارد
برو جانے که افشا ندیم صلا از اذاع خوشتر

نظیری جذبے باعث نصیحت میکند خاصیت

اگر فتنه نداری عشق مادر از اذاع خوشتر

اے مطرب جان سوخت بلم پرده دگر گیر
یا پرده ازیں رایک مرتبه بگر

نایبے بوازن که غم عشق در آید
گوشور شس و مستی جوانی ره در گیر

راپے که مطلوب قریب است عزیز است
تاسر برود پائے ازیں مرحله بر گیر

اسرار خرابات میخاں ساهے توان افت
مالے ببط ببله پر داختر تر گیر

نیزین هفتسال آتش سروت نفرو ز
یار دم گرمے نشود چوں سوخته تر گیر

توغضی و این راحت و غم میددت دست
تا خون خباکث شیر نشود خون جگر گیر

جام فلک آسمین شہد و شہر نگہست
تا در طلب کام خلوئی کام نیابی،
کارے کہ از دستانہ تر گشت بتر گیر
بگذر مراد خود مقصود ببر گیر
دل ترا دل شب طالب فیض است نظری

لب باز بکن و ساغر لبریز سر نگر
چشمش بر آب میرود و مژگان نکش نگر
در سینہ دارد آتش پیرا من چاکش نگر
دلے کہ زلف انداختہ در گردن سیمینش میں
خونے کہ مژگان ریختہ بردا من نکش نگر
بشرم از منیں برخاستہ ہر ہمہ دہان بر داشتہ
آں چشم آہو گیر را با زلف پچا نکش نگر
از صید آہو میرسد شیراں بفرز نکش نگر
بگذرہ در انداختن بازوے چاکش نگر

وحشی غزالے کز حیا م در بیا یاں مے خورد
رام نظری مے شود در ہوش وادراکش نگر

منتیں بٹ بد آب رخ پار سہر
دور از طریق تہمت اگر چہ مر مہنت
آئینہ صفا بدم بے صفا مہر
دلہائے پاک معتقداں از جامہر
بیگا نہ را دروں بگذر آتشنا مہر
گر بیاہ ہمرہ تو شود از قفا مہر
سیمائے حسن مشکن و رنگ حیا مہر
خار تہمن شود بگذر از صبا مہر
گریاں جہاش و آب برخ کار مہر
نازک در لے ہر زسانی غن مہر
نخنک شکم شود بلب انگبیس مے
نالان مگر وہ قیمت مارا سبک مساز
بوون بطبع خوش منشاں کار مشکل است

ہر نہ جمال خود ز نظری طلب نمائی

جز سوائے حفظ خاطر او انتخاب مہر

افلک فکرا زادہ بدایان روزگار
سیرت ذوق گویے بگو گویے آفتاب
بر کردہ سرباز گریبان روزگار
زلفش بود از خم چو گان روزگار
عشقش ہم زده سرو سامان روزگار
بگچے کہ عقل بر نیز جمعیت آمدہ

خود را گنبد بر سر طوفان روزگار
 بشکسته خامه در کف پویان روزگار
 صد بار گفت جان کو تو این روزگار
 خود را گنبد جمع پریشان روزگار
 در محبتش شده درمان روزگار
 زخم نشسته بر سر پیکان روزگار
 دسّم نئے رسد بکوبان روزگار
 در حسرت فروغ نبستان روزگار
 سرگشته ام میان بیابان روزگار
 زخم گذشته از سر جو لای روزگار

دل چوں شتر آوری که عزیزش ز کف رود
 از سر نوشت ساقی دوران ماقضی
 بزد جو کرد عامل چیشش نشسته را
 تا بود انگشته بسو دای زلف او
 شور و غش شده دار و دای زخمها
 افغان که جائے بودن و جنید نم ماند
 از قهر جیب ویدنه خود پاره می کنم
 صبح اهل رسید و پروبال میزنم
 راهے بسوئے قبله حاجت نمی برم
 جولان افتخار انداز سو گم کنم

گوئی که حکام کو دک و پستان عمارت

زخم نظیری دسّر پیکان روزگار

رموز بانی تلخست قند راجه خبر
 ز شیو های سمند پسند راجه خبر
 نواگران نخوده گزند راجه خبر
 تو میوه سرشخ بلبل راجه خبر
 تو مرغ وحشی فارغ زند راجه خبر
 قبول درد تو مشکل پسند راجه خبر
 تصرف نظر از چمنند راجه خبر
 طیب داروئے ناسودمند راجه خبر

مے است چاره غم هوشمند راجه خبر
 سماع درد کشت صوفیاں چمیداند
 بنیر شخ گل انخی گزیده بلبل را
 ز دامن کشتیم ماهی دستاں
 هزار دام تصویریم و بر داریم
 بحاصی و عام بند داغ بندگی عشقت
 هزار سیخ و برهن زیش و دیں برشت
 بے علاج نمایند پند ناشنواں

به بند عشق نظیری خستگان افتند

ستاره بد و بخت نهند راجه خبر

هر که از بخت و بر رخ اعجاز است بنفیس چکار
 ببدن را بانو اکاز است با مضبوط چکار
 عقل را با مضحمت اندیشی مجوس چکار

چشم زخم خلق را با حسن و فدا فرو چکار
 از عتاب و میبالت مشتاقین عشق
 در عجب های طور عشق حکمتا کم است

کار مایا گردش طالع است نقش کعبتین
دولت و استغنی بیک نایدر و خوشمت
دو بیابانے کہ جو بانند درین رہبر است
بحساب انجم و کجائے گردوں چکار
عشق را با دقت خوب ساعت میموی چکار
رہروان عشق را با دجلہ ہائے غول چکار

سایگہائے نظیری دست حد بدیر است

عشق چوں دکان فروچند با فراطون چکار

ہر روز بہت نالہ مرغان و بار تر
بیدار است عشق مجسمیان را مدح و حیثیت
دارند ذریکاں ہمہ زاری کہ در چین
چرخوں کہ زوز تر گس خا و پنجواب رفت
قانون شکست مطرب مایا و ہمچنان
کے دست مایا امن آ زادے دسد
ہر روز بہت سرور داں سرفراز تر
مے جانگداز و مطربانں جانگداز تر
شد بے بقا تر آنکہ برآمد بن تر
شب شد سپہر شوختر و دید باز تر
ضربت ز ضربت دگرش دنواز تر
ہر روز بہت سرور داں سرفراز تر

برصوت خود مناز نظیری کہ ہر کہ رفت

دستاں بدوق تر شد و بستاں بسا تر

یک بارہ در و فہر آور
یا محسن کعبہ صفا کن
گر نقش بدیم خامہ سر کن
پیرایہ گل ہزار رنگ است
طوفان چہار موجہ داری
گرد مستقیم بادہ کم دہ
دو در مشر و شور مابہ تنگی
لے ہادی کعبہ منظیری

امروز بہت دیگر شش بر

فروا شش برنگ دیگر آوز

تخیم بدیم دل آگاہہ نگہ دار
پہنایم دل خویش ز افواہ نگہ دار
لے شاخ گیارشتہ کوتاہہ نگہ دار
نہاں ہوش پردہ گلزار دیدار

تو قهقهه گل بسجرا گاه نگین دار
ای عقل تو بشکلی در سراسر نگین دار
از صدر کرانه برود رگاه نگین دار
یارب تو ازین تهمت ناگاه نگین دار
چون آمده ام خواه بکش گاه نگین دار
از مصبر کنعان برود رچاه نگین دار

خواهی که بتو پیش شود شوق نظیری

از پیش خودش گاه براں گاه نگین دار

فردا که بنشیند آمنت شگون از شراب گیر
شبم بر دمی بشتر ز گس خواب گیر
در شاخ بر فروخته مرغ کباب گیر
تن را نموداں درواں را سراب گیر
هر نقش خوش جلوه کند موج آب گیر
الفاظ تربیاری و شکردر گلاب گیر
جام شراب در کش و طوف قلب گیر
از هر حجت که بشا دشوی نجات باب گیر
در کار خویش شیره را آفتاب گیر

فروادگر بدوست نظیری جواب نیست.

امروز هر سوال که داری جواب گیر

آویخت در گنجین رخسار
کوتاه اعلی تر من از محسور
دل شد ز فراق چشم به نور
در آب نشد دینه هر سه ستور
کان نمک که می کند شوم
مرهم چکند بزخم هم

بر من که حرفاں صبحی بخروشد
شد عشق که از منزل جانان خبر آورد
مجلس نمراد است و محبت بقاف
باشق ز کجا و سخن صبر و جدائی
با جملت صرم از در عجز و زاری
زندان وطن به که گلستان غریبی

امروز کار و بار جهاں را خراب گیر
دیباب سرخوشان چین را بهر صبح گیر
از سر و سر فرخته صوت محزون شنو
جز مهر دلبری که توام حیات از دست
سر وقت بد که روی و دآب یل دان
اشعار خوش گو دلی بر ورق نگار
خواهی ز کشف خلوتیاں با خبر شوی
خواه از طریق میکده خواه از ره صرم
هر ذره را بقدر طلب نور داده اند

فروادگر بدوست

غم کرد فراق دید از دور
از عشرت ناقص زمانه
خواره خوشدل نه بینم
تقصیرت در بگریه نهیاں
زخم جگر که میزخم جوش
کوتاه نشود بجای مشی حرف

آہنجی کہ شراب شوق دارند
 بونے نشانی طمانندارد
 مشکل جانے لفظ کہ سے
 کا سے تو ہم بدل موافق
 نہ جرمہ زمین گرفت منصور
 آب و گل صد ہزار نفور
 خود شاہد و خود شستہ مجور
 از نیکی تو چشم بد دور
 بزود از تو شوی غنی نظیری

دربویش یکے دشتہر معمور
 دو چار نہر کہ شوی جز مراغہ رگیر
 پند بر سر آتش شود قرار گیر
 چو وعدہ در را و خود یاد خواهد
 بدوق خویش سر راہ انتظار گیر
 سرشکار نداری پے شکار گیر
 زخم و دامہ ہمہ وحشیای برآمدانہ
 پے نظارہ خوشی گل فشان و بار گیر
 تو آں درخت نہ کہ تو بر تو آں خوشن
 وفائے دوست متلع خوشی ست بخار گیر
 حقوق صحبت او حکمت ایست کم مشہر
 ہزار رنگ مشہور طور و نوبہا رگیر
 چو لالہ سوختہ دل یا چو سرو فارغ باش
 شراب غیر نظیری خسار می آرد
 قدح ز ساقی بیگنا نہ زینہا رگیر

ہر قسم کی مستی

کتابین اور خیر

مکمل کا پتہ
 انجمن بکرواں درون لوہا بیکیت ط لاہور

فہرست کتب فارسی

نام کتاب و مصنف	قیمت	نام کتاب و مصنف	قیمت	نام کتاب و مصنف	قیمت
اسمط الدرد حصہ نثر	۱۲	اختیار فی مضمون	۱۲	اسمط الدرد حصہ نثر	۱۲
دیر عجم	۱۲	۱۔ روح الاجتماع - خیانت	۱۲	دیر عجم	۱۲
شرا العجم حصہ چہام	۱۲	افادات ہمدی - روایا صا	۱۲	شرا العجم حصہ چہام	۱۲
" " پنجم	۱۲	دیوان عالی مہتممہ - دیوان عالی	۱۲	" " پنجم	۱۲
۲۔ چار مقالہ ..	۱۲	بانگ درا	۱۲	۲۔ چار مقالہ ..	۱۲
ابو الفضل دفر اول و سوم	۱۲	کتاب امدادی	۱۲	ابو الفضل دفر اول و سوم	۱۲
حاجی بابا اصفہانی ..	۱۲	ترجمہ اسمط الدرد حصہ نثر	۱۲	حاجی بابا اصفہانی ..	۱۲
سیارۃ نامہ ابراہیم بن محمد	۱۲	ترجمہ اسمط الدرد حصہ نثر	۱۲	سیارۃ نامہ ابراہیم بن محمد	۱۲
وکلایہ مرفعہ	۱۲	ترجمہ اسمط الدرد حصہ نثر	۱۲	وکلایہ مرفعہ	۱۲
۳۔ اتقا صفاتی - غزلیہ نظریاتی	۱۲	ترجمہ اسمط الدرد حصہ نثر	۱۲	۳۔ اتقا صفاتی - غزلیہ نظریاتی	۱۲
دیوان فرخی تاصفہ ۱۵۱	۱۲	ترجمہ اسمط الدرد حصہ نثر	۱۲	دیوان فرخی تاصفہ ۱۵۱	۱۲
رباعیات ابوسعید البخیری	۱۲	ترجمہ اسمط الدرد حصہ نثر	۱۲	رباعیات ابوسعید البخیری	۱۲
رباعیات بابا طاہر مترجم	۱۲	ترجمہ اسمط الدرد حصہ نثر	۱۲	رباعیات بابا طاہر مترجم	۱۲
ساقی ناو میخانہ مرتبہ اول	۱۲	ترجمہ اسمط الدرد حصہ نثر	۱۲	ساقی ناو میخانہ مرتبہ اول	۱۲
ہم تاریخ و تصانیف اخیرین	۱۲	ترجمہ اسمط الدرد حصہ نثر	۱۲	ہم تاریخ و تصانیف اخیرین	۱۲
۵۔ اضافہ جلدی بحث نفعہ	۱۲	ترجمہ اسمط الدرد حصہ نثر	۱۲	۵۔ اضافہ جلدی بحث نفعہ	۱۲
کشف المحجوب تذکرہ صوفیا	۱۲	ترجمہ اسمط الدرد حصہ نثر	۱۲	کشف المحجوب تذکرہ صوفیا	۱۲
رموز حکمت - منطق الطیر	۱۲	ترجمہ اسمط الدرد حصہ نثر	۱۲	رموز حکمت - منطق الطیر	۱۲
۴۔ ترجمہ دروغ فارسی و ترجمہ مضمون	۱۲	ترجمہ اسمط الدرد حصہ نثر	۱۲	۴۔ ترجمہ دروغ فارسی و ترجمہ مضمون	۱۲

ملنے کا پتہ - اشرف بک ڈپو اندر دینی اوپریہ کتب خانہ

